

**SOSYAL BİLGİLER 4. SINIF İÇİN TASARLANAN
“İNSANLAR VE YÖNETİM” ADLI ÜNİTENİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE
KAVRAM ALGILAMA DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

Özlem ULU KALIN

Doktora Tezi

**İlköğretim Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN**

2011

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER 4. SINIF İÇİN TASARLANAN “İNSANLAR VE YÖNETİM”
ADLI ÜNİTENİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE KAVRAM
ALGILAMA DÜZEYLERİNE ETKİSİ

(The Effect of “People And Government” Unit Designed for the 4th Grade Social
Studies on Students’ Academic Achievement and Concept Perception Levels)

DOKTORA TEZİ

Özlem ULU KALIN

Danışman: Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN

ERZURUM
Nisan, 2011

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN danışmanlığında, Özlem ULU KALIN tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler 4. Sınıf İçin Tasarlanan ‘İnsanlar ve Yönetim’ Adlı Ünitenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kavram Algılamaya Düzeylerine Etkisi” 08.04.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonrasında başarılı bulunarak jürimiz tarafından İlköğretim Ana Bilim dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN

İmza:.....

Danışman: Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN

İmza:.....

Jüri üyesi: Doç. Dr. Ramazan SEVER

İmza:.....

Jüri üyesi: Doç. Dr. Ünal ÖZDEMİR

İmza:.....

Jüri üyesi: Yrd. Doç. Dr. Mete ALIM

İmza:.....

Jüri üyesi: Yrd. Doç. Dr. Ahmet NALÇACI

İmza:.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Prof. Dr. H.Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler 4. Sınıf İçin Tasarlanan ‘İnsanlar ve Yönetim’ Adlı Ünitenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kavram Algılama Düzeylerine Etkisi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.... / /

Özlem ULU KALIN

ÖZET

DOKTORA TEZİ

SOSYAL BİLGİLER 4. SINIF İÇİN TASARLANAN “İNSANLAR VE YÖNETİM” ADLI ÜNİTENİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE KAVRAM ALGILAMA DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Özlem ULU KALIN

2011, 212 sayfa

Öğrencilerin birincil başvuru kaynakları arasında yer alan ders kitaplarının, onların öğrenmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahip oldukları bilinmektedir. Ancak araştırmada bahsi geçen kitapla ilgili bazı eksiklikler bulunduğu saptanmıştır (Ulu Kalın, 2007b). Çalışmada amaç, saptanan bu eksiklikleri gidererek hazırlanan İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanı ile ilgili ünitenin öğrencilerin akademik başarısına ve kavram algılama düzeylerine etkisini ölçmektir. Araştırmada nicel ve nitel boyutları içeren karma desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda “Gerçek Deneme Modelleri” içerisinde yer alan “Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Seçkisiz” modelin aynısı olan “Öntest-Sontest Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model” kullanılmıştır. Hazırlanan ünite alan uzmanlarınca değerlendirilmiş ve *Deney Grubu* öğrencilerine beş (5) hafta süreyle uygulanmıştır. *Kontrol Grubu* öğrencilerine ise MEB TTKB' nin beş (5) yıl süreyle ders kitabı olarak kullanılabilir onayı verdiği İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı beş (5) hafta boyunca uygulanmıştır. Anlatıcıdan kaynaklı hata olmaması için her iki uygulama da araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Araştırmanın hedef evrenini Türkiye genelindeki devlete bağlı özel ve resmi ilköğretim okullarının 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın ulaşılabilir evrenini ise Artvin ili genelinde mevcut devlet okullarının 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmanın uygulaması fiziki ve sosyo-ekonomik farklılıklardan kaynaklı hata olmaması için aynı okulda yapılmıştır. Uygulamada *Deney Grubunda* 25, *Kontrol Grubunda* 25 olmak üzere toplam 50 öğrenci örneklem gruba alınmıştır. Aynı örneklem, araştırmanın nitel boyutunun örneklemini de oluşturmaktadır. Çalışmada, Ulu Kalın'dan (2007b) alınan kitap değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Öntest ve sontestte uygulanacak başarı testi örneklem gruplarından bağımsız 30 ilköğretim 4. sınıf öğrencisine uygulanmış ve test sorularının madde analizi yapılmıştır. Başlangıçta 40 madde olarak hazırlanan başarı testi, madde analizinin ardından 25 maddeye inmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir. Çalışmanın okunabilirlik bölümünde Ateşman (1997) tarafından Türkçe için uyarlanan okunabilirlik formülü ile uluslararası geçerliliğe sahip FOG okunabilirlik testi kullanılmıştır. Bahsi geçen formüller araştırmacı tarafından hazırlanan üniteye ve MEB onaylı İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabına uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda; araştırmanın başında uygulanan öntest ile sonunda uygulanan sontest istatistik programında değerlendirilmiş ve bağımsız t testi değerine bakılmıştır. Elde edilen bulgular, *Deney Grubu* öğrencilerinin öntest ile sontest sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu; *Kontrol Grubu* öğrencilerinin öntest ile sontest sonuçları arasında herhangi bir fark olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu ile içerik, görsel öğeler ve okunabilirlik bakımından bir eksiğinin bulunmadığı düşünülen “İnsanlar ve Yönetim” öğrenme alanı ile ilgili hazırlanan üniteyi okuyan öğrencilerin, MEB TTKB tarafından onaylanan İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabını okuyan öğrencilere oranla daha başarılı oldukları saptanmıştır.

Türkiye’de ders kitapları üzerine çok fazla araştırma yapılmış olmasına karşın, bunların çoğu eleştiriden öteye geçememiştir. Bu çalışma sadece eleştiriden ziyade, eleştiriye açık konuları düzeltme yoluna gittiği için önemli sayılabilir. Yapılan literatür taramasında, Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında henüz bu tarzda bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Ders Kitabı, Kavram Öğretimi, Okunabilirlik, İnsanlar ve Yönetim.

ABSTRACT
DOCTORAL DISSERTATION
THE EFFECTS OF “PEOPLE AND GOVERNMENT” UNIT OF 4TH GRADE
SOCIAL STUDIES TEXTBOOK ON STUDENTS’ ACADEMIC SUCCESS AND
THEIR LEVEL OF CONCEPT PERCEPTION

Özlem ULU KALIN

2011, 212 pages

It is widely known that the textbooks, which are among the primary learning sources for students, have an important impact on their learning process. However, it was determined by the research that there are some flaws in the textbook mentioned (Ulu Kalin, 2007b). The aim of this follow-up study is to investigate the effects of “People and Government” chapter included in the Social Sciences Curriculum for Primary Schools for 4th Grade, the flaws of which were corrected, on students’ academic success and their level of concept perception. Mixed type method, which includes both qualitative and quantitative methods, was used in the research.

Pre-test and post-test none-equivalent control group model which is same as the randomized pre-test and post-test control group model and one of the true-experimental models was used in the quantitative part of the study. The chapter prepared was evaluated by experts and applied to students in the experimental group for five weeks. The Social Sciences Course Book for Primary Schools for 4th Grade, which was approved as a course book for five years by TTKB was applied to the control group students for five weeks. Instruction for both of these groups was carried out by the researcher to avoid possible differences due to different instructors.

The target population of the research consists of the 4th-grade state and private school students in Turkey while the accessible population of the research is composed of the 4th-grade state school students in Artvin. The sample of the research was chosen by random sampling method. The application of the research was done in the same school in order to prevent the possible mistakes caused by physical and socio-economic differences. In the main application, 50 students in total -25 students from the experimental group and 25 students from the control group- were taken into the

sampling group. The same sampling group was used in the qualitative part of the research.

In this study, the book evaluation scale taken from Ulu Kalın (2007b) was used. The achievement test was applied to 30 4th-grade primary school students, different from the sample groups and an item analysis was made. The achievement test, which consisted of 40 questions initially, was reduced to 25 items after the item analysis. An open ended questionnaire was used in the qualitative part of the research. The results obtained were analyzed using descriptive analysis and content analysis. In the readability part of the research, internationally valid FOG readability test, which was adapted to Turkish by Ateşman (1997), was used.

At the end of the research, the pre-test and the post-test were evaluated with the statistical program and the independent t test result was analyzed. The results show that there is a statistically significant difference between the pre-test and post-test results of the experimental group students, who were taught with by the prepared chapter. On the other hand, there isn't a statistically significant difference between the pre-test and post-test results of the control group students. Based on the analysis results, the students who studied with the chapter prepared for the "People and Government" learning area, which is thought to have no deficiencies in terms of content, visual elements and readability have been found to be more successful than the students who studied the unit from the Social Sciences Course book for Primary Schools for 4th Grade, which was approved by TTKB.

Although lots of research has been conducted about the text books in Turkey, most of them haven't gone beyond criticism. This study may be considered important in that it doesn't only criticize; it also makes some corrections. In the literary review, no such study has been found related to social sciences education in Turkey so far.

Key Words: Social Sciences, Textbook, Concept Instruction, Readability, People and Government.

ÖN SÖZ

İlköğretim bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de eğitim sistemimizin temelini oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkes ilköğretim eğitimi almak zorundadır. Bunu sağlamak devletin birincil görevlerinden birisidir.

Ülkenin geleceğini yüklenecik olan genç nesillerin eğitimi her şeyden daha önemlidir. İlk eğitim ailede başlar, ancak sistemli ve programlı eğitimin başladığı yer okuldur. Öğrenciyi, ülkenin hedeflerine ulaştırmak için okulda verilen eğitimde kullanılan en yaygın eğitim aracı ders kitaplarıdır. Türkiye’de ders kitapları devlet tekelindedir. Yurdun her yerine aynı kitap eş zamanlı olarak dağıtılmakta ve öğrencinin hizmetine sunulmaktadır.

Araştırmada hali hazırda bulunan ders kitaplarının daha önceden saptanan mevcut eksiklikleri giderilmeye çalışılarak, “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanının kazanımlarını kapsayan bir ünite hazırlanmıştır. Hazırlanan ünitenin öğrenci akademik başarısı üzerinde oluşturduğu değişim incelenmiştir.

Tezle ilgili çalışmaların yürütülmesinde ilgi ve desteğini kesmeyen, bilgi ve tecrübeleriyle değerli katkılarda bulunan danışman hocam Sayın Doç. Dr. İbrahim Fevzi ŞAHİN’e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ünitenin hazırlanması esnasında tecrübelerini esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Fatih DEMİREL’e, pilot ve asıl çalışmam sırasında sınıflarını veren değerli öğretmenler Köksal GÜMÜŞ’e, Yüksel GÜMÜŞ’e, Kemal Ata KOÇ’a ve Akgün BEYAZKAYA’ya teşekkür ederim. Tezimin her aşamasında bilgi paylaşımında bulunduğum sevgili oda arkadaşım Arş. Gör. Selcen ÇALIK UZUN’a ve bilgisayar kullanımındaki yeteneği ile her zaman desteğini gördüğüm iş arkadaşım Arş. Gör. Abdulkadir KARADENİZ’e teşekkür ederim.

Erzurum - 2011

Özlem ULU KALIN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
ÖN SÖZ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Ders Kitabı.....	8
2.1.1.Ders Kitabı ve Tarihsel Süreci.....	8
2.1.2. Ders Kitaplarının Eğitimdeki Yeri ve Önemi	9
2.1.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Ders Kitabı	10
2.1.4. Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Taşınması Gereken Nitelikler.....	13
2.1.5. Sosyal Bilgiler Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri.....	15
2.2. Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi	16
2.2.1.Sosyal Bilgiler Geleneği	16
2.2.1.1. Dünyada sosyal bilgiler geleneği	16
2.2.1.2. Türkiye’de sosyal bilgiler geleneği.....	17
2.2.2.Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler.....	18
2.2.3.Sosyal Bilgilerin Doğası	19
2.2.4.İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi.....	20
2.2.5.Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Ortamında Kullandıkları Öğrenme Stratejileri	21
2.3. Demokrasi Eğitimi	22
2.3.1. Demokratik Yaşamın Gelişmesinde Sosyal Bilgiler Dersinin Yeri ve Önemi	22
2.4. Kavram Öğretimi	24
2.5. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Çoklu Zekâ Kuramı.....	26
2.6. İlgili Araştırmalar.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Evren ve Örneklem	38
3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Geçerlilik-Güvenirlilik Çalışması	39

3.3.1. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi	39
3.3.2. Başarı Testi	40
3.3.3. Okunabilirlik	46
3.3.4. Kavram Öğrenimi Değerlendirme Anketi	46
3.4. Araştırma İşlem Basamakları	47
3.4.1. Nicel Araştırma İşlem Basamakları	47
3.4.2. Nitel Araştırma İşlem Basamakları	48
3.5. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler	48
3.5.1. Nicel Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Teknikler	48
3.5.2. Nitel Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Teknikler	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.1. Nicel Çalışmalara Ait Bulgular	51
4.1.1. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi İle İlgili Bulgular	51
4.1.2. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Okunabilirliğinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu İle İlgili Bulgular	57
4.2. Nitel Çalışmalara Ait Bulgular	61
4.2.1. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Öğrencilerin Kavram Algılama Düzeylerine Etkisi İle İlgili Bulgular	61
4.3. Etkinliklerin Kazanımlara Göre Uyum Durumları	77

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	79
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	79
5.2. Öneriler	85

KAYNAKLAR	87
------------------------	-----------

EKLER	97
--------------------	-----------

TABLÖLAR DİZİNİ

SAYFA NO

Tablo 3.3.1 Değerlendirme Soruları Madde Analizi.....	40
Tablo 3.3.2 Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 1. Kazanımla İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi.....	43
Tablo 3.3.3 Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 2. Kazanımla İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi.....	44
Tablo 3.3.4 Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 3. Kazanımla İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi.....	44
Tablo 3.3.5 Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 4. Kazanımla İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi.....	45
Tablo 4.1.1 Ders Kitabı İçerik Değerlendirme Anket Sonuçları.....	51
Tablo 4.1.2 Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.1.3 Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.1.4 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.1.5 Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.2.1 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anayasa Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	61
Tablo 4.2.2 Deney Grubu Öğrencilerinin Anayasa Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	62
Tablo 4.2.3 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kamu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	62
Tablo 4.2.4 Deney Grubu Öğrencilerinin Kamu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	63
Tablo 4.2.5 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Milletvekili Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	64

Tablo 4.2.6 Deney Grubu Öğrencilerinin Milletvekili Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	65
Tablo 4.2.7 Kontrol Grubu Öğrencilerinin TBMM Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	65
Tablo 4.2.8 Deney Grubu Öğrencilerinin TBMM Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	66
Tablo 4.2.9 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Egemenlik Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	66
Tablo 4.2.10 Deney Grubu Öğrencilerinin Egemenlik Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	67
Tablo 4.2.11 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Bağımsızlık Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	68
Tablo 4.2.12 Deney Grubu Öğrencilerinin Bağımsızlık Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	69
Tablo 4.2.13 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Seçim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	69
Tablo 4.2.14 Deney Grubu Öğrencilerinin Seçim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	70
Tablo 4.2.15 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Yönetim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	70
Tablo 4.2.16 Deney Grubu Öğrencilerinin Yerel Yönetim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	71
Tablo 4.2.17 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kamuoyu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	72
Tablo 4.2.18 Deney Grubu Öğrencilerinin Kamuoyu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	73
Tablo 4.2.19 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demokrasi Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	73
Tablo 4.2.20 Deney Grubu Öğrencilerinin Demokrasi Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	74
Tablo 4.2.21 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Belediye Başkanı Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	74

Tablo 4.2.22 Deney Grubu Öğrencilerinin Belediye Başkanı Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	75
Tablo 4.2.23 Kontrol Grubu Öğrencilerinin Muhtar Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	76
Tablo 4.2.24 Deney Grubu Öğrencilerinin Muhtar Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri.....	76
Tablo 4.3.1 Etkinliklerin Kazanımlara Göre Uyum Durumları.....	77

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AÖS	: Algısal Öğrenme Stilleri
FOG	: Frequency of Gobbledygook
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SBÖ	: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
SBÖP	: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
TTKB	: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
vb.	: ve benzeri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

“Sosyal Bilgiler 4. Sınıf İçin Tasarlanan ‘İnsanlar ve Yönetim’ Adlı Ünitenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kavram Algılama Düzeylerine Etkisi” başlıklı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Bir toplumun varlığını sürdürebilmesindeki en önemli kaynak insandır. İnsanı amacına uygun yetiştirecek kurum ise okuldur. Okulun bireyi bütün yetenekleri doğrultusunda geliştirememiş olması, o toplumun gelişmesi ve devamlılığı için büyük bir kayıptır (Taymaz, 2003).

Eğitim sisteminin amaçları arasında bireyleri bir üst öğrenim kurumuna, hayata ve ülkenin ihtiyaç duyduğu ekonomik etkinliklere hazırlamak vardır. Eğitim kurumlarının temeli ve uygulama yeri olan okullar, bu amaçların gerçekleştirildiği yerlerden biridir.

Eğitim sisteminin temeli hemen hemen her ülkede ilköğretimdir. Bu yüzden devletlerin görevi ilköğretim olanaklarını ülkenin yurttaşlarına açmak, ilköğretimi zorunlu kılmak olmalıdır (Başaran, 1996).

Etkili ve sorumlu Türk vatandaşı yetiştirmek amacıyla tasarlanmış Sosyal Bilgiler üniteleri; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset Bilimi ve Hukuk gibi Sosyal Bilimler ve Vatandaşlık Bilgisi açılarından çok yönlü olarak ele alınmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirilebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP) 4. ve 5. sınıflarda haftada üçer ders saati olmak üzere, her sınıf için 36 haftada toplam 108 saatlik bir ders süresi öngörülerek hazırlanmıştır.

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır.

Sosyal Bilgiler dersi dokuz öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır:

1. Birey ve Toplum
2. Kültür ve Miras
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler
4. Üretim, Dağıtım ve Tüketim
5. Zaman, Süreklilik ve Değişim
6. Bilim, Teknoloji ve Toplum
7. Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler
8. Güç, Yönetim ve Toplum
9. Küresel Bağlantılar

Öğrenme alanları, bir ya da birden fazla akademik disiplini içerebilir. Mesela, “Birey ve Toplum” öğrenme alanı Psikoloji ve Vatandaşlık Bilgisi’ni; “Kültür ve Miras” öğrenme alanı Antropoloji, Tarih ve Vatandaşlık Bilgisini; “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı Coğrafya’yı, “Üretim, Tüketim ve Dağıtım” öğrenme alanı Ekonomi’yi, “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” ile “Güç, Yönetim ve Toplum” öğrenme alanları Sosyoloji’yi, Vatandaşlık Bilgisi’ni, Hukuk’u içermektedir. “Bilim, Teknoloji ve Toplum” ve “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanları ise disiplinler arası alanlardır (MEB, 2005a).

Dünyanın var olduğundan günümüze kadar insanlar hep yeni şeyler üretmişlerdir. Ürettikleri bilgileri saklamanın en güvenilir yolunu da, onları yazılı hale getirerek bulmuşlardır. Kıtalararası hatta ülkeler arası değişiklik gösteren harfler, taşların üzerinde papirüse, papirüsten mumlu levhalara, mumlu levhalardan parşömene ve parşömenden de kâğıda geçmişlerdir. Matbaanın icadı ve kâğıdın kullanılmasıyla birlikte kitap basımı yaygınlaşmıştır.

Ders kitabı, eğitim-öğretim açısından kullanılma kolaylığı bulunan, öğrencilerin rahatlıkla ulaşabildiği, bilgilerin doğrudan verildiği, her an başvurulabilen ve tek taraflı aktarım yönteminin boşluklarını doldurabilen önemli araçlardan birisidir. İyi

hazırlanmış bir ders kitabının, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yararı vardır. Bunun yanı sıra eğitim ve öğrenme etkinliklerinde kılavuzluk etme yönü mevcuttur (Semerci, 2004).

Karadüz'e (2006) göre, ders kitaplarının öğrenci başarısı üzerinde etkisi önemlidir. Ders kitabının bilgi verme işlevinin yanında dil ve anlatım özellikleri, içeriğin sunumu, programda esas alınan öğretim yöntem ve stratejilerine uygunluğu, görsel öğelerin zenginliği ve içerikle uyumunun öğretici nitelikte olması gerekmektedir.

Kaya'ya (2002) göre, ders kitabı, ilk defa Eski Mısır'da M.Ö. 4000 yıllarında papirüs rulesi üzerine yazılıp çizilmiş matematik, tıp ve düzlem geometri ile ilgili olarak ortaya çıkmıştır.

Altun, Arslan ve Yazgan'a (2004) göre, öğretmen ve öğrenci ikilisi eğitimin niteliğini büyük ölçüde etkiler. Ders kitapları bu ikili arasında bir köprü niteliğindedir. Ders kitabının görevi, öğretmenin olmadığı yerde onun görevini üstlenerek öğrenciye bilgi vermek ve çalışmalarını yönlendirmektir.

Çağımız, teknolojik gelişmelerin olduğu bilgi çağıdır. Öğretim araçları, bilim ve teknolojiyle paralel olarak çoğalmış ve çeşitlenmiştir. Etkileşimli CD, bilgisayar, internet vb. modern araçlara rağmen, basılı öğretim araçları geçerliliğini sürdürmektedir. Bir bilgi nesnesi olan kitap bilginin paylaşılması, gelişmesi ve yaygınlaşmasını sağlar.

Ulusoy'a (2005) göre, kitaplar; kültürel, toplumsal, siyasal ve demokratik değerleri aktaran bilgi kaynaklarıdır. Öğrencinin kendini tanıyabilmesinde, kendi kimliğini oluşturmasında ve toplumdaki yerini belirlemesinde ders kitaplarının rehberlik rolü azımsanamayacak kadar önemlidir.

Kılıç'a (2006) göre, ders kitapları aile içerisindeki eğitim sürecini içine alan ve bu eğitimi destekleyen önemli eğitim ve öğretim materyalleridir. Bu kitaplardaki tasarım ve resimlemeler çocuğun gözüne ne denli hitap eder, albenili olursa derslerinde izlediği konular da o denli zevkli hale dönüşecektir.

Güvendi Kaptan ve Kaptan'a (2004) göre, bir ülkenin gelişmişlik seviyesinin göstergesi ders kitaplarıdır. İnsanlarla karşılıklı etkileşime girerek, bilginin paylaşımını sağlayan kitaplar, önemsenmeli ve karşı tarafa bilgi, estetik bütünlük içerisinde sunulmalıdır.

Günümüzde, öğretim programlarının değişmesi ile birlikte derslerde çeşitli yardımcı materyallerin ve öğretim teknolojisi kullanımının giderek artmasına rağmen, ders kitapları hâlâ öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin en önemli kaynağı olarak kabul edilmektedir. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin çoğunun bütün bilgilerin kaynağı olarak ders kitabını gördüklerini; hatta sadece öğrencilerin değil öğrenci velilerinin bile ders kitaplarını öğretimin merkezine koyduklarını ve öğrencilerin ödevlerinde ders kitabını kullanmadıkları takdirde velilerin bu duruma tepki gösterdiklerini ortaya çıkarmıştır (Soong ve Yager, 1993).

Erişilebilirliğinin kolay olması ve yıllardır kullanılıyor olması nedeniyle alışkanlığın artması ders kitaplarının rolünü ve önemini artırmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Fizikî ve beşerî yapılar bakımından farklılıklar gösteren bir ülkede ders kitapları formal eğitimde oldukça önemlidir. Türkiye’deki toplumsal gelişmeye paralel olarak, eğitim sistemimizde gerçekleştirilen sekiz yıllık süreli eğitim-öğretim uygulaması değişikliğiyle, bu seviyelerdeki ders kitaplarının yeniden gözden geçirilmesi gerekliliği anlaşılmıştır (Alkan, Sezer, Köroğlu ve Özçelik, 1998).

Bu araştırmanın temel amacı tasarlanan İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanının öğrencilerin akademik başarılarına ve kavram algılama düzeylerine etkisini ölçmektir. Bu amaçla literatürden ve öğretmen görüşlerinden yararlanılarak hazırlanan “Güç, Yönetim ve Toplum” öğrenme alanı ile ilgili hazırlanan ünite ile uygulama yapılmış ve çeşitli ölçme değerlendirme araçlarıyla öğrenci başarıları değerlendirilmiştir.

Ulu Kalın (2007b), İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının içerik, görsel öğeler ve okunabilirlik başlıkları altında bazı eksiklikler taşıdığını saptamıştır. Araştırma için hazırlanan yeni üniteye mevcut eksiklikleri giderecek değişiklikler yapılmış, örneklem grubuna uygulanmış ve öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi dikkate alınmıştır.

Ders Kitabı Değerlendirme Ölçeği (Ulu Kalın, 2007b), 2009–2010 eğitim-öğretim yılında devlete bağlı ilköğretim okullarının I. kademesinde görev yapan 40 öğretmene uygulanmıştır. Anketin uygulandığı örneklem grubu Samsun, Giresun, Erzurum, Bitlis, Bingöl, Tokat, Şırnak, Diyarbakır, Şanlıurfa, Manisa ve Bursa illerinde

görev yapmaktadır. Elde edilen bulgular ile Ulu Kalın'ın (2007b) çalışmasında yer alan bulgular dikkate alınarak “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi araştırmacı tarafından yeniden hazırlanmıştır.

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinin öğrencilerin akademik başarısına etkisi nedir?
2. “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinin okunabilirliğinin öğrenci seviyesine uygunluğu nedir?
3. “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinin öğrencilerin kavram algılama düzeylerine etkisi nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Taş'a (2007) göre, eğitim, doğumdan ölüme kadar yaşam boyu devam eden, hiç bitmeyen bir süreçtir. Bu sürecin okullarda uygulanması planlı ve programlı bir şekildedir. Öğrencilere hazırlanan eğitim programları aracılığı ile yaşantı örüntüleri kazandırılmaya çalışılır. Öğrencilere kazandırılacak yaşantıların etkin ve verimli olabilmesi sadece iyi bir eğitim programı ile gerçekleştirilebilir. Eğitim programında yer alan hedeflerin öğrenciye ulaşması ders kitapları sayesinde gerçekleşmektedir.

Ders kitabı, en basit haliyle öğrenme amaçlı kullanılan bir öğretim materyalidir. Bu materyalde içerik, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme boyutları vardır (Demirel ve Kiroğlu, 2005).

SBÖP'nin temel amacı, yaşanan demokratik, laik, sosyal, hukuk devletinde “sorumlu vatandaş” olarak adlandırılacak öğrencileri gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırarak iyi vatandaş olarak yetiştirebilmektir (Tanrıöğen, 2006). Bu durum etkili yurttaş yetiştirmeyi hedef alan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın ve bu programın uygulayıcısı ders kitaplarının eksiksiz olmasını gerektirmektedir.

Disiplinlerarası yaklaşıma sahip olan Sosyal Bilgiler Eğitimi, doğası gereği içerisinde soyut kavramları da içine alan tek disiplindir. Eğitimde kavram eğitiminin yeri yadsınamayacak derecede önemlidir. Araştırmada soyut kavramlar öğrencilere hazırlanan ünitenin yanında yardımcı kitlerle verilmiştir. Kavram öğretimine farklı bir yöntem kazandırmış olması nedeniyle önemlidir.

Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve genel olarak ders kitapları üzerine çok sayıda araştırma yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar

eleştiriyi öteye geçememiş; sadece yapıcı eleştiri boyutunda kalmıştır. Bu çalışma eleştiriden ziyade, eleştiriye açık konuları düzeltme yoluna gittiği için önemlidir.

Metin okunabilirliği üzerine Türkiye’de yeterince çalışma yapılmamaktadır. Hazırlanan ders kitaplarının okunabilirlik yaşı hedef kitle öğrencilerinin yaş seviyelerinden oldukça yüksek çıkmaktadır (Ulu Kalın, 2007a; Tekbıyık, 2006; Ulu Kalın ve Topkaya, 2009). Hazırlanan ünite kullanılan metinlerin okunabilirlik seviyelerine dikkat edilmiş, hedef yaş kitlenin seviyesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında şimdiye kadar kavram eğitimi, içerik ve okunabilirlik konularını kapsayan yeni bir ünite hazırlanıp öğrencilerin akademik başarılarına etkisi üzerine çalışma yapılmamıştır. Araştırma bu alandaki eksikliği kapatacağı için önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

1. Kullanılacak olan değerlendirme ölçekleri, testler, çalışma yapıları ve okuma parçalarının ölçülmek istenilen niteliği ölçecek düzeyde olduğu varsayılmıştır.
2. Ulu Kalın (2007b), ders kitabı değerlendirme ölçeğinin uygulandığı örneklem grubu ile aynı ölçeğin tekrar uygulandığı 40 kişilik örneklem grubunun tüm evreni kapsadığı varsayılmıştır.
3. Bu araştırmanın pilot çalışmasındaki örneklem grubunun, araştırmanın asıl uygulaması için yeterli sayıda olduğu varsayılmıştır.
4. Uygulama yapılacak sınıflardaki öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, algılama ve öğrenme seviyeleri bakımından homojen bir dağılım gösterdikleri varsayılmıştır.
5. Çalışmanın asıl uygulama bölümünün yapılacağı okuldaki örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın pilot çalışması 2009–2010 eğitim-öğretim yılı I. yarıyılında Artvin Merkez ilçedeki iki ilköğretim okulu ile sınırlı tutulmuştur. Artvin iline bağlı diğer ilçelerde pilot çalışma yapılmamıştır.

2. Pilot çalışmanın ardından yapılan asıl uygulama 2009–2010 eğitim-
oğretim yılı II. yarıyılında sadece Artvin Merkez ilçedeki bir okulla
sınırlı tutulmuştur.
3. Araştırma sadece İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler “Güç, Yönetim ve
Toplum” oğrenme alanı ve “İnsanlar ve Yönetim” ünitesiyle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Geleceğin cahili, okuyamayan kişi olmayacaktır.

Nasıl öğreneceğini bilmeyen kişi olacaktır.

Alvin Toffler

2.1. Ders Kitabı

2.1.1.Ders Kitabı ve Tarihsel Süreci

Dünyanın var oluşundan günümüze kadar insanlar sürekli yeni bilgiler üretmişlerdir. Üretilen bilgileri saklamanın en yaygın ve güvenilir yolunu ise onları yazılı hale getirmekte bulmuşlardır. Günümüzdeki eğitim uygulamalarında önemli bir yer tutan kitap, yaygın olarak kullanılan temel bir bilgi kaynağıdır (Keser, 2004). Ders kitaplarının tarihsel süreci yazının bulunmasından sonraki zamanlara denk düşmektedir.

Ders kitapları, günümüzde hızla değişen ve gelişen modern araç-gereçlere karşın; öğrenme-öğretme araçlarının en eskisi, en çok bilineni ve en çok kullanılanı olduğu için eğitimde temel kaynak olarak yerini korumaktadır. Bir öğretim materyali olan ders kitapları öğretimde en yaygın olarak kullanılan ana kaynak, hatta birçok durumda tek öğretim materyalidir (Sever, 2010).

İnsanlar zaman içerisinde yazdıkları şeyleri saklama ihtiyacı içine girmişlerdir.

“Ders kitapları, tarihin ilk çağlarından beri bir öğrenme kaynağı olarak kullanılmıştır. İlk ders kitapları Mısır’da M.Ö. 4000 yıllarında papirüs üzerine yazılmış kitaplardır. Daha sonra M.Ö. 3000 yıllarında, Asurlar ve Babiller döneminde, kil tabletlere yazılmıştır. M.S. 15. yüzyılda Batı’da yeni baskı tekniklerinin bulunması ile kitap yapımında yeni bir devir başlamıştır. Bu sayede ders kitapları istenildiği kadar çoğaltılabilmektedir. 15. yüzyıldan sonra ders kitapları eğitim-öğretimin temel aracı olmuşlardır. 18. yüzyıldan sonra, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, modern eğitim araçları geliştirilmeye başlanmıştır” (Tosunoğlu, Arslan ve Karakuş, 2001, s.9–20).

2.1.2. Ders Kitaplarının Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Öğretim ortamlarında en yaygın kullanılan araç kitaplardır. Çevre imkânları, dersin ve öğretmenin özellikleri gibi faktörlerden dolayı, öğretim ortamında kullanılan araçlar zenginlik gösterememektedir. Bu durum, öğretimden istenen verimin elde edilmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Kitaplar çok farklı işleve sahip olduğu gibi, kitapları elde etmek ve kullanmak kolaydır (Kılıç ve Seven, 2002).

Ders kitaplarının en çok kullanılan eğitim aracı olmasının birinci nedeni organizasyonudur. Ders kitabı eğitim programına uygun olarak hazırlanmıştır. Eğitim programındaki amaçlar, içerik, etkinlikler ve değerlendirme özelliklerine uygun bilgiler sırasıyla ders kitabında yer almaktadır. Pek çok öğretmenin bir ders kitabı seçmesinin ve kullanmasının ikinci nedeni rahatlığıdır. Öğretmenlerin ders kitapları sayesinde konuları takip etmesi ve öğrencileri ödevlendirmesi kolaydır. Başka bir nedenle öğrenci değerlendirmesinin amaçlanmasıdır. Çünkü bir ders kitabı bilginin özünü ve merkezi bilgi toplanmasını sağlar (Şahin ve Yıldırım, 1999, s.47).

Ders kitapları dersi veren öğretmenin dersini düzenli ve sistemli sunabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu derece önemli bir görev üstlenmesi nedeniyle ders kitapları, eğitimin tüm kademelerinde kullanılan bir araçtır. Ders kitapları sayesinde öğrenciler, öğretmenin sınıfta tartıştığı konuları istedikleri zaman, istedikleri yerde ve istedikleri hızla tekrar edebilirler (Küçükahmet, 1994).

Ders kitapları, öğrenme-öğretme sürecinin en yaygın kullanılan ders aracıdır. Günümüzde ders kitaplarının sınıf içindeki yeri hâlâ önemini sürdürmekte olup, öğretmenler birçok etkinliği kitap ile yürütmektedirler. Çoğu öğretmen, öğretim programlarına hiç bakmadan öğrenme-öğretme etkinliklerine ilişkin düzenlemeleri ders kitaplarına göre yapmaktadır. Bundan dolayı ders kitaplarının önemi daha da artmaktadır (Kızılcıoğlu, 2003). Kolay erişilebilirliği, yeterli bilgilerin mevcut oluşu, ders kitaplarının kullanım oranını artırmaktadır. Kitabın tercih edilmesinin bir diğer nedeni göze hitap edebilmesidir. Aristo'nun 'En çok gözlerimizi severiz, çünkü onlarla öğreniyoruz.' sözünde olduğu gibi kitabın görselliğinin çok olması, bireye okuma zevki ve alışkanlığı kazandırır (Turan, 2004).

Eğitimde ders kitabının en yaygın öğretim aracı olarak kullanılması avantajlarının yanında dezavantajlarını da beraberinde getirmektedir. Ders kitabının

dikkatli seçilip, öğretmen ve öğrenci tarafından sınıf içi ve sınıf dışında etkili bir şekilde kullanılması avantaj durumlarından biridir. Ancak sınıf içerisinde bütün etkinliklerin merkezinde kullanılıp, öğretmeni ikinci plana itmesi durumunda bazı olumsuzlukları da beraberinde getirebilir (Kılıç, 2005).

2.1.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Ders Kitabı

Ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı olarak bilinen öğretim materyalleri, belli bir öğrenme alanı ile ilgili hedef davranışları kazandırmak amacıyla ilgili programdaki hedeflere uygun olarak hazırlanır. Öğretim materyali, öğrencinin düşünme ve sosyal becerilerini geliştirmesine katkıda bulunmalıdır. Öğretim programlarında öğretim için ayrılan zamanın büyük bir bölümü ders kitabına ayrıldığı için, bu materyalin nitelik yönünden öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabına da rehberlik ve kaynaklık edebilecek düzeyde hazırlanmış olması gerekmektedir.

Türkiye’de, ders kitaplarının MEB TTKB onayından geçmek zorunda olması, ders kitaplarında biçim ve içerik yönünden bir standartlaşmaya gidilmesine sebep olmuştur. Ders kitabı, öğrenciler için hazırlanmış olmasına rağmen öğretmen tarafından da kullanılan ve tek başına bir öğretimin gerçekleştirilebilmesini sağlayan öğretim faaliyetlerinin en önemli araçlarından biridir. Ders kitabı, tüm eğitim sistemlerinde öğretmenin en çok kullandığı materyaldir. Öğretim programlarının öngördüğü eğitim ve öğretim amaçlarına ulaşmak için büyük ölçüde yardımcı olan bu materyaller, belirlenen hedefleri gerçekleştirmek için programda istenen niteliklere uymak zorundadır.

Sosyal Bilgiler ders kitapları, öğrencilerin değişik sosyal bilim disiplinlerinin verileriyle ilk kez karşılaştıkları metinlerden oluşmaktadır. Sosyal Bilimler disiplinlerine ait ipuçları ile müfredata uygun olarak seçilip düzenlenmiş bulguları içeren metinlerin öğrenciler tarafından anlaşılması beklenilir (Safran ve Köksal, 2003).

2004–2005 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlayan ilköğretim programlarındaki en temel değişiklik “Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı”nın benimsenmiş olmasıdır. Buna göre, bilgi öğrenciye hazır olarak verilmeyecek, öğrenci bilgiye ulaşacağı yol ve yöntemleri öğretmen rehberliğinde kullanarak bilgiyi kendi yaşantılarına dayalı olarak, kendine özgü biçimde yeniden yapılandıracaktır.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre öğretim materyali takım olarak hazırlanmış ve gerekli inceleme sürecinden geçerek uygulamaya başlanmıştır.

“İyi bir ders kitabı nasıl olmalıdır?” sorusuna verilebilecek cevaplar şu şekildedir:

- Ders kitabı öğrencilerin bilgiye doğrudan ulaşmasını değil, eleştirel düşünce yeteneklerini açığa çıkaracak şekilde olmalıdır. Öğrencilerin kişisel yargılarını geliştirmelerini sağlamalıdır.
- Öğrencide bireysel ve grupta çalışma alışkanlığı kazandırabilmeli, bağımsız öğrenme yeteneğini pekiştirebilmelidir.
- Öğrencinin yaşantılarına dayandırılabilir, geçmişe ilişkin yorumları çoğulcu bir yaklaşımla sunmalı, bunun yanı sıra bilgiyi yapılandırırken de geçmiş yaşantılara dayandırmalıdır.
- Tek kaynağa dayalı bilgilendirme yerine farklı görüşleri savunan kaynaklara da göndermeler yapabilmelidir.
- Öğrencide önyargı, klişe ve fikirleri değiştirebilen bir yaklaşım içermemelidir.
- Yerel, bölgesel, ulusal ve küresel perspektifler arasında dengeli bir yaklaşıma sahip bulunmalıdır.
- Öğrencilerin yaparak ve yaşayarak kendi deneyimleri ile öğrenmelerine yardımcı olmalıdır.
- Öğrencinin okul dışı çalışmalarına (ödev, proje, raporlama, araştırma vb.) yardımcı olabilmelidir (Dönmez, 2003b).

Dönmez’e (2003b) göre, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında 4 temel inceleme kıstası yer almalıdır:

1. İçerik: Öncelikle Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Sosyal Bilimler disiplinlerinden oluşan ünite ve bölümler, Millî Eğitimin temel ilkelerine (soyuttan somuta, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa, özelden genele, kolaydan zora) uygun olarak hazırlanmalıdır. İçerik düzenlenirken şu özelliklere dikkat edilmelidir:

- İçerik, sınıf seviyesi göz önünde bulundurularak günlük hayatla bağlantılı olmalıdır.
- Öğrenci merkezli olarak düzenlenmelidir.
- Konular ve üniteler belirli bir sıra ile dağıtılmalıdır.
- Bilgiler bir üst sınıfa ve hayata hazırlayıcı olmalıdır.

- Metinler anlaşılabilir olmalıdır.
- Konular görsel öğelerle desteklenmelidir.
- Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemelidir.
- Öğrenciye sorgulama, araştırma, inceleme yapmayı öğreterek başka kaynaklara yönlendirmelidir.
- Bilimsel ve doğru bilgilere yer verilmelidir.

2. Görsel Tasarım: Resim, fotoğraf, harita, grafik, kroki, diyagram, şema gibi materyaller ders kitaplarında gerekli yerlerde ve yeteri düzeyde kullanılmalıdır. Görsel öğeler, içeriği destekler nitelikte olmalıdır. Önemli olan ders kitabını ilgisiz görsel materyallerle süslemek ya da renklendirmek değil, görsel öğeleri amaca uygun kullanmak ve öğretimi kolaylaştırmaktır.

3. Ölçme ve Değerlendirme: Ünitenin başında ve sonunda yer alan hazırlık ve değerlendirme soruları amaca uygun olarak özenle seçilmiş olmalıdır. Ölçme ve değerlendirme bölümleri sadece bilgiyi ölçmemeli, tek düze sorulardan oluşmamalıdır. Öğrenciyi muhakeme yapmaya, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve sonuçlar çıkarmaya yöneltilmelidir. Bunu sağlamak için, çoktan seçmeli sorular, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama vb. sonuç değerlendirme teknikleri, performans değerlendirme ve gözlem formu gibi süreç değerlendirmeye yönelik ölçekler kullanılmalıdır.

4. Eğitsel Tasarım: Öğretim materyalinin öğrencide nasıl ilgi uyandıracığını, öğrencinin konuyu nasıl araştıracağını ve bunun öğrenci üzerindeki etki ve değişiminin nasıl tasarlanacağını açıklar. Öğrencide istenilen kazanımın sağlanabilmesi için uygun materyal tasarlanmalı ve bölümler arasında ilişki kurulmalıdır.

Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim programında yer alan dersler içerisinde en kapsamlı ve en temel derslerden biri olmasının nedeni; Sosyal Bilgilerin, Sosyal Bilimler alanındaki kavramsal ve bilimsel gelişmeleri eğitim süreci içine alması, bireyin toplum içinde gelişmesini sağlamasıdır.

Yanpar ve Yıldırım'a (1999) göre, Sosyal Bilgiler ders kitabı, geçmiş, şimdi ve gelecek; gelenekler, değerler, roller, gruplar için denge ile ilgili pozitif ve negatif özellikleri içeren olayların görünmesini sağlayan öğretim materyalidir.

Okullarda Sosyal Bilgiler öğretiminden en üst düzeyde yararlanabilmek için etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesi gerekir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için eğitim

sisteminin temel girdilerinden olan, öğretme-öğrenme süreçlerinde yer alan araç ve gereçler arasında Sosyal Bilgiler ders kitabının önemli bir yeri vardır.

Sosyal Bilgilerin amaçları göz önünde bulundurulduğunda, çocukların kişilik gelişimindeki etkisinin yadsınamayacağı açıktır. Bu durum, öğrenme-öğretme süreçlerinde yer alan öğretim araçları içerisinde Sosyal Bilgiler ders kitabının özel bir önem taşıdığını gösterir (Çetin, 2008). Bu bağlamda program ve ders kitabı uyumunun mükemmel olması gerekmektedir. “İyi bir Sosyal Bilgiler müfredatı ve ders kitabı oluştururken; bilme ve anlama, araştırma ve bulma, hayal etme ve gerçekleştirme, hissetme ve değer verme, kullanma ve uygulama alanları ön plana çıkarılmalıdır ki, bu alanlar Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın amacına ulaşmasına yardım etsin” (Gökkaya, 2003, s.13).

2.1.4. Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Taşınması Gereken Nitelikler

“Sosyal Bilgiler ders kitapları, öğrencilerin kitap içerisindeki yazıları, şekil, grafik, resim ve fotoğraf gibi görsel öğeleri sorunsuz ve doğru biçimde algılayabilecekleri şekilde tasarlanmalıdır. Kitabın içeriği, ancak bu şekilde öğrencileri anlama durumuna sokabilir” (Gökkaya ve Oruç, 2003, s.154).

Kalıpcı'ya (2008) göre, Sosyal Bilgiler ders kitabı biçimsel özellikler bakımından, muhatabı bireyler için taşımaya elverişli olmalı; dış kabı sert, dayanıklı kartondan yapılmalı ve tel zımba kullanılmamalıdır. Kullanılan görseller ilgi çekici olmalıdır. Ders kitabının kâğıdı 1. hamur kâğıt olmalı, metinlerde kullanılacak yazı karakteri ve yazı puntosu, hedef kitleye uygun olmalıdır.

Genel itibari ile bütün ülkelerde ders kitaplarının amacı, öğretim programlarının üstlendiği eğitsel ve toplumsal görevleri içeren hedefleri içerisine alarak, bu hedefler doğrultusunda birey yetiştirmektir. Bu nedenle ders kitabı, ait olduğu programın amaçlarına uygun olmalıdır. Sosyal Bilgiler gibi bireyi yaşama hazırlayan bir derste, öğrencinin konu sonunda kendisinde gerçekleşecek davranış değişikliğini önceden bilmesi, öğrencinin derse karşı ilgisini artıracaktır.

Ders kitapları hazırlanırken, kitapların içeriğinin öğrenci seviyesi dikkate alınarak yaş seviyesine uygun, güncel ve doğru bilgilerden oluşmasına dikkat edilmelidir. Bu durum öğrencinin derse karşı ilgisini artıracak, öğrenciyi öğrenmeye hevesli kılacaktır. Ders kitabı içerdiği bilginin yanında, mevcut etkinliklerle öğrenciyi

sürece dâhil etmeli ve aktif hale getirmelidir. Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan ders kitaplarının en iyi yönlerinden bir tanesinin bu olduğu söylenebilir. Öğrenci, öğretmen olmadan da ders kitabının yönlendirmeleriyle kendini doğrudan sürecin içine katarak bilgiye ulaşabilmelidir. Bu durumun öğrencinin kendini gerçekleştirmesinin kolay yollarından birisi olduğu söylenebilir.

Ders kitabı, öğrenciyi değerlendirirken öncelikle hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun seviyede soru tiplerine sahip olmalıdır. Öğrencinin sadece bilgi basamağında değil, kavrama, uygulama, analiz ve sentez basamaklarında sorularının yer alması değerlendirme boyutunun çeşitliliğini gösterir.

Bu çalışmada özellikle üzerinde durulan konulardan biri okunabilirliktir. Ders kitabında yer alan cümleler, ders kitabını kullanacak öğrenciler için uygun uzunlukta, anlaşılabilir olmalı ve öğrencilerin dil yeteneklerini geliştirici şekilde kullanılmalıdır. Kısa ve anlamlı cümleler, doğru yerde kullanılan noktalama işaretleri, metnin anlaşılabilirliğini kolaylaştıracaktır.

Duman (2003), Sosyal Bilgiler ders kitaplarında bilgi vermeye dayalı metinlerin yer aldığını, bu metinlerde ana fikre, yardımcı fikirlere ve detaylara dikkat edilmesi durumunda metinlerin daha iyi anlaşılacağını, böylece programda belirtilen hedeflere daha kolay ve çabuk ulaşılacağını belirtmiştir.

Ders kitaplarının amacı, öğrenciyi sadece bilgisel tavır kazandırmak olmamalıdır; çünkü bu tarz bir kitap, öğrencide okuma zevki uyandırmaz. Kitap okuma sevgisinin önemi kadar kitapların görsel anlamda okuyucuya estetik beğeni uyandırması da gereklidir (Atmaca, 2006). Ders kitabının muhatap kitlesinin yaş oranı düştükçe, görsel öğelerin ders kitabını cazip hale getirmesinin önemi daha fazla artmaktadır.

Bir ders kitabının dış yapı özelliklerinin yanında içyapı özellikleri de değer taşımaktadır. İçyapı özelliklerinde yazı puntosu, görsel öğeler gibi değişkenlerin yanında ders kitabının ne anlattığı da önemlidir. Eğer öğrenci okuduğu metni anlamakta zorluk çekerse, kitabın çok fazla konuyla ilgili görsele sahip olması ya da taşınabilir boyutta olması öğrenci için önemli değildir.

Safran ve Köksal'a (2003) göre, okuma stratejileriyle desteklenmemiş metinler öğrencide ezberleme eğitimi yaratmaktadır. Okumak anlam kurma süreci olarak yorumlanabilir. Eğer bu süreç bu şekilde tamamlanmazsa öğrenci problemi ezberlemekle çözer. Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki metinlerin yeni okur-yazar olan

öğrenciler için anlaşılabilirlik düzeyleri kolay olmalıdır. Konuyla ilgili kavram haritası, resim, fotoğraf, grafik gibi görsel öğelerle metnin süslenmesi, öğrenci tarafından metnin anlaşılabilirliğini kolaylaştıracaktır.

2.1.5. Sosyal Bilgiler Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri

Safran'a (2009) göre, Sosyal Bilgiler ders kitapları aşağıdaki ölçütler doğrultusunda değerlendirilmelidir:

- ❖ Ders kitapları öğrencilerin verimli şekilde yararlanmasını sağlayacak unsurlara ve organizasyon şemasına sahip olmalıdır.
- ❖ Öğretim programı ile ilgili kazanımlara ve kazanımlarla ilişkilendirilmiş becerilere ve değerlere yer verilmelidir.
- ❖ Metinler içerisinde bilimsel hata ve bilgi hatası olmamalıdır.
- ❖ Dersin muhatabı sınıf düzeyine uygun olmalıdır.
- ❖ Ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı arasında işbirliği olmalı, kazanımlar ve etkinlikler birbirini bütünlemelidir.
- ❖ Hacim bakımından ünitelere ayrılan ders süreleri önerilen oranlara uygun olmalıdır.
- ❖ Programın öngördüğü ilişkilendirmeler yapılmalı, diğer derslerle bağlantı kurulmalıdır.
- ❖ İçerikte yer alan bilgiler güncel olmalıdır.
- ❖ Kitaplarda son bölümde sözlük kısmı yer almalıdır.
- ❖ Kitabın yazımında yararlanılan kaynakları içeren 'kaynakça' bölümüne sözlük kısmından sonra yer verilmelidir.
- ❖ İşleniş sırası yapılandırıcı yaklaşım ilkelerine, öğrenme yöntem ve tekniklerine uygun düzenlenmiş olmalıdır.
- ❖ Öğrencilerin bireysel farklılıkları her durumda göz önüne alınmalıdır.
- ❖ Çeşitli ölçme-değerlendirme tekniklerine yer verilmeli ve bu konuda çeşitlilik sağlanmalıdır.
- ❖ Metinler dil bilgisi kuralları ile yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalıdır.

2.2. Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi

“Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir” (Sönmez, 2005, s.455). Sosyal Bilgiler dersi bireyin incelenmesini, onun sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimini ve bu etkileşimi dün, bugün ve yarın açısından inceler. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci, normal gelişme sürecinde yaşama yollarını öğrenirken, insanların birbirleri ile ilişkileri üzerinde de durur (Gökkaya, 2003).

Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim birinci kademededen başlayarak, ikinci kademe de öğrencilere verilen bir derstir. Sosyal Bilgiler dersinin Sosyal Bilimlerle olan ilişkisi, Sosyal Bilgilerin doğası, dersin ilköğretimdeki yeri ve önemi ile ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

2.2.1. Sosyal Bilgiler Geleneği

Sosyal Bilgiler dersi insanları ve yaşamlarını konu alan, insanların kendilerini ve diğerlerini daha iyi anlamasına yardımcı olan bir derstir. Sosyal Bilgiler, disiplinlerarası ve çok disiplinli bir alan olduğu için, bir Tarih disiplini gibi ya da Coğrafya disiplini gibi tanımlanamamaktadır (Doğanay, 2005a).

“Sosyal Bilgiler anlayışı, XX. yüzyıl başlarından itibaren ilerici bir eğitim reformunun önemli unsurlarından biri olarak ABD’de ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilgiler hareketi, söz konusu yüzyıl boyunca ABD’nin siyasi ve askeri müttefiki olan ve/veya kültürel bakımdan onun nüfuzu altında bulunan ülkelere de sıçramıştır. Türkiye her iki kategoriye de giren ülkeler arasındadır” (Öztürk, 2006, s.43).

Aşağıda Sosyal Bilgiler geleneği, dünyadaki ve Türkiye’deki gelişmeler olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır:

2.2.1.1. Dünyada sosyal bilgiler geleneği: Okul kavramının geçmişi Antik Yunan’a inmesine rağmen; Sosyal Bilgilerin okul programına girişi XIX. yüzyılda gerçekleşmiştir. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika Sosyal Bilgiler disiplini ile ilk tanışan bölgelerdir. Tarih içerisinde kendilerine farklı programlar hazırlamışlardır. İlk olarak “Geleneksel Program” ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın içeriğini oluşturmuşlardır. “Geleneksel Programa” göre hazırlanan 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda “Devletimiz, Bölgeler, ABD, Zıt Toplumlar, Kâşifler ve

Öncüler” konuları yer almaktadır. ABD’de Geleneksel Program’dan sonra Minnesota Programı’na geçilmiştir. Burada 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın konuları şu şekilde yer almaktadır: “Bizim Toplumumuz, Sovyetler Birliğinde Yaşam, Yarıand Adası Halkı, Güney Himalayalar’da Hint Köyü”. “Büyük Cleveland Programı” ABD’nin kullandığı üçüncü program yaklaşımıdır. Bu programın konuları “Tarımın Öyküsü, Endüstrinin Öyküsü, Geçiş Toplumu, Hindistan” şeklindedir. ABD’de en çok kullanılan eğitim programı “Taba’nın Programı”dır. Taba Programı’nın konuları “Kaliforniya, Bugün Kaliforniya’da İç Düzene Ait Yapılan İşler” şeklindedir. 1980 Programı’nda “Devlet ve Bölgeler, Dünya Bizim Evimiz, Dünyayı Tanımanın Yolları, Washington, Hawaii, Puerto Rico, Sovyetler Birliği, Amazon, Çöller, Navajo, Mojavee, Sahara, Arabistan, Ovalar: Merkezi ve Kıyı Ovaları, Dağlık Bölgeler, Kolorado, Batı Virginia, İsviçre, Bölgelerarası Bağımlılık, Devletimiz Hakkında Öğrendiklerimiz” konuları yer almaktadır. ABD’de kullanılan son eğitim programı ise Kaltsounis’in Programı’dır. Bu programda “Dünyaya İnsanın İhtiyacı Vardır, Geçmişte İnsan ve Toprak, Kızılderili ve Beyaz Adam, Dünya Bizim İhtiyaçlarımızı Giderir, Dünyanın Kötü Kullanımı, Dünyadaki Bölgeler, Bizim Bölgemiz ve Devletimiz” konuları mevcuttur (Sönmez, 2005).

ABD’de düzenlenen tüm içerikler basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakın çevre ve zamandan uzağa ilkelerine göre sıralanmıştır.

“1920’li, 1930’lu ve 1940’lı yıllar boyunca, Sosyal Bilgiler üzerinde etkili olan faktör ve görüşlerde büyük değişiklikler meydana getirmiştir. İlerlemeci eğitimciler, sosyal yeniden kurmacılar ve çocuk eğitimi üzerine çalışan diğerleri, Sosyal Bilgiler öğretiminin şekillenmesinde önemli roller oynamıştır (Naylor ve Diem, 1987) (Aktaran: Öztürk, 2009, s.24).

2.2.1.2. Türkiye’de sosyal bilgiler geleneği: XIX. yüzyılda Dünya devletleri ile yakın zamanlı olarak Osmanlı Devleti’ne de gelen Sosyal Bilgiler programlarının kapsamına giren konuları içeren dersler, ilk kez Sultan II. Abdülhamit zamanında (1876–1909) ilkokul programlarına girmiştir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilkokullarla ilgili 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993, 1995 ve 1998 yıllarında eğitim programları üzerinde düzenlemelere gidilmiştir. 1926 programında Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi dersleri ikişer saatten haftada 6 saat olarak 4. ve 5.

sınıflarda verilmeye başlanmıştır. 1930, 1932 ve 1936 yıllarında uygulanan programda 4. ve 5. sınıflarda Tarih ve Coğrafya dersleri yine haftada ikişer saat iken; Yurt Bilgisi dersi 5. sınıfta bir saat olarak verilmiştir. 1948 programında da son 3 programda uygulanan ders saatleri aynen devam etmiştir. Programlardaki temel farklılık amaçlarında yapılan bazı değişikliklerdir. 1962 programında derslerin isminde köklü değişiklik yapılmış ve üç dersi tek isimde toplamışlardır. Yeni dersin adı “Toplum ve Ülke İncelemeleri” şeklinde değiştirilerek 4. sınıfta haftada 6 saat, 5. sınıfta da 5 saat olarak saptanmıştır. 1968 programında ise dersin adı tekrar “Sosyal Bilgiler” olarak değiştirilmiş ve 4. ve 5. sınıflarda haftada 5 saat olmak üzere düzenlenmiştir (Sönmez, 2005). Sosyal Bilgiler dersine 1970 yılı itibari ile ortaokullarda deneme mahiyetinde başlanmıştır. 1977 yılı Tebliğler Dergisi’nde yayınlanan bir kararla, öğrencilerin ilkokulu bitirdikten sonra eğitimlerine devam etmemeleri durumu göz önünde bulundurularak bazı üniteler seviye farkı dikkate alınarak ilkokul ve ortaokul programlarında tekrarlanmıştır (Nalçacı, 2001). Bu tarihten itibaren 1990’da, 1993’te, 1998’de, 1999’da ve son olarak 2005’de Sosyal Bilgiler Programları’nda yapıcı yönde düzeltmeler yapılmıştır.

2.2.2. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler

Eğitim programları tek disiplinli yaklaşım, çok disiplinli yaklaşım ve disiplinlerarası yaklaşım olmak üzere farklı alt başlıklara ayrılmaktadır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerdiği konular itibari ile çok disiplinli ve disiplinlerarası yaklaşıma dayalıdır. Sosyal Bilgilerin bilgi temelini oluşturan bilimler arasında Tarih, Coğrafya, Hukuk, Antropoloji, Siyaset, Ekonomi, Edebiyat ve Matematik gibi bilimler sayılabilir. Bu bilimler incelendiğinde Sosyal Bilgilerin büyük bir kısmını Sosyal Bilimlerin oluşturduğu söylenebilir (Doğanay, 2005a).

“Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin ürettiği bilgileri etkili vatandaş yetiştirme genel çerçevesinde kullanan bir müfredat programıdır. Sosyal Bilimler ise, insanın insanla ve çevresiyle olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğudur” (Dönmez, 2003a, s.31). Sosyal Bilgiler genel olarak kendi bilgisini üretmez; doğası gereği etkili vatandaş yetiştirme amacı doğrultusunda kullanacağı bilgileri Sosyal Bilimlerden alır.

2.2.3. Sosyal Bilgilerin Doğası

Demirkaya Gedik'e (2008) göre, Sosyal Bilgiler dersi günlük hayatla iç içe olan bir derstir. Öğrencilerin çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı, sorumluluk sahibi, sorunlar karşısında çözüm üretmek için istekli vatandaşlar yetiştirilmesini hedeflediği ve öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumdan kopmadan, güncel konulardan haberdar bilgili birer birey olarak sosyalleşebilmesini sağladığı için önemlidir.

Barr, Barth ve Shermis (1978) (Akt. Öztürk, 2006, s.25–26) Sosyal Bilgiler öğretimine yol gösteren yaklaşım ya da gelenekleri üçe ayırmışlardır. Bunlar:

□ *Vatandaşlık Bilgisi Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler*: Kültürel mirasın aktarımı olarak da kullanılan bu yaklaşım “Gençlerin ne tür bilgi, değer ve tutumları kazanmaları gerektiğini yetişkinler daha iyi bilir” anlayışı üzerine odaklanmıştır. Yetişkinlerin tecrübeleri programın içeriğini oluşturmaktadır. Geçmiş ve gelenekleri öğrenme, gurur duyma, sorumluluk alma, otoriteye bağlı olma bu yaklaşımın içeriğinde yer alan konulardır.

□ *Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler*: Sosyal Bilgiler disiplinlerarası bir bilim olmasına rağmen, Sosyal Bilimler, Sosyal Bilgileri de içine alan bir yaklaşımdır. Birisinde etkili vatandaşlık hedef iken, diğesinde o vatandaşın yaşadığı yer, geçmişi, kültürü de önemlidir. Birey yaşadığı dünya ile değerlendirileceği için Sosyal Bilimlerdeki bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları iyi birer vatandaş olabilmelerinin şartıdır.

□ *Yansıtıcı İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler*: Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımının temel amacı, öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorunları tanımlama, analiz etme, karar verme süreç ve becerilerini geliştirmektir. Fakat içerikte Sosyal Bilgilerin belli bir kapsamı yoktur, çağdaş sorunlar çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Öğrencilere olaylara eleştirel bakma alışkanlığı kazandırmak ve egemen olan inanç, değer ve uygulamaları inceleme fırsatı sağlanmaktadır. Sosyal Bilgiler eğitimcileri, Sosyal Bilgiler öğretiminde sözü edilen üç yaklaşımı birlikte kullanmaktadırlar. Toplumun kültürel mirası, Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerden seçilerek öğrencilere aktarılırken, bir taraftan da öğrencilerin araştırma, inceleme, problem çözme, eleştirel düşünme yetenekleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

2.2.4. İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersi ve Önemi

Amerika'daki Millî Eğitim Derneği'nin orta dereceli okulları yeniden teşkilatlandırma komisyonu Sosyal Bilgiler komitesi, Sosyal Bilgileri "Konusu doğrudan doğruya insan toplumunun teşkilatına ve gelişimine ve sosyal birliklerin bir ögesi olması dolayısıyla insana dair olan bilgiler" şeklinde tanımlamıştır. Bu tanım Sosyal Bilgiler için yapılan ilk tanım olma özelliğindedir (Moffatt, 1957) (Aktaran: Safran, 2009).

Türkiye'de 1998 yılından itibaren İlköğretim okullarında 4. sınıftan başlayarak 7. sınıfa kadar okutulan Sosyal Bilgiler dersleri Sosyal Bilimler alanından seçilmiş konular arasından ve belli bir program dâhilinde aktarılmaktadır. Dersin amacı, iyi insan, iyi vatandaş yetiştirmektir. Bu sebeple öğrencilere bu derste, toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri ve değerler kazandırılmaya çalışılır. Toplumun ve bireyin gereksinimlerine yanıt verecek insan gücünü yetiştirmek Sosyal Bilgiler öğretiminin diğer amaçlarından birisidir. Sosyal Bilgiler dersi, Sosyal Bilimler disiplinlerinden Tarih, Coğrafya, Antropoloji ve Sosyoloji disiplinlerinden esinlenerek bir toplumda yaşayan insanların yaşayışını, ilişkilerini, kültürünü, dünya toplumları içindeki yerini, çeşitli uluslarla bağlantıları konusundaki temel ve genel bilgilerini konu edinmektedir. Başka bir ifade ile Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimler konularını somut hale getirerek öğrenciye aktarmaktır (Çetin, 2008).

Tezgel (2006), Sosyal Bilgiler dersini, demokratik değerleri benimsemiş bireylerin topluma uyum sağlamalarını ve bu konuda edindikleri bilgi ve birikimleri yaşama geçirebilecekleri donanımları kazandırmayı sağlayan bir ders olarak tanımlamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretiminin amacına uygun yapılması dâhilinde, günümüzdeki sorunların kökenlerinde yer alan olumsuzlukların tarihsel boyutunu göstereceğini ve geleceği daha iyi planlamaya olanak vereceğini belirtmiştir.

Çakar ve Öner (2007) çalışmalarında Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersi öğretmeninden beklentilerinin şu şekilde olduğunu belirtmişlerdir:

Sosyal Bilgiler öğretmeni;

- Olumlu kişilik özelliklerine sahip olmalı,
- Öğrencilere sevgiyle yaklaşmalı,
- Millî ve manevi değerleri ön plana çıkarmalı,

- Demokratik olmalı,
- Sadece düz anlatım yöntemini değil, içeriğe uygun çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmalı,
- İçeriğe uygun materyallerden faydalanmalı ve
- Dersi sadece sınıf ortamında değil, ünitelere uygun olarak öğrencileri sınıf dışına da çıkarıp içerikle gerçek hayatı bütünleştirmelidir.

2.2.5. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Ortamında Kullandıkları Öğrenme Stratejileri

Eğitim ortamında tek başına öğretmen ve tek başına ders kitabı yeterli olmayabilir. Asıl önemli olan öğrencinin öğrenme işine bizzat kendisinin girmesidir. Öğrencinin öğrenme işine katılabilmesi için öğrenme stratejilerini iyi bilmesi ve bu stratejileri etkili kullanabilmesi gerekir.

Tay ve Yangın'a (2008) göre, İlköğretim 4. sınıf öğrencileri, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf ortamında dikkat stratejilerini ara sıra kullanmaktadırlar. Öğrencilerin sınıf ortamında dikkat stratejilerini kullanırken yaptıkları etkinliklerin başında öğretmenin anlattığı konu içinde geçen tanımları dikkatli dinlemeleri ve öğrenilmekte olan konu ile geçmiş öğrenmeleri arasında benzerlikleri bulmaya çalışmaları yer almaktadır. Dikkat stratejilerini kullanan öğrencilerin davranışları arasında altını çizme, kitabın kenarına çeşitli işaretler koyma ve öğrenmekte zorlandıkları bilgileri öğretmenlerine sorma gibi davranışlar yer almaktadır.

Dikkat stratejisini kullanan öğrenciler üç farklı işlemi yerine getirebilirler. Bunlar:

- 1) Metindeki öğelerden hangilerinin önemli veya hangilerinin önemsiz olduğuna karar verebilme,
- 2) Önemli öğeler üzerinde odaklaşabilme,
- 3) Önemli öğeleri öğrenebilmedir.

Senemoğlu'na (1997) göre, öğrencilerin gruplama stratejilerini kullanabilmeleri için öğretmenlerin öğrencilerine yardım etmeleri yani gruplamanın nasıl yapılabileceğini öğretmeleri gerekmektedir. 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmen konuyu hikâyeleştirdiğinde, konunun içinde geçen bilgileri ortak

özelliklerine göre sınıflandırdığında ve tarihi olayları oluş sırasına göre anlattığında daha iyi öğrendikleri savunulabilir.

“Yapılan araştırmalar ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sınıf ortamında, anlamlandırma stratejilerinden örtük ve açık tekrar stratejileri ile ekleme stratejilerini her zaman, örgütleme stratejilerini ara sıra kullandıklarını, bellek destekleyici stratejileri hiçbir zaman kullanmadıklarını ortaya çıkarmaktadır” (Tay ve Yangın, 2008, s.82).

İlköğretim 4. sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler dersinde sınıf ortamında geri getirmeyi (hatırlamayı) artırıcı stratejileri ve sınıf ortamında güdüleme stratejilerini her zaman kullanırlar.

2.3. Demokrasi Eğitimi

“Demokrasi, devlet yönetiminde, egemenlik haklarının halka ait olduğu düşüncesine dayanan bir siyasal sistemdir” (Duman, Karakaya ve Yavuz, 2003, s.109). Eğitim ailede başlar sözünden yola çıkarak demokrasi eğitiminin de ailede başladığı söylenebilir. Ancak demokrasi kültürünün yaşama geçirilmesinde aile kadar önemli bir diğer kurum okuldur. Her iki kurumda ilk önce kendi bünyelerinde demokrasiyi yaşarlarsa, öğrencilere bu eğitimi vermiş olurlar.

“Nitekim 1739 sayılı Millî Eğitim Kanunu’nda ‘Demokrasi Eğitimi’ Türk Millî Eğitimi’nin temel ilkelerinden biri olarak şu şekilde belirtilmiştir: Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışır. Ancak eğitim kurumlarında anayasa da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez” (Duman ve diğerleri, 2003, s.143).

2.3.1. Demokratik Yaşamın Gelişmesinde Sosyal Bilgiler Dersinin Yeri ve Önemi

Dünya genelinde ülkeler geleceklerini güvence altına alabilmek için vatandaşlarını eğitmek durumundadırlar. Bu sebeple ilköğretim çoğu ülkede zorunlu

hale getirilmiştir. Devletler geleceklerini kuracak olan çocuklara parasız eğitim vermektedir. İlköğretim kurumlarının başlıca amacı, öğrencileri etkili bir vatandaş haline getirmektir.

İnsan hakları eğitimi, her şeyden önce, bireyin ve yurttaşın, öznesi olduğu, tüm hak ve özgürlükler konusunda doğru bilgilenebilmesi için gereklidir. Bireyin ve yurttaşın haklardan yararlanabilmesi için, öncelikle haklarının varlığını bilmesi gerekir (Merey, 2009). Vatandaşlık eğitimi, vatandaş olarak kabul edilen her birey için anayasal bir zorunluluktur. Herkes alacağı eğitimle ailesine, topluma ve ülkesine faydalı bir birey olarak yetişmek ister. Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelerin imzaladığı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesi şu şekildedir:

Madde 26;

1. Her şahsın öğrenim hakkı vardır. Öğrenim hiç olmazsa ilk ve temel safhalarında parasızdır. İlköğretim mecburidir. Teknik ve mesleki öğretimden herkes istifade edebilmelidir. Yüksek öğretim, liyakatlerine göre herkese tam ve eşitlikle açık olmalıdır.
2. Öğretim insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan haklarıyla ana hürriyetlerine saygının kuvvetlenmesini hedef almalıdır. Öğretim bütün milletler, ırk ve din grupları arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu teşvik etmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışın idamesi yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.
3. Anne ve baba, çocuklarına verilecek eğitim türünü seçmek hakkına öncelikle haizdirler (Karaman Kepenekçi, 2008, s.342).

Sosyal Bilgiler Eğitimi'nin genel amacı, "21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilke ve inkılablarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen, sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları bilimsel yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektir" (MEB, 2005b, s.123).

"Çağımızın insan hakları çağı olma niteliği kazandığı bilinen bir gerçektir. Kişilerin insan haklarının farkında olmaları, onları kullanma ve korumayı içtenlikle

istemeleri, bu hakların neden korunması gerektiğinin bilincine varmaları, aynı zamanda da neyin, niçin, nasıl korunabileceğini bilmeleri, ancak alacakları eğitimle gerçekleşir” (Çetin, 2003 s.196).

2.4. Kavram Öğretimi

“Kavram: Tek bir kelime ya da terimle ifade edilen, ortak özellikleri olan ve konu dışı özelliklerde çeşitlilik gösteren bir grup nesne, sembol, fikir ya da olayları öğretmek için kullanılır” (Merill vd., 1979) (Aktaran: Atasayar, 2008, s.8). “Kavramlar sözcüklerle ifade edilirler. Sözcük kavramın adıdır” (Gençmehmetoğlu, 2009, s.33). Başka bir ifade ile kavram; “Nesnelerin veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005). Terim ise; “Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005).

Ericson (1995), karşılaşılan bir terimin ya da sözcüğün kavram olup olmadığını anlamak için beş maddelik kavram tanımlama testi önermektedir. Eğer bir terim ya da sözcük,

- Genel ve soyutsa,
- Bir ya da iki sözcükle ifade ediliyorsa,
- Uygulamada evrensel,
- Belli bir zamana bağlı değilse ve
- Ortak özelliklere sahip farklı özellikleri temsil ediyorsa kavramdır (Aktaran: Doğanay, 2005b, s.270).

Türkiye’de Sosyal Bilimler, ilköğretim I. ve II. kademesinde disiplinlerarası bir formal eğitim programı olarak Sosyal Bilgiler şeklinde ele alınmaktadır. Sosyal Bilimler temel alınarak oluşturulan Sosyal Bilgiler ders içeriğine tabi tutulan öğrenci Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık, Antropoloji, Felsefe, Mantık, Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Ekonomi gibi birçok kavramla karşılaşmaktadır (Alkış, 2009).

Kavramların sınıflandırılması, kavram öğretiminde öğretmenin işini kolaylaştırır. Öğretmenin öğretim etkinliklerini ve stratejilerini seçerken kavramın türünü ve öğrencinin gelişim özelliklerini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Soyut bir kavramın henüz somut düşüncede olan bir öğrenciye aktarılması oldukça güçtür.

Martorella (1986), kavramları dört farklı boyutta sınıflandırmıştır:

1. Somutluk derecesine göre kavramlar:
 - a. Somut kavramlar (göl, masa),
 - b. Soyut kavramlar (özgürlük, sevgi).
2. Öğrenildikleri bağlama göre kavramlar:
 - a. Formal kavramlar (okul, öğretim programı),
 - b. İnfomal kavramlar (toplumsallaşma).
3. Ayırt edici özelliklere göre:
 - a. Tek boyutlu kavramlar (sandalye),
 - b. Çok boyutlu kavramlar (demokrasi),
 - c. İlişkisel kavramlar (büyük/küçük).
4. Öğrenilme biçimlerine göre kavramlar:
 - a. Eylemsel kavramlar (tenis oynama),
 - b. Simgesel kavramlar (televizyonda tenis maçı izleme),
 - c. Sembolik kavramlar (tenis hakkında kitap okuma) (Aktaran: Doğanay, 2005b, s.271).

“Kavram öğretimi ve öğreniminin, eğitim açısından önemi yadırganamaz bir gerçektir. Eğitim içinde öğretimin ve öğrenimin, öğretim içinde de kavram öğretiminin yerini belirleyerek bu gerçeklik daha kolay anlaşılabilir” (Köksal, 2006, s.473).

“Terim ve kavram öğretiminde geleneksel olarak okullarımızda sürdürülen yöntem kavram ve terimin adını oluşturan kelimeyi tahtaya yazmak, sonra bu kelimeyi tanımlamak, daha sonra da tanımın açıklanmasına katkıda bulunacak örneği, örnek dizilerini sözle söylemek, resim ve şekillerle göstermek şeklinde olmaktadır” (Turan, 2002, s.71).

“Bruner, kavram öğretimi sürecinde “kavramın adı”, “kavramın tanımı”, “kavramın özellikleri”, “kavramın önemi” ve “kavramla ilgili örnekler” olmak üzere beş adımın sırasıyla izlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Öğrenme sürecinde öğrenciler bu sırayı izleyerek kavramları sınıflandırır ve daha kolay biçimde öğrenmeyi gerçekleştirirler. Öğrenciler yeni durumlar ya da kavramlarla karşılaştıklarında, söz konusu durum ya da kavramları uygun sınıflara yapılandırarak yerleştirirler. Bir başka deyişle, önceden öğrenilmiş olan zihindeki bilgiler yeni bilgilerin öğrenilmesinde önemli rol oynar” (Göncü, 2006, s.13).

2.5. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Çoklu Zekâ Kuramı

Etkili bir öğretim sisteminde bilgi doğrudan öğrencilere aktarılmaz. Öğretmeni bu güne kadar bilgi deposu olarak gören yaklaşımlar, depoya bilgi doldurmaya ve bu depodan öğrenciye bilgiyi aktarmaya çalışır (Soylu, 2004).

“Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı (constructivist learning theory); anlamın, çevreyle etkileşimle gerçekleştiğini ve içerik, bağlam, öğrenen etkinliği ile amaçların bir fonksiyonu olduğunu; bilişin, bireyin içinde değil, bütün bir bağlamın biliş olduğunu bilişsel çelişkinin ya da kargaşanın öğrenmenin uyarıcısı olduğunu ve öğrenilenlerin doğasına ya da düzenlenmesine karar verdiğini bilginin sosyal etkileşimden ve bireysel anlamların yaşayabilirliğini değerlendirmekten doğduğunu öğrenenlerin anlamlarını ön öğrenmeleri ve sosyal etkileşim temelinde oluşturduklarını savunan öğrenme kuramıdır” (Demirel, 2010, s.143).

“Yapılandırmacı Yaklaşım’da öğretmen öğrencinin mevcut fikir ve bilgilerini geliştirmeye yardım eder. Bu yaklaşımda öğretmen ve öğrenci sorumluluklarını paylaşır. Öğretmen *öğretmekten* çok cesaretlendirme üzerinde durur” (Küçükahmet, 2009, s.104). “Bireyler doldurulmayı bekleyen boş variller değil, anlamları araştıran etkin organizmalardır” (Yurdakul, 2007, s.41). Yapılandırmacılık yaklaşımının egemen olduğu sınıf ortamlarında öğrencilere sınırsız olanaklar sağlanmaktadır (Demirel, 2003, s.235).

Demircioğlu’na (2005) göre, bireyler farklı durum ve şekilde öğrenebilir. Bu yüzden öğretim ortamları zengin tutulmalı ve dersin hedef ve davranışlarının ışığı altında değişik öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır. Öğretmen, öğrencileri aktif kılacak öğretim yaklaşımlarını kullanırken yönlendirici olmalı ve bilginin öğrenciler tarafından yapılandırılmasını sağlamalıdır.

“Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi özgürlükçü bir öğrenme kuramına dayalı olarak yapılacaksa, özgürlükçü bir öğretim verilecekse bu yapıcı öğrenme modeli olabilir. Eleştirel, yaratıcı, etkin, sorumlu, üretken, demokratik bireyler yetiştirmek için okullardaki öğretim sisteminin de bu yaklaşıma göre tasarlanıp yürütülmesi gerekir” (Duman ve İkiel, 2002, s.259).

Gardner insan zekâsının objektif bir şekilde ölçülebileceği tezini savunan geleneksel anlayışı eleştirir. Ona göre, zekâ tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok

sayıda yetenekleri içermektedir. Gardner zekâyı bir kişinin bir ya da birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme, günlük ya da mesleki yaşamında karşılaştığı bir sorunu etkin ve verimli bir şekilde çözebilme yeteneği ya da içinde yaşanılan toplumda faydalı bir şeyler yapabilme kapasitesi olarak tanımlamaktadır. Gerçek yaşamda karşılaştığı problemleri çözemeyen bir bireyin zekâ testlerindeki sayısal ya da sözel problemleri çözüyor oluşu çok önem taşımamaktadır (Yel, Taşdemir ve Yıldırım, 2008; Baki, 2006; Güteryüz, 2008; Karadağ, Korkmaz ve Çalışkan, 2006).

“Gardner’ın çoklu zekâ kuramında sekiz farklı tür vardır. Bunlar; sözel/dilsel zekâ, matematiksek/mantıksal zekâ, görsel/uzamsal zekâ, müziksel/ritmik zekâ, bedensel/kinestetik zekâ, kişiye dönük zekâ, sosyal/bireyler arası zekâ, doğa zekâsıdır. Çoklu zekâ anlayışına göre, tüm zekâlar eşit değerdedir ve içlerinden biri ya da birkaçı diğerlerinden daha önemli değildir. Her ne kadar 20. yüzyıl batı kültürü dil ve matematik becerilerine değer vermiş olsa da, diğer kültürler farklı zekâlara değer vermiştir” (Walters, 1992) (Aktaran: Bümen, 2007, s.5).

Yapılandırmacı Yaklaşım’ın özünde öğrenciyi merkeze almak vardır. Öğretmenler çeşitli ipuçları kullanarak öğrencilerinin hangi zekâ türüne sahip olduğunu saptayabilmelidir. Öztürk’e (2005) göre öğretmen, öğrencilerinin zekâ türleri hakkında yeterli bilgi/kanı sahibi olmalı ve öğretim durumunu o şekilde planlamalıdır.

2.6. İlgili Araştırmalar

Adıgüzel (2009), yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde okul yöneticileri ve sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada yönetici ve öğretmenlerin ‘kazanımlar’, ‘içerik’ ve ‘değerlendirme’ öğelerinde nadiren, ‘Öğretme-öğrenme süreçleri’ öğesinde ara sıra sorunla karşılaştıklarını belirtmiştir. Ayrıca yenilenen programın uygulanması sürecinde sınıf öğretmenlerinin okul yöneticilerine göre daha fazla sorunla karşılaştıklarını vurgulamıştır.

Alataş (2008), çalışmasında ilköğretim okullarında, okul idaresinin okulun ihtiyacı olan araç-gereçleri zamanında ve yeteri kadar sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Okullarda araç-gereç sağlama ve kullanma kolaylığının öğretmenlerin çeşitli yöntem ve teknikleri daha iyi kullanmalarına olanak vereceği gibi, sınıf içindeki disiplin sorunlarını en aza indirgeyeceğini ve dersin daha verimli geçmesini sağlayacağını belirtmiştir. Ayrıca araç gereçlerin her sınıfta yeteri kadar ve sabit olmasının da sınıf

içinde disiplin sorununu önleyeceğini; öğrencilerin disiplin sorunlarının az olmasının ve dersin verimli geçmesinin öğretmenin işinden alacağı doyumunu artıracaklarını vurgulamıştır.

Bal ve Akış (2010), Sosyal Bilgiler dersi “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinde öğrencilerin karşılaştıkları kavram yanlışlarını incelemiş ve öğrencilerin bu üniteye geçen kavramlar hakkında yanlışlara sahip olduklarını saptamıştır.

Başaran (2006), Sosyal Bilgiler dersinin demokratik yaşamın gelişmesi üzerinde daha etkili olabilmesi için plânlı bir eğitim ile kendini sürekli yenileyen öğretim programlarına ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Bunun sebebini öğrencilerin, kendini sürekli yenileyen ve geliştiren öğretim programları ile Sosyal Bilgiler dersinin demokratik yaşamın gelişmesine katkı sağlayan amaçlarını daha kolay bir şekilde kavrayıp, davranışlarına yansıtılabilmeleri olarak açıklamaktadır. Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda, eski programın birçok eksiğinin giderilmesi ve demokratik yaşamla ilgili değer ve becerilerin arttırıldığını; bu durumun Sosyal Bilgiler dersi açısından olumlu bir gelişme olduğunu belirtmektedir.

Civek (2008), çalışmasında 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ile eşleşen “Vatandaşlık Eğitimi” dersi kazanımlarının yer aldığı ünite 7 içindeki kazanımların gerçekleşme düzeyinin %70,6 oranında olduğunu belirtmiştir. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Vatandaşlık Eğitimi kazanımlarına sahip olma düzeyinin yüksek ölçüde gerçekleştiğini bildirmiştir.

Çalışkan ve Yıldız (2008), çalışmalarında İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki ünite sonu değerlendirmelerinde sorulan soruları Bloom taksonomisine göre sınıflandırarak, yeni programa göre hazırlanan ders kitaplarının eski programa göre hazırlananlara kıyasla bilgi düzeyindeki soruların yanında daha üst düzey sorulara yer verdiğini saptamışlardır. Ayrıca her iki programa göre hazırlanan ders kitaplarının ünite sonu değerlendirmeleri, soru sayısı ve test türleri bakımından karşılaştırıldığında; yeni programa göre hazırlanan ders kitaplarındaki soru sayısının eski programa göre hazırlanan ders kitaplarındakinden daha fazla olduğunu, daha fazla test türünün kullanıldığını belirtmişlerdir.

Demirezen (2007), çalışmasında 2006–2007 Eğitim-Öğretim yılında okullarda kullanılan yeni programa göre hazırlanmış Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki etkinliklerde en fazla açıklayıcı, ikinci sırada öyküleyici, üçüncü sırada betimleyici,

dördüncü sırada tartışmacı anlatım tekniklerinin kullanıldığını görmüştür. Öğrencilerin öyküleyici, betimleyici ve tartışmacı anlatım tekniklerine göre hazırlanan metinleri okuduktan sonra testte gösterdikleri başarının açıklayıcı anlatım tekniğine göre hazırlanan metni okuduktan sonra testte gösterdikleri başarıdan daha fazla olduğunu saptamıştır.

Doğanay ve Sarı (2007), çalışmalarında öğretmenlerin kendi algılarına göre Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji ile Matematik derslerinde nispeten oluşturmacı bir sınıf ortamı oluşturabildiklerini düşündüklerini belirtmişlerdir. Oluşturmacı öğrenme ortamını oluşturma düzeylerinin ise kıdem, mezun olunan okul, programa bakış açısı, program hakkında öz yeterlik inancı, okulun fiziki olanakları gibi değişkenler tarafından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Evin ve Kafadar (2004), çalışmalarında birinci kademe program ve ders kitaplarında ulusal değer kategorilerinin ağırlıklı olarak yer aldığını belirtmişlerdir. İkinci kademe de ise yine ulusal değer kategorilerinin geçme sıklığından fazla olmamak kaydıyla, evrensel değer kategorilerinin de ağırlık kazandığını belirtmişlerdir. Elde ettikleri bulgular ile değer kazandırmada birinci kademedeki ikinci kademe doğru, ulusallıktan evrenselliğe bir eğilim olduğu sonucuna varmışlardır. Çalışmalarındaki diğer önemli bir bulgu da; program ve ders kitaplarının söz edilen değer kategorilerine verdikleri ağırlık bakımından farklılıklar göstermesidir. Belirlenen değer kategorilerinin, ders kitaplarına oranla Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda daha dengeli bir dağılım gösterdiğini belirtmişlerdir.

Fırıncı (2006), ilköğretim müfredat programlarında yapılan değişikliklerin uygulayıcıları olarak öğretmenlerin yetiştikleri kurumlarda, yani üniversitelerde de gerekli düzeyde müfredat değişimine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Kurumlarda hizmet öncesi eğitimin yeterli düzeyde verilmesinin, bu yeni düzenlemenin uygulamadaki başarısını olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiştir. YÖK'ün 2006–2007 öğretim yılında Eğitim Fakülteleri'nde 1. sınıf öğrencilerini yeni programa uyumlu olarak yetiştirilmesi bunun için atılan iyi bir adımdır. Hizmet öncesi eğitimin, yürürlükte olan programların her kademesi ile uyumlaştırılması ihtiyacı söz konusu olmaktadır. 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın öğrenmeyi öğrenme, yaşam boyu eğitim, proje tabanlı öğrenme vb. yaklaşımlarla örtüştüğü ve amacının demokrasi bilincini taşıyan, insan haklarına duyarlı, bağımsız, eleştirel düşünebilen, yaratıcı bireyler yetiştirmek

olduğu bilinmektedir. Sıralanan bu özellikler göstermektedir ki, programın temel yaklaşımları ile küreselleşmeyle gündeme gelen yaklaşımlar büyük ölçüde örtüşmektedir.

Güler (2001), öğretmenlerin eski programda genellikle sunuş yolu ve buluş yolu stratejisi ile soru cevap tekniğini kullandıklarını, problem çözme becerisini geliştiren yöntem ve tekniklerle, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan tekniklerden gezi ve dramatizasyona yer vermediklerini, öğrenme stratejilerini de sınıf ortamında kullanmadıklarını belirtmiştir.

Güven (2008), öğretmenlerle yaptığı görüşme sonrasında yeni programla eski program arasında farklar olduğunu, yeni programda öğretmen rolünün değiştiğini, yeni programın öğrencilerin kişisel ve sosyal yönünü geliştirdiğini saptamıştır. Ayrıca öğretmenlerin yeni ders programlarının uygulanması için ayrılan ders sürelerinin yetersiz olduğunu, etkinliklerin uygulanması için gerekli araç-gerecin olmadığını, sınıfların kalabalık olduğunu belirttiklerini ortaya çıkarmıştır.

Güven ve Alp (2008), sınıf öğretmenleri ile yaptıkları çalışmalarında “Yeni İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın” kazanımlarının; öğrencinin gelişim özelliklerine uygun nitelikte olduğunu, birlikte çalışma ve işbirliği yapmayı desteklediğini, öğrencide problem çözme becerisini geliştirici nitelikte olduğunu, yaratıcı ve çok yönlü düşünmeye yönlendirdiğini, öğrencilerin yakın çevrelerini tanıma yönünde gelişmelerine destek sağladığını, vatandaşlık görev ve sorumluluklarını kavramalarına yardımcı olduğunu saptamışlardır.

Kamber (2007), çalışmasında öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde yer alan etkinlikleri uygulamak için gerekli materyalleri temin etmede zorlandıklarını, bu sebeple bu etkinlikleri buldukları çevreye uyarlayabildiklerini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, velilerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemelerinin ve ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin de programı uygulama konusunda sıkıntı yarattığını düşündüklerini belirtmiştir. Ayrıca okulun fiziki şartlarının kötü olmasının uygulamayı olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Kılıçoğlu (2007), çalışmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun içerik ile kazanımların birbirleriyle tutarlı olduğu yönünde görüş bildirdiklerini belirtmiştir. Seçilen içeriğin kazanımlara hizmet etmesi gerektiğini belirtmiştir. Çalışmada öğretmenlerin % 40’ı programı “Açık ve Anlaşılır” bulurken, % 37’lik kısım “Kısmen”

cevabını vermiştir. Bu sonuç program içeriğinin açık bir şekilde oluşturulduğu konusunda bir fikir verebilir.

Kırtay (2007), çalışmasında öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın uygulama sürecinde hedeflerin gerçekleştirilmesinde güçlüklerle yol açan nedenleri, programın tam olarak tanıtılmamasına, sınıfların kalabalık olmasına, etkinliklere verilen sürenin az olmasına, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersiz olmasına bağladıklarını belirtmiştir. Mevcut olan bu programın öğretmenin yükünü artırdığını, bir önceki programa göre uygulanmasının daha zor olduğunu belirtmiştir. Programa yönelik hedeflere ulaşabilmek için, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin ve ders saatlerinin artırılmasını önermektedir.

Kulantaş (2007), 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı içeriğinin okulun içinde bulunduğu çevreye göre esnekliği konusunda sorunların var olduğunu belirtmiştir. İçerik hazırlanırken Türkiye'nin her köşesindeki okullarda uygulanabilecek bir içerik sunumu konusunda kitapların yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini saptamıştır. Araştırmada Sosyal Bilgiler ders kitabının fiziksel ve görsel özellikler boyutu ile ilgili görüşlerde cinsiyet ve bölge değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Araştırmada öğretmen, öğrenci ve velilerin Sosyal Bilgiler ders kitabının dil ve anlatım boyutu ile öğretmen görüşleri incelendiğinde görüşlerin cinsiyet, alan ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir fark gösterdiğini saptamıştır.

Kurtoğlu (2009), 1968, 1998 ve 2004 yılları programlarına göre basılmış Sosyal Bilgiler ders kitaplarını sosyal kavramlar açısından incelemiş ve 2004 yılı programına göre basılan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında demokratik kavramlara daha fazla yer verildiğini saptamıştır. Bunun yanı sıra devlete ilişkin kavramlara bakıldığında 1968 yılı programına göre hazırlanan ders kitaplarında çok fazla yer verildiği, 2004 yılı programına göre hazırlanan ders kitaplarında bu kavramların verilme oranının çok düşük olduğunu saptamıştır.

Önal ve Kaya (2006), 2004 yılında TTKB tarafından kabul edilerek uygulanmaya başlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretimi konusunda yaşanan sorunların çözümüne yönelik yeni uygulamalara yer vermeye çalışıldığını belirtmiştir. Öğretimde öne çıkarılan birinci el kanıt olarak, örneklemelerde çocukların her gün görebileceği, tanık olabileceği verilerin kullanılmasını, kariyer bilinci oluşturmak için çalışmaların yapılmasını, öğrencilerin

bilgiyi yaşayarak-görerek öğrendikleri için okuldan mezun olduktan birkaç yıl sonra, “Bu kadar hevesle öğrendiğim şeylerin hiçbir anlamı yok” ve “Yaptığım işlerle, ilgi duyduğum şeylerle, ne olmak istediğimle hiçbir ilgisi yok” gibi ifadeleri kullanmamalarının hedeflendiğini belirtmiştir. Bilimsel süreç becerilerini temsil eden görsel unsurların ve içeriğin daha donanımlı hâle getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kitabın öneriler doğrultusunda geliştirilmesinin tek başına yetersiz olabileceğini, öğretmen kılavuz kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve bilgisayar destek materyalleri ile bütünleştirilmesinin iyi olacağını bildirmiştir.

Özsoy Sümengen (2010), çalışmasında İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabını pedagojik açıdan değerlendirmiş ve içerik bölümünü 9.21, dil ve anlatımını 8.13, hazırlık alıştırmaları ve değerlendirme bölümünü 8.71 olarak değerlendirmiştir. Bu oranlar dikkate alındığında kitabın genel değerlendirmesi 8.68 ortalama ile ders kitabı özelliklerine göre çok iyi olarak belirlemiştir.

Palandökenler (2008), İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi çalışma kitaplarındaki öğrenci ürünlerinin içeriklerini akıcılık, esneklik ve özgünlük açısından incelendiğinde dikkat çekici özellikler olduğunu belirtmiştir. Yaratıcılığın alt boyutu açısından etkinlikler arasında bu etkinliklerin diğer etkinliklere göre öğrencilerin yaratıcılıklarının esneklik boyutu üzerinde daha anlamlı farklılıklar olduğunu bildirmiştir. Bu etkinliklerin seçilen diğer etkinliklere göre öğrencilerin yaratıcılıklarının akıcılık boyutu üzerinde daha etkili olduğunu; yaratıcılığın esneklik alt boyutu açısından incelenen etkinlikler arasında anlamlı farklılık olduğunu; bu etkinliklerin diğer etkinliklere göre öğrencilerin yaratıcılıklarının esneklik boyutu üzerinde daha etkili olduğunu saptamıştır. Yaratıcılığın özgünlük alt boyutu açısından incelenen etkinliklerde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu etkinliklerin öğrencilerin yaratıcılıklarının özgünlük boyutu üzerinde daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Taş (2007), öğretmenlerin MEB tarafından basılmış 2005–2006 öğretim yılında ilköğretim okullarına dağıtılmış yeni Sosyal Bilgiler ders kitaplarını genel olarak tasarım, görsel düzen, fiziksel yapı, dil ve anlatım bakımından olumlu olarak değerlendirirken, içerik bakımından kısmen olumlu olarak değerlendirdiklerini; ayrıca üç boyuta ilişkin görüşlerinin tamamı dikkate alındığında, MEB yayınları olan Sosyal Bilgiler ders kitaplarının dış kapak tasarımına ve cilt yapımına, içerik düzenlemesine,

akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılmasına daha fazla özen gösterilmesinin önerilebileceğini belirtmiştir.

Tay (2005), Sosyal Bilgiler derslerinin sözel ağırlıklı bir ders olması ve içinde birçok soyut kavramın yer almasının, öğrenciler için öğrenilmesi ya da çalışılması zor bir ders olarak algılanmasına neden olduğunu belirtmiştir. Bu dersin öğrenciler açısından kolaylaştırılması için ders kitaplarının bilgiyi işleme kuramı, öğrenme, dikkat, kısa süreli bellekte depolamayı artıran (zihinsel tekrar, gruplama), anlamlandırmayı güçlendirici (örtük ve açık, kodlama, ekleme, örgütleme, bellek destekleyici), geri getirmeyi artırıcı, güdüleme ve yürütücü biliş stratejilerine göre tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. İlköğretim I. kademe (7-12 yaş) öğrencileri gelişim özelliklerinden dolayı, somut işlemler döneminde oldukları için, soyut kavramları anlamada zorluk çekebileceklerini saptamışlardır. Bu durumun sebebini öğrencilerin öğrenme stratejilerini kendi kendilerine kullanamamalarına bağlamıştır. Öğrenme stratejilerinin öğrencilere hazır verilmesinin, öğrencilerin verilen bu stratejileri kullanabilmelerini sağlayabileceğini, bunu gerçekleştirmek için öğrencilerin sahip olduğu ders kitaplarının öğrenme stratejileri ile düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrenme stratejileriyle donatılmış Sosyal Bilgiler ders kitaplarının, öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırmaya katkı sağlayacağını saptamıştır.

Turan ve Karabacak (2008), öğretmen kılavuz kitaplarının eğitimde kullanılmasını öğretmenlerin büyük çoğunluğunun olumlu karşıladığını belirtmişlerdir. Ayrıca yeni müfredatın gerekli olduğuna inanmaktadırlar.

Uğur (2008), çalışmasında AÖS (Algısal Öğrenme Stilleri) açısından Sosyal Bilgiler öğrenci çalışma kitaplarını incelediğinde, öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin işitsel AÖS' ye sahip öğrencilere uygun olduğu, kinestetik AÖS' ye sahip öğrencilere uygun öğretim yöntem ve tekniklerin az olduğu; AÖS tercihi görsel olan öğrencilere uygun öğretim yöntem ve tekniklerinden en fazla sessiz okuma ve görsel okuma kullanıldığı, en fazla görsel AÖS' ye sahip öğrencilere uygun kaynak ve araç-gereçlerin yer aldığı, AÖS tercihi görsel olan öğrencilere uygun kaynak ve araç-gereçlerden en fazla resimler ve fotoğrafların kullanıldığı, işitseller için öğrenci ve masallar, hikâyeler, okuma parçaları, şiirler vb. dokunsallar için resim malzemeleri, fotoğraf ve resimler, kinestetikler için okul dışı alanlar ile gerçek eşyalar kullanıldığı sonucuna varmıştır.

Uzunöz, Engin ve Tenteriz (2010), çalışmalarında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ders kitaplarının öğrencide derse karşı ilgi uyandırmadığını, öğrencide kendi kendine öğrenmesi için fırsatlar sunmadığını, soyut bilginin az olduğunu, ders kitaplarının zevksiz olduğunu ve ilgi çekmediğini ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin ders kitaplarının öğrencilerin düşünme becerilerini ve sosyal becerilerini geliştirmediğini, bilgi düzeyini ölçen sorular yanında kavrama ve uygulamaya yönelik sorular içermediğini, görsel zenginlik ve albeniliği olmadığını düşündüğünü de bildirmiştir. Son olarak İlköğretim I. kademe öğretmenleri, ders kitaplarındaki şekil, harita ve grafiklerin ilgi çekmediğini, ders kitaplarındaki resimlerin kalitesiz olduğunu, fotoğrafların cansız ve gerçek dışı olduğunu, ders kitaplarını destekleyen araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu ve ders kitaplarının okuyunca rahatça anlaşılabilen cümleler içermediğini belirtmişlerdir.

Yapıcı (2004), MEB'e bağlı ilköğretim okullarının I. kademesinde okutulan ders kitaplarının, program geliştirme ilkeleri açısından uygun olduğunu belirtmiştir. Buna ek olarak, duyuşsal hedeflerin programda çok fazla yer almamasının bir eksiklik olduğunu, ders kitaplarının bilimsel içeriklerinin bilimsel bulguları yansıttığını; ancak hermeneutik ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak yapılan değerlendirmelerin bilimsel bilgilerin ifade edilmiş biçiminin, çocuğun bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun olmadığı izlenimi yarattığını saptamıştır. Öğrenci değerlendirme raporlarından tespit edilebildiği kadarı ile ders kitapları içinde, özellikle "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi" ders kitapları ile "Sosyal Bilgiler" ders kitaplarının diğer ders kitaplarından ayrıldığını belirtmiştir. Bu durumu bahsi geçen ders kitaplarının içerik açısından, ilgili kademe öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun olmadığını savunmaktadır. Bunun sebebi olarak; ders kitapları içeriklerinin seçiminde, öğrenci düzeyinin (bilişsel ve duyuşsal açıdan) göz önünde tutulmadığını bildirmektedir. Bu duruma öneri olarak da, ders kitabı yazımı konusunda, MEB tarafından konferans, panel ve sempozyumların düzenlenmesinin yararlı olacağını belirtmiştir.

Yaşar ve Gürdoğan Bayır (2010), 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgilere bakış açıları üzerine bir çalışma yapmış ve bu durumu metaforlarla açıklamıştır. Elde edilen bulgular şu şekildedir: Farklı konu alanlarının birleşimi olarak Sosyal Bilgiler (Dünya, Ağaç, Evren, Uzay, Orman); Tarih ve Coğrafya Olarak Sosyal Bilgiler (Tarih, Coğrafya, Atatürk, Zaman, Cumhuriyet, Örümce, Kuş, Tanıtım, Kronoloji, Türkiye,

Harita, Doğal Afet, Dünya, Millî Kültür, Öykü); Bilgi Kaynağı Olarak Sosyal Bilgiler (Bilgisayar, Yuva, Kitap, Güneş, Yol, Gazete, Dünya, Bilge, Kapı, Ay Yıldız, Orman, Soyağacı, Bilgiler Kralı, Öğretmen, Papatya); Eğlenceli Bir Ders Olarak Sosyal Bilgiler (Meyve, Aile, Gül, Oyun Parkı, Kuş, Film, Kedi, Dostumuz); Yaşamanın İçinden Bir Ders Olarak Sosyal Bilgiler (Hayat, Saat, Çiçek, Papağan, Su).

Yazar (2008), çalışmasında sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, programın uygulanmasında sorunlar yaşadıklarını, 4. sınıf öğrencilerinin *bağımsızlık* değerini büyük ölçüde, *vatanseverlik* değerini tamamen kazandıkları sonucuna varmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin programı tam olarak desteklediklerini de belirtmiştir.

Yazıcı (2001), çalışmasında ilköğretim okulları I. ve II. kademesi Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kullanılan öğretim metotlarının yeterli şekilde kullanılmadığını tespit etmiştir. Yaşanan problemlerin sebebinin, öğretmenlerin metot, teknik ve diğer etkinliklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmamalarına, araç gereç yetersizliğine ve sınıfların kalabalık olmasına bağlamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme; veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile yararlanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tasarlanan İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın 7. alt öğrenme alanı olan "İnsanlar ve Yönetim" ünitesinin öğrenci başarısı üzerine etkisini ölçmeye yönelik nicel ve nitel boyutları içeren karma bir çalışmadır.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.39)

Nicel araştırma konusunda kesin bir tanım yapılamamakla birlikte, Biyoloji, Kimya, Fizik, Mühendislik gibi Doğa Bilimleri alanlarında yapılan araştırmalara, gözleme ve ölçmeye dayalı araştırma modeli olduğu söylenebilir.

Bilimsel araştırmalar bir paradigmaya bağlı olarak yapılırlar. Paradigma; örnek, dizi şeklinde tanımlanabilir. Araştırmanın verileri nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir. Karma araştırma, nitel ve nicel yöntem ya da paradigmaların karması bir yaklaşımdır. Uygunluk tezi, nicel ve nitel yöntemlerin uyumlu olduğunu ve "Karma Araştırma" başlığı altında her iki yöntemin tek başlık altında kullanılması gerektiğini öngörür (Balcı, 2005). Karma araştırmalar üç başlık altında incelenir:

1. Açıklayıcı-Doğrulayıcı Karma Araştırma (Nicel→Nitel)
2. Keşfedici Karma Araştırma (Nitel→Nicel)

3. Çeşitleme Karma Araştırma (Nicel + Nitel = Çeşitleme)

Nicel araştırmalar; ne, nerede, ne kadar gibi sorulara cevap bulmaya çalışan araştırmalardır. Nitel araştırmalar; neden, niçin, nasıl gibi sorulara cevap bulmaya çalışan araştırmalardır. Karma araştırmalar ise her iki yaklaşımın birlikte kullanıldığı araştırmalardır (Sözbilir, 2009).

Araştırmanın nicel boyutunda “Gerçek Deneme Modelleri” içerisinde yer alan “Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Seçkisiz Model”in aynısı olan “Öntest-Sontest Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model” kullanılmıştır.

“Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Seçkisiz Model, eğitim ve psikolojide çok sık kullanılan deneysel desenlerden biridir. Burada ilk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama ile iki grup oluşturulur” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s.202). Öntest-Sontest Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model ise, özellikle uygulamaya katılacak bireyleri yansız olarak seçmenin oldukça zor olduğu eğitim araştırmalarında kullanılmaya en uygun modeldir. Eğitim alanında yapılan çalışmalarda öğrencilerin devam ettikleri şubeler araştırma öncesinde zaten bilinmektedir. Araştırmacının şube içerisinde değişiklik yapması olanaksızdır. Bu araştırma modelinde gruplara öntest uygulanır. Öntestin ardından gruplardan bir tanesine uygulama yapılır. Uygulama yapılan gruba *deney grubu* denir. Herhangi bir uygulamaya tabi tutulmayan grup ise *Kontrol Grubudur*. Uygulama sonunda her iki gruba sontest uygulanır. Bu modelin “Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Model”den tek farkı uygulama öncesinde grupların yansız olarak oluşturulmamasıdır (Baştürk, 2009).

Deneysel çalışmalarda çoğu kez yapay bir durum oluşturulur. Deneysel yöntem; bir araştırma konusuna ilişkin veri elde etmek amacı ile araştırmacının kontrolünde, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye dönük, toplanmak istenen verilerin üretilmesi çalışmalarıdır (Çepni, 2005; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2007).

“Sosyal Bilgiler 4. Sınıf için tasarlanan ‘İnsanlar ve Yönetim’ adlı ünitenin öğrencilerin akademik başarılarına ve kavram algılama düzeylerine etkisi” isimli araştırmada var olan gerçek ortamla, oluşturulan yapay ortam arasındaki başarı farkına bakılmıştır. Hazırlanan ünite *Deney Grubu* öğrencilerine uygulanmış ve her iki gruba başarı testi uygulanarak *Deney Grubu* ile *Kontrol Grubu* arasındaki başarı farkına bakılmıştır.

Kontrol ya da karşılaştırma (deney) grubu, deneysel araştırma için çok önemlidir. Bunun sebebi, araştırmacıya bir işlemin veya uygulamanın etkili olup olmadığını ya da bir işlemin başka bir işlemten daha etkili olduğunu kanıtlamasıdır. Tıbbi ve psikolojik araştırmalarda kontrol grubu genelde işlem görmez. Eğitim araştırmalarında seyrek de olsa işleme tabi tutulur. Bazı eğitim araştırmacıları bu yüzden kontrol grubu yerine karşılaştırma grubu ismini kullanırlar. (Fraenkel ve Wallen, 2003, s.269). Bu araştırmada Deney Grubunun karşısındaki grupta da öntest-sontest işlemi yapılacağı için Kontrol Grubu diye adlandırılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

“Evren (population), araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür” (Karasar, 2000, s.109). Bir araştırmada iki tür evrenden söz edilebilir: hedef evren ve ulaşılabilir evren. Hedef evren, ulaşılması hemen hemen imkânsız olan evrendir. Ulaşılabilir evren ise, araştırmacının gerçekçi seçimidir ve ulaşılabilirdir (Fraenkel ve Wallen, 2006) (Aktaran: Büyüköztürk vd., 2010). Araştırmanın hedef evrenini, Türkiye’de devlete bağlı tüm özel ve devlet okullarının 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın ulaşılabilir evrenini ise, Artvin Merkez ilçe ve diğer ilçelerde devlete bağlı ilköğretim okullarında okuyan tüm 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

“Örneklem, evrenin temsili bir kümesidir” (Balcı, 2005, s.79). “Örneklem alınması durumunda, araştırmada tüm evren üzerinde değil yalnızca örneklem üzerinde çalışılır” (Kırcaali-İftar, 1999, s.7). Araştırmanın pilot uygulaması, Artvin Merkez ilçedeki iki ilköğretim okulunda tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 48 öğrenciye yapılmıştır. “Tesadüfi örneklemede evrendeki her bir birey örneklem için seçilme konusunda eşit şansa sahiptir” (Kuş, 2003, s.45). “Özelliklerin normal dağıldığının kabul edildiği durumlarda tesadüfi (rasgele-seçkisiz-random) örnekleme ile seçilen bir grubun evreni temsil ettiği varsayılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.102).

“Korelasyon çalışmalarında en az 30 kişi olmalıdır; karşılaştırma gruplarında ise en az 15 kişi olmalıdır. (Çok iyi kontrol edilen bazı deneylerde karşılaştırma grupları 8–10 kişi arası değişebilir.) Anket çalışmalarında analiz edilen her ana alt grup için ortalama 100 kişi olmalıdır; küçük alt gruplar için de 20 ile 50 kişi arasında değişebilir” (McMillan ve Schumacher, 2006 s.129).

Araştırmanın asıl uygulama bölümü, Artvin Merkez ilçedeki bir ilköğretim okulunda tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 50 öğrenciye yapılmıştır. Araştırmanın modeli gereği örneklem grubu 2 şubeden oluşmaktadır. *Deney Grubunu* oluşturan bir şubede 25 öğrenci, *Kontrol Grubunu* oluşturan diğer şubede de 25 öğrenci bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Geçerlilik-Güvenirlik Çalışması

3.3.1 Ders Kitabı Değerlendirme Anketi

Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Ulu Kalın'dan (2007b) alınmıştır. Anket Türkiye genelinde çeşitli ilköğretim okullarına gönderilmiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. “Anket metodu, daha çok posta yolu ile bireylerin araştırılan konu veya konular hakkındaki görüş ve düşüncelerini almak için sıkça başvurulan bir tekniktir” (Çepni, 2005, s.85). Kullanılan anket, alan uzmanları ve ölçme değerlendirme uzmanları açısından incelenmiş ve anketin amaca uygun olduğu görülmüştür. Ankette üçlü likert tipi ölçek kullanılmıştır. “*Likert ölçeğinin ana stratejisi; ölçekteki tüm maddelerin aynı yapıyı ölçmesine dayanır*” (Oppenheim, 1966, s.97). Posta yoluyla toplanan anketlerin frekans ve yüzde değerleri istatistik programı kullanılarak bulunmuştur.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, araştırmacı tarafından İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının “İnsanlar ve Yönetim” başlıklı 7. alt öğrenme alanı ünite halinde hazırlanmıştır. Bu ünitenin seçilmesindeki amaç, hedef kitle öğrencilerinin soyut konuları/kavramları algılayış düzeylerini ölçmektir. 10 yaş grubunda olan ilköğretim 4. sınıf öğrencileri, *soyut işlem dönemine* henüz başlamamışlardır. Piaget'in Bilişsel İşlem Basamaklarına göre birey 7–11 yaş arasında *somut işlem dönemini* yaşamaktadır (Senemoğlu, 2010; Cengiz ve Küçükali, 2007). Ancak İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı gereği *bağımsızlık, özgürlük, eşitlik* gibi kavramları öğrenmeleri gerekmektedir. Hazırlanan ünite, alan uzmanlarınca incelenmiş ve yüz-görünüş geçerliğine sahip olduğu saptanmıştır. “Yüz görünüş geçerliği (face validity) ölçme aracının neyi ölçtüğünü değil de neyi ölçer göründüğünü belirtmektedir. Bir ölçeğin görünüş geçerliliği, o ölçeğin ölçmek istediği özelliği ölçüyor gözükmesidir. Ölçeğin ölçmek istediğini ölçtüğü konusundaki yüzde hesaplanır. Bu yüzde ne kadar

yüksekse, araç o denli yüz geçerliğine sahip kabul edilir” (Özkan, 2006). Uygulamada kullanılan ünite konu ile ilgili gerekli bilgiler ve çalışma yapıları bulunmaktadır.

3.3.2. Başarı Testi

“Deneyel yöntemde genelde *Kontrol Grubu* ve *Deney Grubu* olmak üzere eşdeğer gruplar seçilir. Öntest ve sontestlerle kullanılan herhangi bir yaklaşımın *Deney Grubu* üzerindeki etkililiği araştırılır. Deney sürecinde, *Deney Grubuna* özel davranımlar yapılır; bununla birlikte *Kontrol Grubuna* ise özel bir davranım yapılmaz. Deneyel uygulamanın sonunda örneklem üzerinde herhangi bir değişim olup olmadığına bakılır” (Çepni, 2001, s.32). Bu bağlamda çalışmanın anlamlı olabilmesi için öğrenme alanının kapsadığı kazanımları ölçecek düzeyde başarı testi hazırlanmıştır. İlk etapta 40 tane hazırlanan çoktan seçmeli sorular, 4. sınıf seviyesinde 30 öğrenciye uygulanmıştır. Bu uygulamanın yapıldığı öğrenci grubunu oluşturan öğrencilerin *pilot*, *Deney* ve *Kontrol Gruplarını* oluşturan öğrenciler olmamasına dikkat edilmiştir. Uygulanan başarı testinin madde analizi yapıldıktan sonra 40 sorudan 25 adedinin uygun olduğu saptanmıştır. Madde-toplam puan korelasyonu da denin madde analizi, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar (Büyüköztürk, 2009, s.171). Seçilen sorular ön-test ve son-test olarak kullanılmıştır. Hazırlanan başarı testinin madde analizi sonuçları şu şekildedir:

Tablo 3.3.1
Değerlendirme Soruları Madde Analizi

Soru	Grup	Sosyal Bilgiler Testi							Madde Analizi			SONUÇ
		A	B	C	D	E	Boş	Dolu	Doğru %	p güçlülük	d ayırt etme	
1	Üst	5	6	5	8	0	0	24	20,83	0,13	16,67	ZAYIF
	Alt	5	10	1	8	0	0	24	4,17			
2	Üst	3	1	17	3	0	0	24	70,83	0,40	62,50	GÜZEL
	Alt	3	4	2	15	0	0	24	8,33			
3	Üst	20	1	0	3	0	0	24	83,33	0,65	37,50	İYİ
	Alt	11	2	5	6	0	0	24	45,83			
4	Üst	2	18	3	1	0	0	24	75,00	0,54	41,67	GÜZEL
	Alt	4	8	5	7	0	0	24	33,33			
5	Üst	16	2	2	4	0	0	24	66,67	0,46	41,67	GÜZEL
	Alt	6	6	6	6	0	0	24	25,00			

(Tablo 3.3.1 Devamı)

Soru	Grup	A	B	C	D	E	Boş	Dolu	Doğru %	p güçlülük	d ayrırt etme	SONUÇ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
6	Üst	19	0	4	1	0	0	24	79,17	0,58	41,67	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	9	3	7	5	0	0	24	37,50				7	Üst	6	4	9	5	0	0	24	25,00	0,19	12,50	ZAYIF	Alt	3	4	7	10	0	0	24	12,50	8	Üst	1	4	1	17	0	0	23	73,91	0,68	11,41	ZAYIF	Alt	1	7	1	15	0	0	24	62,50	9	Üst	16	0	3	5	0	0	24	66,67	0,40	53,62	GÜZEL	Alt	3	1	6	13	0	0	23	13,04	10	Üst	3	1	20	0	0	0	24	83,33	0,67	33,33	İYİ	Alt	8	4	12	0	0	0	24	50,00	11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43	12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5
7	Üst	6	4	9	5	0	0	24	25,00	0,19	12,50	ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	3	4	7	10	0	0	24	12,50				8	Üst	1	4	1	17	0	0	23	73,91	0,68	11,41	ZAYIF	Alt	1	7	1	15	0	0	24	62,50	9	Üst	16	0	3	5	0	0	24	66,67	0,40	53,62	GÜZEL	Alt	3	1	6	13	0	0	23	13,04	10	Üst	3	1	20	0	0	0	24	83,33	0,67	33,33	İYİ	Alt	8	4	12	0	0	0	24	50,00	11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43	12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																		
8	Üst	1	4	1	17	0	0	23	73,91	0,68	11,41	ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	1	7	1	15	0	0	24	62,50				9	Üst	16	0	3	5	0	0	24	66,67	0,40	53,62	GÜZEL	Alt	3	1	6	13	0	0	23	13,04	10	Üst	3	1	20	0	0	0	24	83,33	0,67	33,33	İYİ	Alt	8	4	12	0	0	0	24	50,00	11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43	12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																								
9	Üst	16	0	3	5	0	0	24	66,67	0,40	53,62	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	3	1	6	13	0	0	23	13,04				10	Üst	3	1	20	0	0	0	24	83,33	0,67	33,33	İYİ	Alt	8	4	12	0	0	0	24	50,00	11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43	12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																														
10	Üst	3	1	20	0	0	0	24	83,33	0,67	33,33	İYİ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	8	4	12	0	0	0	24	50,00				11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43	12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																				
11	Üst	6	4	6	8	0	0	24	33,33	0,32	2,90	ÇOK ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	8	5	3	7	0	0	23	30,43				12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50	13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																										
12	Üst	5	1	17	1	0	0	24	70,83	0,54	33,33	İYİ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	5	6	9	4	0	0	24	37,50				13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00	14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																
13	Üst	2	19	1	2	0	0	24	79,17	0,52	54,17	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	6	6	7	5	0	0	24	25,00				14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33	15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																						
14	Üst	4	3	9	8	0	0	24	12,50	0,10	4,17	ÇOK ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	8	2	8	6	0	0	24	8,33				15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83	16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																												
15	Üst	3	1	19	1	0	0	24	79,17	0,63	33,33	İYİ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	4	3	11	6	0	0	24	45,83				16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67	17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																		
16	Üst	3	14	1	6	0	0	24	58,33	0,50	16,67	ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	4	10	2	8	0	0	24	41,67				17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83	18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																								
17	Üst	0	2	0	22	0	0	24	91,67	0,69	45,83	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	9	3	1	11	0	0	24	45,83				18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33	19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																														
18	Üst	4	4	9	7	0	0	24	16,67	0,13	8,33	ÇOK ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	5	2	7	10	0	0	24	8,33				19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67	20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																				
19	Üst	5	14	3	1	0	0	23	60,87	0,38	44,20	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	10	4	7	3	0	0	24	16,67				20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52	21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																										
20	Üst	3	3	11	5	0	0	22	50,00	0,30	40,48	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	6	5	2	8	0	0	21	9,52				21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13	22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
21	Üst	0	2	21	1	0	0	24	87,50	0,64	48,37	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	6	6	9	2	0	0	23	39,13				22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00	23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
22	Üst	5	4	7	6	0	0	22	18,18	0,09	18,18	ZAYIF																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	7	0	8	7	0	0	22	0,00				23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13	24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
23	Üst	0	4	18	2	0	0	24	75,00	0,57	35,87	İYİ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	7	4	9	3	0	0	23	39,13				24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17	25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
24	Üst	2	2	2	18	0	0	24	75,00	0,65	20,83	DÜZELT																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	4	3	4	13	0	0	24	54,17				25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67	26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
25	Üst	19	1	3	1	0	0	24	79,17	0,60	37,50	İYİ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	10	7	5	2	0	0	24	41,67				26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00	27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
26	Üst	0	1	0	23	0	0	24	95,83	0,60	70,83	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	5	8	5	6	0	0	24	25,00				27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50	28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
27	Üst	20	0	4	0	0	0	24	83,33	0,60	45,83	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	9	5	4	6	0	0	24	37,50				28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
28	Üst	0	0	23	1	0	0	24	95,83	0,71	50,00	GÜZEL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Alt	4	4	11	5	0	0	24	45,83																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			

(Tablo 3.3.1 Devamı)

Soru	Grup	A	B	C	D	E	Boş	Dolu	Doğru %	p güçlülük	d ayırt etme	SONUÇ
29	Üst	22	1	0	1	0	0	24	91,67	0,72	39,49	İYİ
	Alt	12	2	2	7	0	0	23	52,17			
30	Üst	4	18	2	0	0	0	24	75,00	0,53	44,57	GÜZEL
	Alt	8	7	5	3	0	0	23	30,43			
31	Üst	5	4	6	8	0	0	23	21,74	0,15	13,41	ZAYIF
	Alt	2	8	7	7	0	0	24	8,33			
32	Üst	5	3	8	8	0	0	24	12,50	0,06	12,50	ZAYIF
	Alt	7	0	9	8	0	0	24	0,00			
33	Üst	5	3	2	18	0	0	28	64,29	0,50	30,95	İYİ
	Alt	5	6	5	8	0	0	24	33,33			
34	Üst	5	8	5	5	0	0	23	34,78	0,28	13,95	ZAYIF
	Alt	2	5	15	2	0	0	24	20,83			
35	Üst	2	0	0	22	0	0	24	91,67	0,71	41,67	GÜZEL
	Alt	8	2	2	12	0	0	24	50,00			
36	Üst	7	1	6	9	0	0	23	30,43	0,21	17,93	ZAYIF
	Alt	3	9	5	7	0	0	24	12,50			
37	Üst	0	24	0	0	0	0	24	100,00	0,67	66,67	GÜZEL
	Alt	4	8	8	4	0	0	24	33,33			
38	Üst	5	2	6	10	0	0	23	21,74	0,15	13,41	ZAYIF
	Alt	2	4	9	9	0	0	24	8,33			
39	Üst	2	12	5	4	0	0	23	21,74	0,15	13,41	ZAYIF
	Alt	6	11	2	5	0	0	24	8,33			
40	Üst	14	2	5	3	0	0	24	58,33	0,42	33,33	İYİ
	Alt	6	8	7	3	0	0	24	25,00			

Yapılan araştırmalar sonucunda madde-toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, .20 ile .30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceği veya maddenin düzeltilmesi gerektiği, .20'den daha küçük maddelerin ise teste alınmaması gerektiği söylenebilir (Büyüköztürk, 2009, s.171).

Yukarıda verilen bilgi ışığında Tablo 3.3.1 incelendiğinde 40 adet çoktan seçmeli soru arasında, 16 adet sorunun “Güzel”, 9 adet sorunun da “İyi” olarak sonuçlandığı görülmektedir. Başarı testinde zayıf sorular elenerek 25 adet ayırt ediciliği yüksek soru kullanılmıştır. Uygulanan başarı testi Ek-6’da verilmiştir.

Uygulanan başarı testinde yer alan soruların İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanında yer alan kazanımları karşılama durumları şu şekildedir:

1. *Kazanım: Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanır. (1. soru, 6. soru, 11. soru, 12. soru, 13. soru ve 19. soru.)*
2. *Kazanım: Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir. (4. soru, 7. soru, 8. soru, 9. soru, 14. soru ve 20. soru)*
3. *Kazanım: Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yerel yönetimlerin rolünü açıklar. (2. soru, 3. soru, 5. soru, 15. soru ve 18. soru.)*
4. *Kazanım: Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir. (10. soru, 16. soru, 17. soru, 21. soru, 22. soru, 23. soru, 24. soru ve 25. soru.)*

Tablo 3.3.2

Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 1. Kazanımına İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi

	N: 50		Kontrol Grubu		Deney Grubu	
	f	%	f	%	f	%
1. SORU: Aşağıdakilerden hangisi yerel yönetim birimlerindeki seçilmişlerden biri değildir?	14	56	23	92	23	92
6. SORU: İlçedeki yerel yönetim birimi aşağıdakilerden hangisidir?	5	20	13	52	13	52
11. SORU: Hangisinde belediye teşkilatı kurulmaz?	23	92	18	72	18	72
12. SORU: İlin en büyük idari amiri kimdir?	11	44	19	76	19	76
13. SORU: Belediye başkanına ait aşağıdaki özelliklerden hangisi vali için de geçerlidir?	6	24	20	80	20	80
19. SORU: Aşağıdakilerden hangisi bulunduğu makamı elde etme yönüyle diğerlerinden farklıdır?	2	8	21	84	21	84

Tablo 3.3.2 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Öğretim Programı “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanının 1. kazanımıyla ilgili olan değerlendirme sorularını *Kontrol Grubu* öğrencilerine oranla daha yüksek düzeyde doğru cevaplandıkları görülmektedir. Söz konusu bu durum sadece 11. soruda geçerli değildir. 11. soruya doğru cevap veren öğrenci yüzdesi *Kontrol Grubu* öğrencilerinde daha fazladır. *Deney grubu* öğrencilerinin çoğunluğu doğru cevap olarak “Büyükşehir” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu durumun nedeninin, yakın çevre örnekleri ile hazırlanan ünite içerisinde “Büyükşehir” kavramının pek kullanılmamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Diğer soruların yüzdelere bakıldığında *Deney Grubu* öğrencilerinin sorulara daha çok doğru cevap verdikleri görülmektedir.

Tablo 3.3.3

Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 2. Kazanım ile İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi

	N: 50	Kontrol Grubu		Deney Grubu	
		f	%	f	%
4. SORU: Yerel yönetim birimlerinin başındaki kişiler göreve nasıl gelirler?		21	84	25	100
7. SORU: Toplumun büyük bir kesimi tarafından benimsenmiş ortak düşünceye ne denir?		7	28	20	80
8. SORU: Basın ve yayın kuruluşlarına ne denir?		19	76	21	84
9. SORU: Aşağıdakilerden hangisi muhtarın görevlerinden biridir?		6	24	17	68
14. SORU: Aşağıdakilerden hangisi kamuoyu oluşturmak için kullanılan bir yoldur?		7	28	21	84
20. SORU: Kamuoyunun yerel yönetimler üzerine etkisi aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?		8	32	14	56

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ön görülen "İnsanlar ve Yönetim" alt öğrenme alanının 2. kazanımı ile ilgili değerlendirme sorularına *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerinin doğru cevaplarının yüzdelik dağılımını gösteren Tablo 3.3.3 incelendiğinde; *Deney Grubu* öğrencilerinin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.4

Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 3. Kazanım ile İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi

	N: 50	Kontrol Grubu		Deney Grubu	
		f	%	f	%
2. SORU: Aşağıdakilerden hangisi belediye hizmetleri arasında yer almaz?		3	12	13	52
3. SORU: Fırınlara sağlığa uygun üretim yapıp yapmadığını kim denetler?		7	28	22	88
5. SORU: Aşağıdakilerden hangisi muhtarın görevlerinden biridir?		5	20	14	56
15. SORU: Köydeki kamu hizmetlerini devlet adına kim yürütür?		17	68	18	72
18. SORU: Mahallemizin temizliğinden ve yolların yapımından aşağıdaki kurumların hangisi sorumludur?		17	68	22	88

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ön görülen "İnsanlar ve Yönetim" alt öğrenme alanının 3. kazanımı ile ilgili değerlendirme sorularına *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerinin doğru cevaplarının yüzdelik dağılımını gösteren Tablo 3.3.4 incelendiğinde; *Deney Grubu* öğrencilerinin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.5
Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin 4. Kazanım ile İlgili Olan Değerlendirme Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdesi

	N: 50	Kontrol Grubu		Deney Grubu	
		f	%	f	%
10.SORU: Hangi olay 'Egemenlik Ulusundur' deyişinin hayata geçirilmesidir?		15	60	18	72
16.SORU: Devleti kendi malı sayan krallardan bu yana çok şey değişti. Artık devlet bir tek kişinin keyfine göre idare edilmemektedir. Yönetim, halkın seçtiği kişilerce yönetilmektedir. Yukarıdaki metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?		15	60	23	92
17.SORU: TBMM aşağıdaki tarihlerden hangisinde açılmıştır?		14	56	23	92
21.SORU: Aşağıdakilerden hangisi demokrasinin özelliklerinden biri değildir?		15	60	21	84
22.SORU: M. Kemal ATATÜRK'ÜN önderliğinde, bağımsızlığımızı kazanmak için yaptığımız savaş, aşağıdakilerden hangisidir?		22	88	25	100
23.SORU: TBMM aşağıdaki kentlerimizin hangisinde açılmıştır?		21	84	24	96
24.SORU: Atatürk'ün İstanbul'dan bandırma vapuruyla ayrılmasından sonraki tarihsel olaylar hangi seçenekte doğru verilmiştir?		12	48	25	100
25.SORU: Aşağıdakilerden hangisi halkın kendini yönetme yetkisine sahip olmasıdır?		14	56	20	80

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ön görülen "İnsanlar ve Yönetim" alt öğrenme alanının 4. kazanımı ile ilgili değerlendirme sorularına *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerinin doğru cevaplarının yüzdelik dağılımını gösteren Tablo 3.3.5 incelendiğinde; *Deney Grubu* öğrencilerinin daha başarılı olduğu görülmektedir.

3.3.3. Okunabilirlik

Çalışmanın okunabilirlik bölümünde Ateşman'ın (1997) Türkçe için geliştirdiği okunabilirlik formülü ile uluslararası geçerliliğe sahip olan FOG (frequency of gobbledygook) okunabilirlik formülü uygulanmıştır.

3.3.4. Kavram Öğrenimi Değerlendirme Anketi

Öğrencilerin kavram öğrenimini ölçmek için açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir. Çalışmanın nicel boyutunda, daha geniş örnekleme araştırmaya katmak için 12 açık uçlu sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Soruların kapsam geçerliliğini sağlamak için alanla ilgili iki öğretim elemanına ve bir tane sınıf öğretmenine sorular analiz ettirilmiştir. Soruların güvenilirliğinin saptanması için iki ölçme değerlendirme uzmanına incelenmiştir. Kavramlar tespit edilirken MEB tarafından önerilen İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanındaki kavramlar göz önünde bulundurulmuştur.

Yapılan pilot çalışmada uygulanan ünite, Artvin Merkez ilçede ilköğretim okullarında görev yapan 17 tane 4. sınıf öğretmeni tarafından da incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Pilot çalışmanın yapıldığı sınıfların sınıf öğretmenleriyle görüşme yapılmış, öğretmenlerce fark edilen eksiklikler (kavramların veriliş şekli, kullanılan resimlerin karmaşıklığı, etkinliklerin konu sonunda yer alması) saptanmış ve asıl çalışmada bu eksiklikler giderilmiştir. Hazırlanan ünitenin yüz görünüş geçerliliğine sahip olduğu alanında uzman kişilerce saptanmıştır.

Uygulama kitabında, konuyla alakalı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan, ölçme değerlendirme, rehberlik ve konu alan uzmanları tarafından incelenerek uygun görülen boşluk doldurma, doğruyu yanlıştan ayırma, açık uçlu sorular, eşleştirmeler, sözcük avı gibi çeşitli ölçme araçları mevcuttur. Bu ölçme araçları Ek-1'de verilen ünitenin içerisinde yer almaktadır.

3.4. Araştırma İşlem Basamakları

3.4.1. Nicel Araştırma İşlem Basamakları

Araştırmanın nicel araştırma bölümünde başarı testi ve okunabilirlik verileri yer almaktadır.

Araştırma için hazırlanan ünitenin önce pilot çalışması yapılmış ve saptanan eksiklikler düzeltilmeye çalışılmıştır. İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi, İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın 7. alt öğrenme alanıdır. Ünitenin kendinden önceki üniteler ile herhangi bir koşulu bulunmamaktadır. Bu nedenle pilot çalışma 2009–2010 eğitim-öğretim yılının Aralık-Ocak ayları arasında beş hafta süreyle yapılmıştır.

Araştırmanın asıl uygulama yapılacağı okul tesadüfi olarak tespit edilmiş ve *Deney ve Kontrol Grupları* random olarak atanmıştır. *Deney ve Kontrol Gruplarının* seçiminde öğrenci mevcutları dikkate alınırken, öğrencilerin önceki yıllara ait başarı puanları ve bireysel farklılıkları göz önüne alınmamıştır. Araştırmanın asıl uygulama bölümü 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Nisan-Mayıs ayları arasında beş hafta süreyle yapılmıştır.

Araştırmada asıl uygulamaya başlanmadan önce, *Deney Grubuna* araştırma ile ilgili bilgi verilmiştir. Hazırlanan ünite tanıtılmış, sınıf kuralları belirlenmiş, bilgisayar kullanımı ile ilgili bilgi verilmiştir. *Kontrol Grubuna* ise araştırmacı tanıtılmış ve beş hafta boyunca Sosyal Bilgiler derslerinin birlikte işleneceği söylenmiştir. Öğreticiden kaynaklı hata olmaması için her iki gruba da araştırmacı ders anlatmıştır.

Araştırmanın amacının anlatılmasının ardından her iki gruba da öntest uygulanmıştır. Hazırlanan “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi beş hafta süreyle bilgisayar destekli olarak *Deney Grubu* öğrencilerine uygulanmıştır. MEB TTKB tarafından onaylı İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ise öğretmen kılavuz kitabı eşliğinde araştırmacı tarafından beş hafta süreyle *Kontrol Grubu* öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sonunda her iki gruba da sontest uygulanmış ve başarı düzeylerindeki farka bakılmıştır.

Araştırmanın nicel boyutunun bir diğer araştırması, araştırmanın okunabilirlik kısmıdır. Araştırmada *Deney Grubuna* uygulanan üniteden ortalama 100 kelimelik rastgele iki paragraf seçilmiş ve Ateşman’ın (1997) Türkçe için geliştirdiği okunabilirlik

formülü ile uluslararası geçerliliği olan FOG okunabilirlik formülü uygulanmıştır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin kullandığı ders kitabının “İnsanlar ve Yönetim” öğrenme alanından da ortalama 100 kelimelik rastgele iki paragraf seçilmiş ve araştırmacı tarafından bahsi geçen okunabilirlik formülleri uygulanmıştır. Tüm bu işlemler ünite hazırlık aşamasında gerçekleşmiştir.

3.4.2. Nitel Araştırma İşlem Basamakları

Uygulanan beş haftalık eğitimin ardından sontestten önce hazırlanan Kavram Öğrenimi Değerlendirme Anketi *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerine uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

3.5.1. Nicel Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Araştırmanın pilot çalışma ve asıl uygulama bölümünde öntest ve sontest sonuçları bağımsız t testine göre değerlendirilmiştir. Örneklem gruplara uygulanan “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanı ile ilgili öntest ve sontest sonuçları SPSS for Windows programında bağımsız t testi ile analiz edilmiştir.

“t testi, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak için kullanılır” (Kalaycı, 2009, s.74). *Bağımsız t testi bizim bağımsız şekilde seçilen iki örneklemin tek bir popülasyonu temsil edip etmediğinden emin olmamızı sağlar. Bağımsız seçilen örneklem, bir örneklem seçiminin diğer örneklemin nasıl seçildiğine bağlı olmadığını ifade etmektedir* (Sprinthall, 2007, s.243).

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı ile hazırlanan ünitenin okunabilirliklerinin ölçülmesi için Ateşman (1997) tarafından Türkçe için geliştirilen formül ile uluslararası geçerliliğe sahip FOG okunabilirlik formülü uygulanmıştır. Okunabilirlik formüllerinin analizleri şu şekilde yapılmıştır:

“Ateşman (1997) tarafından geliştirilen Türkçe formülü, kelime ve cümle uzunluğunu temel alan ve metinden seçilen yüz kelimelik bir bölümde uygulanabilen bir formüldür. Formül şu şekilde uygulanmaktadır:

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - 40,175 x_1 - 2,610 x_2$$

$$x_1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$$

$$x_2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$$

Bu formüle göre çıkan sonuç şu aralık düzeylerinde değerlendirilmektedir:

90–100 Çok Kolay

70–89 Kolay

50–69 Orta Güçlükte

30–49 Zor

29–1 Çok Zor” (Zorbaz, 2007, s.90).

“Uluslararası geçerliliğe sahip olan FOG testi ders kitabından seçilen ortalama 100 kelimelik bir metne uygulanır. Uygulama şekli şu şekildedir:

US sınıf seviyesi=0,4(S+N)

S=Her cümledeki ortalama kelime sayısı

N=Paragraftaki çok heceli kelimelerin yüzde ortalaması

Kitabın okunma yaşı= US sınıf seviyesi+5” (Çepni, Gökdere, Taş, 2001).

Yukarıda verilen denklem FOG testi için kullanılmaktadır. Uluslararası geçerliliğe sahip olan bu formül İngilizce dil yapısı için geliştirilmiştir. Çepni ve Gökdere (2001) çalışmalarında, Türkçe dil bilgisi yapısı ile İngilizce dil bilgisi yapısının farklı olduğunu, mevcut formülle incelemek bir Türkçe metnin okunabilirlik sonucunun 3–4 yaş düşük seviyede çıkacağını belirtmişlerdir. Bu sebeple 0,4 olan çarpanın 0,6 olmasının uygun olacağı görüşüne varmışlardır. Bu durumun gerekçesini şu şekilde belirtmişlerdir:

6. sınıfta okuyan bir öğrencinin 12 yaşında olduğu düşünüldüğünde 6. sınıf öğrencileri için hazırlanan ders kitabının okunma yaşının yaklaşık 12 olması gerekmektedir. Okunma yaşı = 12 = US + 5 ise US’ nin 6. sınıflar için en az 7 olması gerekir. Esas denklemdeki 0,4 yerine K_1 katsayısı konulduğunda $US = K_1(S+N)$ denklemi elde edilir. US’ nin alabileceği değer $7(N+S)$ yerine de daha önce belirlenen 12 yazılır. Bu durumda;

$7 = K_1(12)$ ise

$K_1 = 7/12$ olur bu da

$K_1 = 0,58$ olduğunu gösterir.

Çepni, Gökdere ve Taş (2001) birçok metin -kitap- üzerinde yukarıdakine benzer çalışmalar yaparak doğruladıkları 0,58 katsayısını 0,6’ya yuvarlamış ve FOG testini Türkçeye uygun olacak şekilde yeniden formüle etmişlerdir:

US Sınıf Düzeyi = $0,6(S+N)+5$

3.5.2. Nitel Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Açık uçlu sorulardan oluşan anket ile İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler “İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanında yer alan kavramların öğrenciler tarafından nasıl algılandığını saptayabilmek için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular betimsel analiz yapılarak tematik kodlar oluşturulmuştur. Verilerden belirlenen ana temanın yanı sıra içerik analizleri yapılarak alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan alt temalar dâhilinde elde edilen veriler, bireyin ifadelerinde değişiklikler yapılmadan ele alınmıştır. Veriler şu şekilde yorumlanmıştır:

“1. Cevap verememe: Öğrencinin soruya cevap verememesi, soruyu tekrar etmesi ya da ‘Bilmiyorum’ şeklinde cevap vermesi bu başlıkta toplanır.

2. Anlamama: Bilimsel değer taşımayan cevaplar ile ilgisi az veya hiç olmayan cevaplar bu kategoride toplanmıştır.

3. Yanlış anlama: Kavram yanlışlığı olarak da tanımlanan bu başlıkta öğrenciler geçerli olan bilimsel cevaplara alternatif olarak geliştirilen cevapları verirler.

4. Kısmen anlama: Geçerli olan bilimsel cevabın sadece bir ya da birkaç yönünü içeren, bütün yönlerini içermeyen cevaplar bu kategoride toplanmıştır.

5. Anlama: Soru ile ilgili bilimsel cevabın bütün yönlerini içeren cevapların toplandığı başlıktır” (Sezen, 2002; Akbaş, 2002; Coştu vd., 2003) (Aktaran: Öktem, 2006, s.87-88).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt problemler doğrultusunda araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Nicel Çalışmalara Ait Bulgular

4.1.1. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi İle İlgili Bulgular

Ulu Kalın (2007b), İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, öğrenciyi araştırmaya sevk etmekte ve öğrencinin sorgulayıcı ruhunu açığa çıkarmaktadır. Ancak ders kitabında yer alan etkinliklerin, sosyo-ekonomik farklılıklar göz önüne alındığında herkes tarafından yapılamadığını, okulların fiziki şartlarının uygun olmadığını, ders kitabındaki görsellerin güncel olduklarını, ancak konulara uygun olmadıklarını, ders kitabında yer alan metinlerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını saptamıştır.

Ulu Kalın'ın (2007b) bulgularına ek olarak Ders Kitabı Değerlendirme Anketi (Ulu Kalın, 2007b) 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, İlköğretim 4. sınıfta görev yapan 40 sınıf öğretmenine uygulanmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 4.1.1
Ders Kitabı İçerik Değerlendirme Anket Sonuçları

İçerik	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
1 İçerik Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre düzenlenmiş mi?	26	65	11	28	3	8
2 Kullanılan kavramlar sınıf düzeyine uygun mu?	10	25	13	33	17	43
3 Kullanılan dil sınıf düzeyine uygun mu?	4	10	17	43	19	48

(Tablo 4.1.1 devamı)

İçerik	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
4 Üniteler birinin ön koşulu olacak nitelikte sıralanmış mı?	17	43	14	35	9	23
5 Sosyal hayattan yeterli örnekler verilmiş mi?	7	18	15	38	17	43
6 Üniteler için kullanılacak araç gereçler içeriğe eklenmiş mi?	17	43	20	50	3	8
7 Sosyal Bilgilerle ilgili deneyler açıklanmış mı?	10	25	13	33	17	43
8 Gezi-gözlem etkinlikleri ayrıntılı olarak verilmiş mi?	9	23	20	50	11	28
9 Derste uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerine öğretmen kılavuzunda yer verilmiş mi?	26	65	11	28	3	8
10 Ünite hazırlık çalışmaları, öğrencileri araştırmaya yeterince sevk ediyor mu?	7	18	19	48	14	35
11 Ünite konuları öğrencilerin problem çözme ve karar verme yeteneğini geliştirecek nitelikte mi?	8	20	16	15	26	65
12 Üniteler öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiş mi?	10	25	22	55	8	20
13 Ünite sonlarında yeterli değerlendirme soruları var mı?	11	28	13	33	16	40
14 Değerlendirmede bilgi basamağı yanında kavrama ve uygulama basamağı gibi farklı davranışları ölçen sorulara yer verilmiş mi?	5	13	25	65	10	25
15 İçerikte yer alan tarihi olgular somutlaştırılarak verilmiş mi?	6	15	13	33	21	53
16 Güncel yaşamla Sosyal Bilgiler üniteleri arasındaki ilişki içerikte dikkate alınmış mı?	1	3	24	60	15	38
17 Sosyal Bilgiler alanındaki yeni gelişmeler içerikte bulunmakta mıdır?	10	25	15	38	15	38
18 Sosyal Bilgilerle ilgili deneyler açıklanmış mı?	11	28	13	33	16	40
19 Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk ediyor mu?	12	30	9	23	19	48
20 Üniteler yeterli uzunlukta mı?	19	48	12	30	9	23
21 Ünitenin başında genel bir tanıtım var mı?	23	58	8	20	9	23
22 Ünitenin başında amaçlar belirtilmiş mi?	6	15	26	65	8	20
23 Amaçlar (Bilişsel/ Duyuşsal/ Devinişsel) olarak ayırt edilmiş mi?	10	25	13	33	17	43
24 Amaçlar programın amaçlarıyla tutarlı mı?	17	43	17	43	6	15
25 Parçalar çağdaş yaşam anlayışını yansıtıyor mu?	9	23	15	38	16	40
26 Verilen bilgilerde cinsiyet, milliyet, ırk, tarih ayrımı yapılmış mı?	6	15	5	13	29	73
27 Kitapta kullanılan kaynaklar güncel mi?	4	10	10	25	16	40
28 Üniteler birbirini bütünlüyor mu?	16	40	14	35	10	25
29 Yeteri kadar alıştırma var mı?	9	23	11	28	20	50
30 Ara değerlendirmelere yer verilmiş mi?	10	25	16	40	14	35
31 Gerekli yerlerde uygulamaya dönük sorular var mı?	11	28	14	35	15	38
32 Pratik çalışmalar yer alıyor mu?	5	13	19	48	16	40
33 Üniteler yaşamla ilişkili mi?	2	5	15	35	24	60
34 Ünite içerikleri somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru mu sıralanmış?	15	38	20	48	5	12
35 Konular öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap ediyor	4	10	24	60	12	30

mu?		(Tablo 4.1.1 devamı)											
İçerik	Evet		Kısmen		Hayır								
	f	%	f	%	f	%							
36	Okuma parçalarının seçimi ve sıralanması mantıklı bir sıra izliyor mu?	1	0	2	5	2	0	4	8	1	0	2	5
37	Proje ve araştırmaya yönelik çalışmalar var mı?	2	6	1	9	4	7	1	9	4	7	1	9
38	Ünite sonlarında ödev veriliyor mu?	21	52	12	18	7	30						
39	Ünitenin sonunda özet var mı?	7	18	10	25	23	57						
40	Ünite sayısı haftalık ve dönemlik ders saati sayısı ile orantılı mı?	16	40	14	35	10	25						
41	Yardımcı kitler (CD, Görey) bulunuyor mu?	2	5	11	28	27	67						
42	İçerik müfredata uygun mu?	23	57	16	40	1	3						
43	Konuların işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları dikkate alınmış mı?	4	13	14	47	12	40						
44	Bireysel farklılıklar ve öğrenme tarzları göz önünde bulundurulmuş mu?	9	23	13	33	18	45						
45	Yeni kavramlar daha önceki kavramların üzerine kurulmuş mu?	10	25	15	38	15	38						
46	Problem çözme, kritik düşünme ve mantıksal muhakeme vurgulanmış mı?	8	20	18	45	14	35						
47	Sorular, öğrencinin kendi kendisini değerlendirmesine olanak sağlıyor mu?	11	28	10	25	19	48						
48	Kaynak metinlerde şu an için önem taşıyan ve gelecekte de önemini kaybetmeyecek problem çalışmaları yer alıyor mu?	8	20	19	48	13	33						
49	Ünite başlarında işlem basamaklarına ilişkin yönerge var mı?	12	30	9	23	19	48						
50	İşlenecek konuyu destekler okuma parçaları var mı?	25	62	8	20	7	18						
51	Okuma parçaları öğrenci seviyesine uygun mu?	7	18	15	38	18	45						
52	İçerik uygun bir şekilde geliştirilmiş mi?	7	18	19	48	12	30						
53	Birbiriyle ilişkili kavramlar bir bütün halinde verilmiş mi?	15	38	20	50	5	13						
54	Araştırma, inceleme deney ve gözlem konuları öğrencilerin farklı ilgi düzeyleri ve çevreleri dikkate alınarak mı belirlenmiş?	6	15	22	55	12	30						

Tablo 4.1.1 incelendiğinde toplamda 11 “Evet”, 21 “Kısmen” ve 23 “Hayır” cevabı verilmiş olduğu görülmektedir. Anket maddeleri incelendiğinde olumsuz soru kökünün olmaması, anketi cevaplayan öğretmenlerin 23 “Hayır” cevabıyla ders kitabında olması gereken bazı özelliklerin olmadığını göstermektedir. Araştırma tek bir ünite üzerinde uygulandığı için ankette yer alan genel sorular yerine özel sorular dikkate alınmıştır.

Anketi cevaplayan öğretmen örneklem grubu “Kullanılan kavramlar sınıf düzeyine uygun mu?” sorusuna %43 oranında *Hayır* cevabını vermiştir. Öğretmenlerin

%48 oranında bir bölümü “Kullanılan dil sınıf düzeyine uygun mu?” sorusuna *Hayır* cevabını vermiştir. Öğretmenlerin çoğu (%43) “Sosyal hayattan yeterli örnekler var mı?” sorusuna *Hayır* cevabını vermiştir. “Ünite konuları öğrencilerin problem çözme ve karar verme yeteneğini geliştirecek nitelikte mi?” sorusuna örneklem grubunun %65’i *Hayır* cevabını vermiştir. “Ünite öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiş mi?” sorusuna öğrencilerin %55’i *Kısmen* cevabını vermiştir. Örneklem grubun %65’i “Değerlendirmede bilgi basamağı yanında kavrama ve uygulama basamağı gibi farklı davranışları ölçen sorulara yer verilmiş mi?” sorusuna *Kısmen* cevabını vermiştir. “Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk ediyor mu?” sorusuna örneklem grubun %48’i *Hayır* cevabını vermiştir. “Gerekli yerlerde uygulamaya dönük sorular var mı?” sorusuna ise örneklem grubun %38’i *Hayır* cevabını vermiştir. Örneklem grubun %60’ı “Ünite yaşamla ilişkili mi?” sorusuna *Hayır* cevabını vermiştir. “Ünite içerikleri somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru mu sıralanmış?” sorusuna örneklem grubun %48’i *Kısmen* cevabını vermiştir. Öğrencilerin %60’ı “Konular öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap ediyor mu?” sorusuna *Kısmen* cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %57’si içeriğin müfredata uygun olduğunu belirtmiştir. Örneklem grubun %47’si ise “Konuların işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları dikkate alınmış mı?” sorusuna *Kısmen* cevabını vermiştir. Öğretmenlerin %45’lik kesimi ders kitabı hazırlanırken bireysel farklılıkların ve öğrenme tarzlarının dikkate alınmadığı şeklinde görüşe sahiptir. Öğretmenlerin yarıdan fazlası (%62) işlenecek konuyu destekleyen okuma parçalarının olduğu; ancak bu parçaların öğrenci seviyesine uygun olmadığı (%45) görüşündedir.

Ulu Kalın’dan (2007b) alınan bulgular ile Tablo 4.2.1. den alınan bulgular doğrultusunda hazırlanan “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi *Deney Grubu* öğrencilerine beş hafta süreyle uygulanmıştır. Uygulama öncesinde *Deney Grubu* öğrencilerine ve *Kontrol Grubu* öğrencilerine uygulanan öntest ile uygulama sonrasında her iki gruba uygulanan sontest verileri istatistik programında bağımsız t testine göre değerlendirilmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 4.1.2

Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	ss	t	p
Öntest	Deney Grubu	25	8.16	3.448	-.989	.328
	Kontrol Grubu	25	9.08	3.121		

Tablo 4.1.2 incelendiğinde, *Deney Grubundaki* öğrencilerin öntest puanlarının ortalamasının $\bar{X}_{\text{öntest (deney)}} = 8.16$, *Kontrol Grubundaki* öğrencilerin öntest puanlarının ortalamasının ise $\bar{X}_{\text{öntest (kontrol)}} = 9.08$ olduğu görülmektedir. Buna göre bu ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan bağımsız t-testi analizi sonucunda $p < .05$ anlam düzeyinde fark olmadığı görülmektedir ($t = -.989$; $p < .05$). Elde edilen bu sonuç araştırma için henüz hiçbir anlam ifade etmemektedir.

Tablo 4.1.3

Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	ss	t	p
Sontest	Deney Grubu	25	20.00	2.582	10.396	.000
	Kontrol Grubu	25	12.32	2.641		

Tablo 4.1.3 incelendiğinde, *Deney Grubundaki* öğrencilerin sontest puanlarının ortalamasının $\bar{X}_{\text{sontest (deney)}} = 20.00$, *Kontrol Grubundaki* öğrencilerin sontest puanlarının ortalamasının ise $\bar{X}_{\text{sontest (kontrol)}} = 12.32$ olduğu görülmektedir. Buna göre bu ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan bağımsız t-testi analizi sonucunda $p < .05$ anlam düzeyinde fark olduğu görülmektedir ($t = 10.396$; $p < .05$). Elde edilen bu anlam araştırma için henüz hiçbir anlam ifade etmemektedir.

Tablo 4.1.3 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin sontest puanlarının ortalamasının 20.00 olduğu görülmektedir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sontest puanlarının ortalamasının ise 12.32 olduğu görülmektedir. Bağımsız t testi sonuçlarını görmeden bile Tablo 4.1.3'ten elde edilen bu bulgularla *Deney Grubu* öğrencilerinin

Kontrol Grubu öğrencilerine oranla uygulama sonunda daha başarılı oldukları söylenebilir.

Deney Grubu ve Kontrol Grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanlarına ilişkin bağımsız t testi sonuçları şu şekildedir:

Tablo 4.1.4
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

	Testler	N	\bar{X}	ss	t	p
Kontrol Grubu	Öntest	25	9.08	3.121	—	.000
	Son Test	25	12.32	2.641	3.962	

Tablo 4.1.4 incelendiğinde, *Kontrol Grubundaki* öğrencilerin öntest puanlarının ortalamasının $\bar{X}_{\text{öntest (kontrol)}} = 9.08$, son test puanlarının ortalamasının ise $\bar{X}_{\text{son test (kontrol)}} = 12.32$ olduğu görülmektedir. Buna göre bu ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan bağımsız t-testi analizi sonucunda $p < .05$ anlam düzeyinde fark olduğu görülmektedir ($t = -3.962$; $p < .05$). Bu bulgu doğrultusunda, *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sontest lehine anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sontestte daha başarılı oldukları görülmüştür.

Tablo 4.1.5
Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

	Testler	N	\bar{X}	ss	t	p
Deney Grubu	Öntest	25	8.16	3.448	—	.000
	Son Test	25	20.00	2.582	13.74	

Tablo 4.1.5 incelendiğinde, *Deney Grubundaki* öğrencilerin öntest puanlarının ortalaması $\bar{X}_{\text{öntest (deney)}} = 8.16$, sontest puanlarının ortalamasının ise $\bar{X}_{\text{sontest (deney)}} = 20.00$ olduğu görülmektedir. Buna göre bu ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan bağımsız t testi analizi sonucunda $p < .05$ anlam düzeyinde fark olduğu görülmektedir ($t = -10.39$; $p < .05$). Bu bulgu doğrultusunda, *Deney*

Grubu öğrencilerinin sontest lehine anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. *Deney Grubu* öğrencilerinin sontestte daha başarılı oldukları görülmüştür.

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve pilot çalışma ile geçerliliği ve güvenilirliği saptanan “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinin uygulandığı *Deney Grubu* öğrencilerinin son test sonuçlarında, *Kontrol Grubu* öğrencilerine oranla daha yüksek bir fark olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışma esnasında yapılan ara değerlendirmelerle de *Deney Grubu* adına anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

4.1.2. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Okunabilirliğinin Öğrenci Seviyesine Uygunluğu İle İlgili Bulgular

Hedef kitlenin yaş seviyesine uygun olarak hazırlanan ünite içerisinden seçilen iki metne FOG okunabilirlik testi ile Ateşman’ın (1997) Türkçe için geliştirdiği okunabilirlik formülü uygulanmıştır. Araştırma sonucunda FOG okunabilirlik testine göre ünitenin okunabilirlik yaşı iki metnin ortalaması doğrultusunda 11 yaş seviyesinde çıkmıştır. Aynı metinler Ateşman’ın (1997) Türkçe için geliştirdiği formülle incelendiğinde elde edilen değerler metinlerin *kolay* seviyede olduğunu ispatlamıştır. İncelenen metinler şunlardır:

Çamlık Mahallesi’nde bir oyun parkı yoktu. Bu durum mahalledeki çocukların sokaklarda oynamasına neden oluyordu. Bu kötü bir durumdu. Bu yüzden bazen kazalar olabiliyordu. Bazen de çocuklar diğer mahallelerdeki oyun parklarına gidiyorlardı. Aileler bu durum karşısında çok endişeleniyorlardı. Bunun için çözüm yolu arıyorlardı. Çocuklar kendi mahallelerinde de oyun parkı olsun istiyorlardı. Mahalledekiler bu durumu mahallenin yöneticisi olan muhtara iletmeye karar verdiler. İsteklerini muhtara anlattılar. Muhtar mahalle sakinlerinin bu talebinin bir ihtiyaç olduğunu söyledi. Fakat park, bahçe ve oyun parkı yapmak benim işim değil dedi. Bu iş belediyenin görevidir dedi. Bu talebi belediyeye iletmeğe karar verdiler. Birlikte girişimde bulundular.

US sınıf seviyesi= 0,6(S+N)

S=Her cümledeki ortalama kelime sayısı

N=Paragraftaki çok heceli kelimelerin yüzde ortalaması

Kitabın okunma yaşı= US sınıf seviyesi+5 formülünden yola çıkarak yukarıdaki metnin verileri işleme alındığında şu sonuç karşımıza çıkmaktadır:

$S = \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$

$N = \text{Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$

Metindeki kelime sayısı = 97

Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı = 45

Metindeki cümle sayısı = 15, bu veriler sonucunda;

$S = \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$

$$= 97/15$$

$S = 6,46$

$N = \text{Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$

$$= 45/15$$

$N = 3$

US sınıf seviyesi = $0,6(S+N)$

$$= 0,6(6,46+3)$$

$$= 5,76$$

Kitabın okunma yaşı = US sınıf seviyesi + 5

$$= 5,76+5$$

$$= 10,76$$

Kitabın okunma yaşı = 11

FOG okunabilirlik formülüne göre; 11 yaş seviyesinde çıkan ünitelerden seçilen metin, Ateşman'ın (1997) Türkçe için uyarladığı okunabilirlik formülü doğrultusunda şu şekilde çıkmıştır:

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - 40,175 x_1 - 2,610 x_2$$

$$x_1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$$

$$x_2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$$

$x_1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$

$$= \text{Metindeki toplam hece sayısı} / \text{Metindeki kelime sayısı}$$

$$= 276/97$$

$x_1 = 2,84$

$x_2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$

$$= \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$$

$$= 97/15$$

$x_2 = 6,46$

$$\begin{aligned} \text{Okunabilirlik Sayısı} &= 198,825 - 40,175 x_1 - 2,610 x_2 \\ &= 198,825 - 40,175 (2,84) - 2,610 (6,46) \end{aligned}$$

Okunabilirlik Sayısı = 67,868 olarak bulunmuştur. 50–69 Orta Güçlükte aralığında olan bu değer, ünitenin orta güçlükte anlaşılabilirliğe denk geldiğini göstermektedir.

Sadece tek bir paragrafın incelenmesi ile bir kitabın okunabilirliğinin hedef yaş kitleye uygun olup olmadığı söylenemez. Bu mantıkla üniteden seçilen ikinci metin üzerine de aynı okunabilirlik formülleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

TBMM'nin *kurulması* ile milli *egemenlik sağlanmıştı*. Bu yüzden *devletin adı Cumhuriyet* oldu. Ancak o günler bu *ifadenin kullanılması* için uygun *değildi*. Çünkü asıl amaç *ulusal bağımsızlığın sağlanması* idi. TBMM'nin *açılışından* bir gün sonra Mustafa Kemal, Meclis *başkanı* oldu. Mustafa Kemal, Avrupa *devletlerine* bir yazı yazdı. Yazı *barış antlaşmalarıyla ilgili* idi. Yazıya diğer *devletlerle İstanbul Hükümetinin yaptıkları antlaşmaları kabul etmediklerini* yazdı. Kısa bir süre sonra da TBMM *Hükümeti kuruldu*. Mustafa Kemal 29 Ekim 1923 günü *cumhurbaşkanı* oldu. O güne kadar TBMM'nin *başkanlığına* devam etti. Meclis *açıldıktan* sonra Mustafa Kemal ülke için güzel şeyler yaptı. Bütün bunlar TBMM'nin *ülke yönetiminde tek güç olduğunu* belli eder.

$$\text{US sınıf seviyesi} = 0,6(S+N)$$

S=Her cümledeki ortalama kelime sayısı

N=Paragraftaki çok heceli kelimelerin yüzde ortalaması

Kitabın okunma yaşı= US sınıf seviyesi+5 formülünden yola çıkarak yukarıdaki metnin verileri işleme alındığında şu sonuç karşımıza çıkmaktadır:

$$S = \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$$

$$N = \text{Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$$

$$\text{Metindeki kelime sayısı} = 103$$

$$\text{Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı} = 29$$

$$\text{Metindeki cümle sayısı} = 13, \text{ bu veriler sonucunda;}$$

$$S = \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$$

$$= 103/13$$

$$S = 7,923$$

$$N = \text{Metinde 3 ve daha fazla heceli kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı} \\ = 29/13$$

$$N = 1,769$$

$$\text{US sınıf seviyesi} = 0,6(S+N) \\ = 0,6(7,923+1,769) \\ = 5,815$$

$$\text{Kitabın okunma yaşı} = \text{US sınıf seviyesi} + 5 \\ = 5,815 + 5 \\ = 10,815$$

$$\text{Kitabın okunma yaşı} = 11$$

FOG okunabilirlik formülüne göre 11 yaş seviyesinde çıkan üniteden seçilen metin Ateşman'ın (1997) Türkçe için uyarladığı formül doğrultusunda şu şekilde çıkmıştır:

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - 40,175 x_1 - 2,610 x_2$$

$$x_1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$$

$$x_2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$$

$$x_1 = \text{Hece olarak ortalama kelime uzunluğu}$$

$$= \text{Metindeki toplam hece sayısı} / \text{Metindeki kelime sayısı}$$

$$= 262/103$$

$$x_1 = 2,543$$

$$x_2 = \text{Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu}$$

$$= \text{Metnin kelime sayısı} / \text{Metindeki cümle sayısı}$$

$$= 103/13$$

$$x_2 = 7,923$$

$$\text{Okunabilirlik Sayısı} = 198,825 - 40,175 x_1 - 2,610 x_2$$

$$= 198,825 - 40,175 (2,543) - 2,610 (7,923)$$

Okunabilirlik Sayısı = 75,981 olarak bulunmuştur. 50–69 Orta Güçlükte aralığında olan bu değer, ünitenin orta güçlükte anlaşılabilirliğe denk geldiğini göstermektedir.

4.2. Nitel Çalışmalara Ait Bulgular

4.2.1. “İnsanlar ve Yönetim” Ünitesinin Öğrencilerin Kavram Algılama Düzeylerine Etkisi İle İlgili Bulgular

Ek-8’de verilen kavram değerlendirme anketi *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerine aynı şekilde uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 4.2.1

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anayasa Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

ANAYASA	N:25	f	%
Koyulan kurallar		9	36
Kuralların verildiği yer		5	20
Bir yasanın çıkması		2	8
Bağımsızlık		1	4
Kuralların değişmesi		1	4
Padişahın koyduğu kurallar		1	4
Türk milletinin egemenliği ile seçilmesi		1	4
Boş		5	20

Anayasa kelimesi “Bir devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005, s.97).

Tablo 4.2.1 incelendiğinde *Anayasa* kavramının *Kontrol Grubu* öğrencileri tarafından tam anlaşılmadığı görülmektedir. Öğrencilerin %36’sının “*Koyulan kurallar*”, %8’inin “*Bir yasanın çıkması*”, cevaplarını vererek *kısmen anlama* yaptıklarını görmekteyiz. Bunun yanı sıra *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %20’si Anayasa kavramı için “*Kuralların verildiği yer*” şeklinde açıklama yapmışlardır. Bu durum onların *Anayasa* kavramını sosyal çevrelerinden duydukları “*Anayasa mahkemesi*” kavramı ile karıştırdıklarını ve *kavram yanılgısı* yaşadıklarını göstermektedir. “*Bağımsızlık*”, “*Kuralların değişmesi*”, “*Padişahın koyduğu kurallar*”, “*Türk milletinin egemenliği ile seçilmesi*” cevaplarını veren toplamda %16’lık kesimi oluşturan öğrenciler *Anayasa* kavramını *anlamadıklarını* göstermektedirler. Bu gruba

ek olarak öğrencilerin %20'si de soruyu boş bırakarak herhangi bir cevap verememişlerdir.

Tablo 4.2.2
Deney Grubu Öğrencilerinin Anayasa Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

ANAYASA	N: 25	f	%
Halkın uyması gereken kurallar		8	32
Yasaklarımızın yazılı olduğu kalın kitap		8	32
Mecliste alınan kararlar		3	12
Kimseye göre değişmeyen haklarımız		2	8
Yerel yönetim kurumu		1	4
Boş		3	12

Tablo 4.2.2 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin %32'si “*Halkın uyması gereken kurallar*”, %32'si “*Yasaklarımızın yazılı olduğu kalın kitap*”, %8'i “*Kimseye göre değişmeyen haklarımız*” cevaplarıyla *tam anlama* yapmış olduklarını göstermektedirler. *Deney Grubu* öğrencilerinden üçü “*Mecliste alınan kararlar*” cevabıyla *kısmen anlama* yaptıklarını göstermektedir. Öğrencilerin sadece %12'lik kısmı ise soruyu boş bırakmıştır. *Deney Grubu* öğrencilerinin sadece biri de “*Yerel yönetim kurumu*” cevabıyla *kavram yanılgısına* düşmüştür.

Tablo 4.2.3
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kamu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

KAMU	N: 25	f	%
Hizmet		5	20
Kamuya hizmet vermek		5	20
Kamuya yardım eden kişi		2	8
Yerel yönetime oy veren insanlar		1	4
Oy kullanarak seçim yapmak		1	4
Halk		1	4
Yerel yönetim		1	4
Boş		9	36

“Halk ya da halk hizmeti gören devlet organlarının tümü” (TDK, 2005, s.1055) şeklinde açıklanan *Kamu* kavramı *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %36’sı tarafından cevapsız bırakılmıştır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %4’ü “*Halk*” cevabıyla *tam anlama* yaptıklarını göstermektedir. Öğrencilerin %20’si “*Kamuya hizmet vermek*” ve %20’si “*Hizmet*” cevaplarıyla soru kökünün aynısını tekrar etmişlerdir. “*Yerel yönetime oy veren insanlar*” cevabını veren bir öğrenci *Kamu* kavramını *halk* kelimesi ile bütünleştirerek *kısmen anlama* gerçekleştirdiğini göstermektedir. Bu cevapların dışında kalan “*Kamuya yardım eden kişi*”, “*Oy kullanarak seçim yapmak*” ve “*Yerel yönetim*” cevaplarını veren toplamda %16’lık öğrenci grubu *kamu kavramını anlayamamışlardır*.

Tablo 4.2.4

Deney Grubu Öğrencilerinin Kamu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

KAMU	N: 25	f	%
Halk		17	68
Bir milletin toplanması		4	16
Belediye		1	4
Hizmet etmek		1	4
Boş		2	8

Deney Grubu öğrencilerinin %68’i *Kamu* kavramına “*Halk*” cevabını vermiştir. Bu durum öğrencilerin çoğunluğunun *tam anlama* yapmış olduğunu göstermektedir. “*Bir milletin toplanması*” cevabını veren %16’lık kesimi oluşturan öğrenci grubu *Kamuoyu* kavramı ile *Kamu* kavramını birbirine karıştırarak *kavram yanlışlığına* düşmüşlerdir. Öğrencilerin ikisi soruyu cevapsız bırakırken biri de “*hizmet etmek*” yanıtıyla soru kökünü tekrar etmiştir. “*Belediye*” cevabı veren bir öğrenci de *Kamu* kavramını öğrenememiş ve soruya *yanlış* cevap vermiştir.

Tablo 4.2.5

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Milletvekili Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

MİLLETVEKİLİ	N: 25	f	%
İli yönetmek için belediye başkanına yardım eden kişi		6	24
Seçimlerde seçilen başkanlarla karar alan kişiler		3	12
TBMM’de çalışan başkan adayı		3	12
Başbakanın kim olduğuna karar verenler		2	8
Seçimlerden sonra toplantı yapılması		2	8
Her ilden seçilmiş olan insan		2	8
Seçimlerle ortaya çıkar		1	4
İlini ve milletini temsil eden kişi		1	4
Toplumunu değerlendiren kişi		1	4
Savaşı durdurmak için çalışanlar		1	4
Boş		3	12

“Anayasaya göre millet meclisine seçimle giren millet temsilcisi, mebus, parlamenter, vekil” (TDK, 2005, s.1396) diye tanımlanan *Milletvekili* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinin çoğunun *tam anlama* yapamadığı görülmektedir. Tablo 4.2.5 incelendiğinde öğrencilerden sadece bir tanesinin “*İlini ve milletini temsil eden kişi*” cevabı ile %8’inin “*Her ilden seçilmiş olan insan*” cevabını vererek tam öğrenme yapmış oldukları görülür. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %24’ünün “*İli yönetmek için belediye başkanına yardım eden kişi*” şeklinde cevap vererek milletvekilinin görevleri ile belediye meclis üyelerinin görevlerini birbirine karıştırdığı görülmektedir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %12’si soruya hiçbir cevap veremeyerek soruyu *yanıtsız* bırakmıştır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %12’si “*Seçimlerde seçilen başkanlarla karar alan kişiler*”, %12’si “*TBMM’de çalışan başkan adayı*”, %8’i “*Başbakanın kim olduğuna karar verenler*”, %4’ü “*Seçimlerle ortaya çıkar*” şeklinde cevaplar vererek *kısmen anlama* yaptıklarını göstermektedirler. Ancak cevapların bu kadar dağınık olması öğrencilerin *Milletvekili* kavramını kısmen dahi olsa anlayamadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin %8’inin “*Seçimlerden sonra toplantı yapılması*”, %4’ünün “*Toplumunu değerlendiren kişi*” ve %4’ünün “*Savaşı durdurmak için çalışanlar*” şeklinde cevap vermeleri *Milletvekili* kavramını hiç anlamadıklarının birer göstergesidir.

Tablo 4.2.6

Deney Grubu Öğrencilerinin Milletvekili Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

MİLLETVEKİLİ	N: 25	f	%
İl temsilcisi		16	64
Seçimle başa gelen insanlar		3	12
Her ilden TBMM'ye giden milletvekilleri orada kararlar alırlar		2	8
Oy kullanmak		1	4
İnsanlardan oluşan topluluk		1	4
Ankara'da toplanırlar		1	4
Boş		1	4

Deney Grubu öğrencilerinin %64'ü Milletvekili kavramı için "İl temsilcisi" cevabını vermiştir. Bu durum onların tam öğrenme gerçekleştirdiklerinin göstergesidir. "Seçimle başa gelen insanlar" cevabını veren üç öğrenci de %12'lik dilimle tam anlama gerçekleştiren grubun içerisinde yer almaktadır. "Her ilden TBMM'ye giden milletvekilleri orada kararlar alırlar" cevabını veren iki öğrenci ise bu cevapla Milletvekili kavramını kısmen öğrendiklerini göstermişlerdir. Şimdiye kadar bahsi geçmeyen toplam dört Deney Grubu öğrencisi de "Oy kullanmak", "İnsanlardan oluşan topluluk", "Ankara'da toplanırlar" ve birde boş cevapla Milletvekili kavramını anlayamadıklarını göstermişlerdir.

Tablo 4.2.7

Kontrol Grubu Öğrencilerinin TBMM Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

TBMM	N: 25	f	%
Cumhuriyetin açılışı		7	28
Türkiye Büyük Millet Meclisi		7	28
Atatürk çocuklara bu ismi hediye etmiştir		3	12
Milli egemenlik		1	4
İnsanlara ve işsizlere yardımcı olur		1	4
Değişik illerden gelen milletvekillerinin konuşma yaptığı yer		1	4
Bağımsızlığı ve özgürlüğü ifade eder		1	4
Boş		4	16

2009–2010 eğitim-öğretim yılında Artvin Merkez ilçedeki ilköğretim okullarında okutulan ve MEB TTKB tarafından beş (5) yıl süreyle ders kitabı olarak okutulabilir onayı verilen İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında birkaç defa

tekrar edilen ‘Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)’ ibaresine *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sadece %28 i *tam anlama* yaparak doğru cevabı vermiştir. “*Atatürk çocuklara bu ismi hediye etmiştir*” cevabını veren öğrenciler (%12) TBMM kavramını 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile bütünleştirerek bu cevabı vermişlerdir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin dördü soruya hiçbir cevap verememiş ve soruyu boş bırakmışlardır. “*İnsanlara ve işsizlere yardımcı olur*” cevabını veren bir öğrenci *anlamama* düzeyinde cevap vermiştir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %28’i “*Cumhuriyetin açılışı*”, %4’ü “*Milli egemenlik*”, %4’ü “*Değişik illerden gelen milletvekillerinin konuşma yaptığı yer*” ve son %4’lük kesim de “*Bağımsızlığı ve özgürlüğü ifade eder*” cevaplarıyla *kısmen anlama* yaptıklarını göstermişlerdir.

Tablo 4.2.8

Deney Grubu Öğrencilerinin TBMM Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

TBMM	N: 25	f	%
Türkiye Büyük Millet Meclisi		23	92
Atatürk’ün önderliğinde açılan şey		1	4
Milletin meclisi		1	4

Deney Grubu öğrencilerinin %92’si TBMM kavram kısaltmasını ‘*Türkiye Büyük Millet Meclisi*’ olarak cevaplayarak *tam anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. “*Atatürk’ün önderliğinde açılan şey*” ve “*Milletin meclisi*” cevaplarını veren iki öğrenci de bu cevaplarla *kısmen anlama* yaptıklarını göstermektedirler.

Tablo 4.2.9

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Egemenlik Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

EGEMENLİK	N: 25	f	%
Çocuk Bayramı’nın açılışı		6	24
Özgürlük, bağımsızlık		5	20
Barış sağlanmıştır		1	4
Hür ve güvenli yaşamak		1	4
Düzen ve dayanışma		1	4
TBMM’nin koyduğu bir yasa		1	4
Simge		1	4

(Tablo 4.2.9 devamı)

EGEMENLİK	N: 25	f	%
Yönetimin iyi olması		1	4
23 Nisan'da kutlanılan bayram		1	4
Boş		7	28

Egemen kelimesi “Yönetimini hiçbir kısıtlama veya denetime bağlı olmaksızın sürdüren” şeklinde tanımlanmaktadır. *Egemenlik* kavramı ise “Egemen olma durumu. Millet ve onun tüzel kişiliği olan devletin yetkilerinin hepsi, hükümlanlık, hâkimiyet” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005, s.604). *Egemenlik* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %28’i cevapsız bırakmıştır. “Özgürlük ve bağımsızlık” cevabını veren beş öğrenci ile “Hür ve güvenli yaşamak” cevabını veren bir öğrenci bu cevaplarıyla *tam anlama* yapmış olduklarını göstermektedirler. Öğrencilerin %24’ü “Çocuk Bayramı’nın açılışı” ve %4’ü de “23 Nisan’da kutlanılan bayram” cevaplarıyla *Egemenlik* kavramı ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı eşleştirmişlerdir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %4’ü “Barış sağlanmıştır”, %4’ü “TBMM’nin koyduğu bir yasa”, %4’ü “Düzen ve dayanışma” yine %4’ü de “Yönetimin iyi olması” cevaplarını vererek *Egemenlik* kavramını farklı tanımlarla açıklayarak *kısmen anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. “Simge” cevabını veren bir öğrenci ise *yanlış cevap* vermiştir.

Tablo 4.2.9 incelendiğinde görünen şudur ki; *Kontrol Grubu* öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu soyut bir kavram olan *Egemenlik* kavramını tam olarak anlayamamıştır.

Tablo 4.2.10

Deney Grubu Öğrencilerinin Egemenlik Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

EGEMENLİK	N: 25	f	%
Bağımsızlık, özgürlük		15	60
Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir		5	20
Halk, millet, ülke		2	8
Hâkim olmayan		2	8
Cesaretlilik, dürüstlük		1	4

Deney Grubu öğrencilerinin %60'ı *Egemenlik* kavramı için “*Bağımsızlık, özgürlük*” cevabını vererek *tam anlama* yapmış olduklarını göstermektedirler. Bununla birlikte “*Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir*” cevabını veren beş öğrenci soru kökündeki kelimeyi kullanarak açıklama yapmış oldukları için cevapları geçersiz sayılmaktadır. “*Halk, millet, ülke*” cevabını veren öğrenciler (%8), “*Hâkim olmayan*” cevabını veren iki öğrenci ile “*Cesaretlilik, dürüstlük*” cevabını veren bir öğrenci *Egemenlik* kavramı ile ilgili olmayan cevaplar verdikleri için kavramı *anlamamış* olduklarını göstermektedirler.

Tablo 4.2.10 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin büyük çoğunluğunun *Kontrol Grubu* öğrencilerine göre ters ilişki içerisinde oldukları ve *Egemenlik* kavramını anladıkları sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.2.11
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Bağımsızlık Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

BAĞIMSIZLIK	N: 25	f	%
Özgür olmak		7	28
Anayasa		5	20
Simge		3	12
Hakların sağlanması		1	4
Atatürk'ün TBMM'yi açması		1	4
Egemenlik, istiklal		1	4
Boş		7	28

“Davranışlarını, tutumunu, girişimlerini herhangi bir gücün etkisinde kalmadan düzenleyebilen, hür, özgür, müstakil” (TDK, 2005, s.177–178) anlamına gelen *Bağımsız* kavramıyla eşleştirilen *Bağımsızlık* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sadece %28'i “*Özgür olmak*” şeklinde cevaplayarak *tam anlama* yapmış olduklarını göstermişlerdir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %28'i *Bağımsızlık* kavramına hiçbir cevap veremeyerek soruyu boş bırakmışlardır. Öğrencilerin birçoğu *kavram yanılıgısına* düşerek “*Anayasa*”, “*Simge*”, “*Hakların sağlanması*”, “*Egemenlik, istiklal*” gibi cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerden bir tanesi de “*Atatürk'ün TBMM'yi açması*” şeklinde cevap vererek soru kökünü tekrarlamıştır.

Tablo 4.2.12

Deney Grubu Öğrencilerinin Bağımsızlık Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

BAĞIMSIZLIK	N: 25	f	%
Halkın özgürce yaşaması		16	64
Bir milletin bir yerde bağımsız yaşaması		1	4
Bir milletin başka bir ülkeyle işbirliği yapmaması		1	4
Bağımlı olmayan		1	4
Boş		6	24

Tablo 4.2.12 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin %64'lük kesiminin “*Halkın özgürce yaşaması*” cevabıyla *Bağımsızlık* kavramını *tam anlama* şeklinde cevapladıkları görülmektedir. Öğrencilerin %24'ü soruyu *cevapsız* bırakmışlardır. Geriye kalan üç öğrencinin “*Bir milletin bir yerde bağımsız yaşaması*”, “*Bir milletin başka bir ülkeyle işbirliği yapmaması*” ve “*Bağımlı olmayan*” cevaplarıyla *kısmen anlama* yapmış oldukları görülmektedir.

Tablo 4.2.13

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Seçim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

SEÇİM	N: 25	f	%
Oyla seçilen idare		9	36
Oy		5	20
Muhtar, belediye başkanı oy ile seçilir		3	12
Seçme ve seçilme hakkı verilmesi		2	8
Başbakanın herkesin oyuyla göreve gelmesi		1	4
Bir kişinin bir göreve gelmesi		1	4
Çocukların oy kullanması		1	4
Birisi başkan olsun diye seçim yapılır		1	4
Halkın kendi kendini yönetmesi		1	4
Boş		1	4

“Seçme işi. Kanunlar yönetmelikler uyarınca kanun koymak ve yönetmek için bir veya daha çok aday arasından belli birini veya birkaçını seçme, intihap” (TDK, 2005, s.1719) olarak tanımlanan *Seçim* kavramı ile ilgili bulgular incelendiğinde (Tablo 4.2.13) incelendiğinde *Kontrol Grubu* öğrencilerinin hiçbirinin *tam anlama* yapamadıklarını görüyoruz. “*Oyla seçilen idare*” cevabını veren öğrenciler (%36), “*Oy*” cevabını veren beş öğrenci, “*Muhtar, belediye başkanı oy ile seçilir*” cevabını

veren üç öğrenci, “Seçme ve seçilme hakkı verilmesi” cevabını veren iki öğrenci, “Başbakanın herkesin oyuyla göreve gelmesi”, “Bir kişinin bir göreve gelmesi”, “Çocukların oy kullanması”, “Birisini başkan olsun diye seçim yapılır” ve “Halkın kendi kendini yönetmesi” cevaplarını veren öğrenciler kısmen anlama yaptıklarını göstermektedirler. Seçim kavramı sorusunu bir öğrenci boş bırakarak cevap verememiştir.

Tablo 4.2.14
Deney Grubu Öğrencilerinin Seçim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

SEÇİM	N: 25	f	%
Seçmek için halkın verdiği oy		14	56
Halkın oy kullanarak belediye başkanı, muhtar gibi kişileri seçmesi		6	24
Her beş yılda bir yapılan, insanların oy kullanmasıyla yapılan şey		3	12
İş başına gelme yöntemi		2	8

Tablo 4.2.14 incelendiğinde Deney Grubunun %56’sının Seçim kavramı için “Seçmek için halkın verdiği oy” cevabını verdiği görülmektedir. Bu durum Deney Grubu öğrencilerinin yarıdan fazlasının tam anlama yapmış olduğunu göstermektedir. “Halkın oy kullanarak belediye başkanı, muhtar gibi kişileri seçmesi” cevabını veren altı öğrenci, “Her beş yılda bir yapılan, insanların oy kullanmasıyla yapılan şey” cevabını veren üç öğrenci ile “İş başına gelme yöntemi” cevabını veren iki öğrenci Seçim kavramını kısmen anladıklarını göstermişlerdir.

Tablo 4.2.15
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Yönetim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

YEREL YÖNETİM	N: 25	f	%
Seçimleri yapan		6	24
Başbakanlık seçimi		6	24
Bir yönetim şekli		2	8
Oylarla başkan olmak		1	4
İnsanların yönetiminin tekrarlanması		1	4
Eski seçimler gibi değil; herkesin yerel seçilmesi		1	4
Disiplin, seçim, kural		1	4

(Tablo 4.2.15 devamı)

YEREL YÖNETİM	N: 25	f	%
İnsanların yönetimde oy kullanması		1	4
Yerel yönetimin öncelikli amacı hizmet etmektir		1	4
5 yıl süren yönetimlerdir		1	4
O bölgenin yönetimi		1	4
Belediye başkanının seçilmesi		1	4
Milleti oluşturan toplum		1	4
Seçimle başa gelenler		1	4

“İl, belediye veya köy halkının oradaki ortak yerel gereksinimlerini karşılayan ve genel karar organları oradaki halk tarafından seçilen kamu tüzel kişisi, mahalli idare” (TDK, 2005, s.2170) anlamına gelen *Yerel Yönetim* kavramına *Kontrol Grubu* öğrencilerinin genelinin *tam anlama* yapamadığı görülmektedir. “5 yıl süren yönetimlerdir”, “O bölgenin yönetimi”, “Belediye başkanının seçilmesi” ve “Seçimle başa gelenler” cevaplarını veren dört öğrenci *kısmen anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. 25 kişilik *Kontrol Grubunda* sadece dört öğrencinin *Yerel Yönetim* kavramını *kısmen* anlamış olması; o kavramın öğrenciler tarafından öğrenilmediğinin göstergesidir. “Seçimleri yapan”, “Başbakanlık seçimi”, “Bir yönetim şekli”, “Oylarla başkan olmak”, “İnsanların yönetiminin tekrarlanması”, “Milleti oluşturan toplum”, “Eski seçimler gibi değil; herkesin yerel seçilmesi”, “Disiplin, seçim, kural”, “İnsanların yönetimde oy kullanması” ve “Yerel yönetimin öncelikli amacı hizmet etmektir” cevapları bu olayın gerçekliğini desteklemektedir. *Yerel Yönetim* kavramı *Kontrol Grubu* öğrencileri tarafından anlaşılamamıştır.

Tablo 4.2.16

Deney Grubu Öğrencilerinin Yerel Yönetim Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

YEREL YÖNETİM	N: 25	f	%
Muhtar, belediye başkanı		15	60
Bir yönetim birimi		4	16
Köyde, ilçede veya ildeki yerel yönetim birimleri		4	16
Boş		2	8

Tablo 4.2.16 incelendiğinde *Yerel Yönetim* kavramı için *Deney Grubu* öğrencilerinin de tıpkı *Kontrol Grubu* öğrencileri gibi *tam anlama* yapamadıkları görülmektedir. Ancak dört öğrenci “*Köyde, ilçede veya ildeki yerel yönetim birimleri*” cevaplarıyla asıl anlama en yakın düzeyde cevap vermişlerdir. “*Muhtar, belediye başkanı*” cevabını veren 15 kişi ile “*Bir yönetim biçimi*” cevabını veren öğrenciler *kısmen anlama* düzeyinde cevap vermişlerdir. *Deney Grubu* öğrencilerinin iki tanesi de soruyu *yanıtsız* bırakmıştır.

Tablo 4.2.17
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kamuoyu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

KAMUOYU	N: 25	f	%
Grup oluşturmak ve gerekli olan şeyleri dile getirmek		8	32
Hizmet		5	20
Halkla oy kullanma		5	20
Bir konu hakkında tartışma		1	4
İnsanların haklarını koruma		1	4
Seçim		1	4
Boş		4	16

“Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi, halkoyu” (TDK, 2005, s.1055) anlamına gelen *Kamuoyu* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinin geneli *tam* ya da *kısmen* olmak üzere anlama gerçekleştirmişlerdir. Tablo 4.2.17’ye baktığımızda öğrencilerin %32’si “*Grup oluşturmak ve gerekli olan şeyleri dile getirmek*” cevaplarıyla *kısmen anlama* yapmış olduklarını göstermişlerdir. “*Halkla oy kullanma*” cevabını veren beş kişi ile “*İnsanların haklarını koruma*” cevabını veren bir kişi de *kısmen anlama* düzeyinde anlama gerçekleştirmişlerdir. “*Bir konu hakkında tartışma*” yanıtını veren bir öğrenci de yine *kısmen anlama* düzeyinde anlama gerçekleştirmiştir. “*Hizmet*” cevabını veren beş öğrenci ile “*Seçim*” cevabını veren bir öğrencinin *kavram yanılıgısına* düşmüş oldukları görülmektedir. Öğrencilerin dördü soruyu *yanıtsız* bırakmışlardır.

Tablo 4.2.18
Deney Grubu Öğrencilerinin Kamuoyu Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

KAMUOYU	N: 25	f	%
Bir milletin toplanarak isteklerini yerine getirmesi		19	76
Oy kullanmak		3	12
Halkın oyu		2	8
Bir ülkede yaşayan insan topluluğu		1	4

Tablo 4.2.18 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin çoğunun *Kamuoyu* kavramını anladığı görülmektedir. Öğrencilerin %76'sı “*Bir milletin toplanarak isteklerini yerine getirmesi*” şeklinde cevap vermiştir. Bu durum onların *tam anlama* yapmış olduklarının kanıtıdır. “*Halkın oyu*” cevabını veren iki öğrenci de ilk grup gibi *tam anlama* yapmıştır. Öğrencilerin %12'si “*Oy kullanmak*” cevabıyla *kısmen anlama* yapmıştır. “*Bir ülkede yaşayan insan topluluğu*” cevabını veren bir öğrenci *kavram yanılığısına* düşmüştür.

Tablo 4.2.19
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demokrasi Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

DEMOKRASİ	N: 25	f	%
Adalet		6	24
Oy		4	16
Türkiye Cumhuriyeti demokrasi ile yönetilir		4	16
Hak		3	12
Özgürlük, dayanışma ve düzen ile yönetim		3	12
Özgürlük		2	8
İnsanın kendi kendini yönetmesi		1	4
Türkiye Cumhuriyeti Devleti		1	4
İnsan hakları		1	4

“Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi” (TDK, 2005, s.495) olarak tanımlanan *Demokrasi* kavramı sadece bir öğrenci tarafından “*İnsanın kendi kendini yönetmesi*” olarak tanımlanmış ve *tam anlama* yapıldığı görülmüştür. Tablo 4.2.19 incelendiğinde *Kontrol Grubu* öğrencilerinin *Demokrasi* kavramını yanıtızsız bırakmadıkları görülmektedir. Ancak %16'lık öğrenci grubu “*Türkiye Cumhuriyeti demokrasi ile yönetilir*” cevaplarıyla soru kökünü tekrarladıkları için cevap verememiş

sayılmaktadırlar. “*Adalet*” (%24), “*Hak*” (%12), “*Özgürlük, dayanışma ve düzen ile yönetim*” (%12) ve “*Özgürlük*” (%8) cevaplarını veren öğrencilerin *kısmen anlama* yaptıkları Tablo 4.2.19 incelendiğinde görülmektedir. “*Oy*”, “*İnsan hakları*” ve “*Türkiye Cumhuriyeti Devleti*” cevaplarını veren öğrenci grubunun ise *Demokrasi* kavramını anlayamamış oldukları görülmektedir.

Tablo 4.2.20

Deney Grubu Öğrencilerinin Demokrasi Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

DEMOKRASİ	N: 25	f	%
Yönetim şekli		14	56
Halkın kendi kendini yönetmesi		3	12
Adalet		3	12
Düzenlilik		1	4
Oy kullanmak		1	4
Boş		2	8

Demokrasinin bir “*Yönetim şekli*” olduğunu ifade eden *Deney Grubu* öğrencilerinin %56’sı bu cevaplarıyla *Demokrasi* kavramını *tam anlama* yaparak öğrendiklerini göstermişlerdir. “*Halkın kendi kendini yönetmesi*” cevabını veren üç öğrenci de yine *tam anlama* yapmış olduklarını göstermektedirler. *Deney Grubu* öğrencilerinin sadece %8’i soruyu cevapsız bırakmıştır. “*Adalet*” cevabını veren üç öğrenci *Demokrasi* kavramını *kısmen anladıklarını* göstermişlerdir. “*Düzenlilik*” cevabını veren bir *Deney Grubu* öğrencisi *Demokrasi* kavramına farklı bir anlam yükleyerek *kısmen anlama* gerçekleştirmiştir. “*Oy kullanmak*” cevabını veren bir öğrenci ise *Demokrasi* kavramını anlayamadığını göstermiştir.

Tablo 4.2.21

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Belediye Başkanı Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

BELEDİYE BAŞKANI	N: 25	f	%
Muhtarın istediği şeylerin yapılıp yapılmayacağına izin veren kişi		8	32
İli yöneten kişi		6	24
Yolları düzeltmek için çalışan kişi		5	20

(Tablo 4.2.21 devamı)

BELEDİYE BAŞKANI	N: 25	f	%
Belediyeyi yöneten kişi		2	8
Cumhuriyet işleri		1	4
Seçimle göreve gelmiş ve insanlara hizmet veren kişi		1	4
Kararları yerine getiren kişi		1	4
Boş		1	4

“Belediye teşkilatını yöneten kimse, belediye reisi” (TDK, 2005, s.236) şeklinde tanımlanan *Belediye Başkanı* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinden sadece ikisi “*Belediyeyi yöneten kişi*” olarak cevaplandırarak *tam anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. Tablo 4.2.21 incelendiğinde “*Seçimle göreve gelmiş ve insanlara hizmet veren kişi*” cevabı veren bir öğrencinin *kısmen anlama* yaparak kavramı öğrendiği görülmektedir. Ancak burada şöyle bir yanlış karşımıza çıkıyor: *Milletvekili* ve *Muhtar* kavramları için de kullanılabilen bu tanımın öğrenci tarafından hangi kavram için kullanıldığının bilinmemesi. “*Yolları düzeltmek için çalışan kişi*” cevabını veren bir öğrenci *kısmen anlama* yapmış sayılmaktadır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %32’sine sahip olan büyük çoğunluk “*Muhtarın istediği şeylerin yapılıp yapılmayacağına izin veren kişi*” cevabıyla soru kökünü tekrar etmiştir. Bu durum öğrencinin *Belediye Başkanı* kavramını anlamadığını göstermektedir. “*İli yöneten kişi*” cevabını veren altı öğrencinin *Vali* kavramı ile *Belediye Başkanı* kavramını birbirine karıştırdığı görülmektedir. *Kontrol Grubu* öğrencilerinden biri soruyu *cevapsız* bırakırken; ikisi de “*Cumhuriyet işleri*” ve “*Kararları yerine getiren kişi*” cevaplarını vererek *Belediye Başkanı* kavramını anlayamadıklarını göstermişlerdir.

Tablo 4.2.22

Deney Grubu Öğrencilerinin Belediye Başkanı Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

BELEDİYE BAŞKANI	N: 25	f	%
Belediyeyi yöneten kişi		15	60
Parkların, yolların yapımıyla ilgilenir		10	40

Tablo 4.2.22 incelendiğinde *Deney Grubu* öğrencilerinin *Belediye Başkanı* kavramını genel olarak anladıkları sonucuna varılmaktadır. Öğrencilerin %60'ı “*Belediyeyi yöneten kişi*” cevabını vererek *tam anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. Geriye kalan on öğrenci de “*Parkların, yolların yapımıyla ilgilenir*” cevabıyla *kısmen anlama* yapmışlardır.

Tablo 4.2.23
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Muhtar Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

MUHTAR	N: 25	f	%
Köyü veya mahalleyi yöneten kişiye verilen ad		14	56
İkametgâh belgesini verir		6	24
Köy işleri		2	8
Boş		3	12

“Köy ve mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimse” (TDK, 2005, s.1416) şeklinde tanımlanan *Muhtar* kavramını *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %56'sı “*Köyü ve mahalleyi yöneten kişiye verilen ad*” şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durum öğrencilerin *Muhtar* kavramını *tam anlama* yaparak öğrendiklerinin göstergesidir. “*İkametgâh belgesini verir*” cevabını veren altı öğrenci *kısmen anlama* yaparak *Muhtar* kavramını öğrendiklerini göstermektedirler. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %8'i “*Köy işleri*” cevabını vermişlerdir. Bu yanıtı veren öğrencilerin *Muhtar* kavramını sadece köy *muhtarı* olarak algıladıklarını; mahalle *muhtarı* olamayacağını düşündükleri anlaşılmaktadır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinden üçü de soruyu yanıtızsız bırakmış ve cevap verememişlerdir.

Tablo 4.2.24
Deney Grubu Öğrencilerinin Muhtar Kavramına Verdikleri Cevapların Alt Tema Yüzdeleri

MUHTAR	N: 25	f	%
Köyü veya mahalleyi yöneten kişi		23	92
Seçimle başa gelen köyü yöneten kişi		2	8

Deney Grubu öğrencilerinin %92'si *Muhtar* kavramını “*Köyü veya mahalleyi yöneten kişi*” olarak cevaplayarak *tam anlama* yapmış olduklarını göstermişlerdir. Çalışma kapsamında hazırlanan kavram algılama çalışmasında *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencilerinin verdiği cevaplar arasında en yüksek yüzdeli cevap *Deney Grubu* öğrencilerinin *Muhtar* kavramına verdikleri cevaptır. *Deney Grubu* öğrencilerinin ikisi de “*Seçimle başa gelen köyü yöneten kişi*” cevaplarıyla *kısmen anlama* yaptıklarını göstermektedirler. Bu grupta olan öğrenciler de *Kontrol Grubunda* %8'lik grupta yer alan öğrencilerin düştüğü yanılgıya düşüp *Muhtar* kavramını sadece köy sınırları içerisinde düşünmüşlerdir.

4.3. Etkinliklerin Kazanımlara Göre Uyum Durumları

Tablo 4.3.1

Etkinliklerin Kazanımlara Göre Uyum Durumları

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İNSANLAR VE YÖNETİM	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanır. 2. Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yerel yönetimlerin rolünü açıklar. 3. Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir. 4. Büyük millet meclisinin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.	❖ “Çöpler toplanmasaydı ne olurdu”(Belediyenin görevlerini yazar) (1.Kazanım) ❖ “Çevremizdeki problemleri çözüyoruz”(Çevre kirliliği ile ilgili bir öneri formu hazırlanır.) (2.Kazanım) ❖ “Sen olsaydın hangi sandığa oy atardın?”(Belediye başkanı seçimi yapılır.) (2.kazanım) ❖ “Kim seçilmiş bulalım”(Tablo okunarak Sütun grafik oluşturulur.) (3.Kazanım) ❖ “Oy verelim” (Oy pusulası kullanılarak seçim ortamı oluşturulur) (4.kazanım) ❖ “Meclisimizi tanıyalım” (Okuma parçasının soruları cevaplanır) (4. kazanım) ❖ “Kelimeler ve kavramlar”, “Doğruyu yanlıştan ayıralım”, “Boşlukları tamamlayalım”, “Sözcük avı”, (Tüm Kazanımlar)	[!] Doğrudan verilecek beceri: Karar verme [!] Doğrudan verilecek değer: Bağımsızlık

Tabloda hazırlanan üniteye yer alan etkinliklerin hangi kazanımla alakalı olduğu belirtilmiştir:

Hazırlanan ünitenin ilk etkinliği “Çöpler toplanmasaydı ne olurdu?” etkinliğidir. Öğrenci bu etkinlikte belediyenin görevlerinin neler olduğunu tekrar hatırlayacak ve bu görevlerin yerine getirilmemesi durumunda neler olabileceği ile ilgili beyin fırtınası yapacaktır. Bu etkinlik ünitenin birinci kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Ünitenin ikinci etkinliği “Çevremizdeki problemleri çözüyoruz” etkinliğidir. Öğrenci bu etkinlikte çevre kirliliği ile ilgili bir öneri formu hazırlayacaktır. Bu etkinlik ünitenin ikinci kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Ünitenin üçüncü etkinliği “Sen olsaydın hangi sandığa oy verirdin?” etkinliğidir. Öğrenci burada oy kullanarak belediye başkanını seçecektir. Bu etkinlik ünitenin ikinci kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Ünitenin dördüncü etkinliği “Kim seçilmiş bulalım” etkinliğidir. Öğrenci burada Matematik disiplninde kazandığı sütun grafiği oluşturma davranışıyla etkinliği yapacaktır. Bu etkinlik ünitenin üçüncü kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Ünitenin beşinci etkinliği “Oy verelim” etkinliğidir. Öğrenci burada seçim pusulası kullanarak oy verme işlemini gerçekleştirecektir. Bu etkinlik ünitenin dördüncü kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Ünitenin altıncı etkinliği “Meclisimizi tanıyalım” etkinliğidir. Bu etkinlikte öğrenci TBMM’nin açılışıyla ilgili okuma parçasının sorularını cevaplayacaktır. Bu etkinlik ünitenin dördüncü kazanımıyla alakalı bir etkinliktir.

Üniteye yer alan “Kelimeler ve kavramlar”, “Doğruyu yanlıştan ayıralım” ve “Boşlukları tamamlayalım” etkinlikleri tüm kazanımlarla alakalı etkinliklerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına yer verilerek sonuçlar Türkiye’de bu alanda yapılan diğer çalışmalar ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca alanla ilgili geliştirilen öneriler de bu alanda verilmiştir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma sonucunda İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’na uygunluğu ile ilgili geliştirilen ankette 2007 ve 2010 verilerinin neredeyse birbirinin aynı sonuçlar verdiği görülmüştür. 2004–2005 eğitim-öğretim yılı itibari ile önce pilot bölgelerde bir yıl süreyle uygulanan pilot çalışma sonucu, başarılı bulunup tüm yurt genelinde uygulanmaya başlanan *Yeni İlköğretim Programları* ile yeni tanışan birinci grup öğretmenlerin verdiği cevaplar (Ulu Kalın, 2007b) ile beş yıldır uygulanan, birçok hizmet içi eğitim, seminer, bilgi şöleni düzenlenen *İlköğretim Programları* ile hazırlanan ders kitaplarını kullanan öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında (Bkz. Tablo 4.1.1) çok fark olmaması, program dâhilinde hazırlanan ders kitaplarının uygun olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Uzman görüşlerinden yararlanılarak hazırlanan “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinin önce pilot çalışması yapılmış ve çalışma sonunda *Pilot Grubu* öğrencileri uygulanan başarı testine göre başarılı bulunmuştur. Seçkisiz örnekleme modeliyle seçilen *Deney Grubu* ve *Kontrol Grubu* öğrencileri öntest ve sontest değerlendirmesine göre, *Deney Grubu* öğrencilerinin daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca her iki guruba da uygulanan *Kavram Değerlendirme Anketi* sonucunda *Deney Grubu* öğrencilerinin

soyut kavramları dahi daha iyi anlayabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Hazırlanan ünite okunabilirlik açısından da hedef kitlenin anlayabileceği seviyededir.

Alan uzmanları tarafından hazırlanan ders kitabı değerlendirme anketinin 3. maddesi ders kitabının dili ile ilgilidir. 2007 yılında uygulanan anket ile 2010 yılında uygulanan ankette elde edilen ortak sonuç İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının dilinin sınıf seviyesine uygun olduğudur. Ancak uluslararası geçerliliği olan bazı okunabilirlik formülleri ile Ateşman (1997) tarafından Türkçe dil yapısına uyarlanan okunabilirlik formülleri ile incelenmiş olan bahsi geçen ders kitabının okunabilirlik seviyesi, kitabı okuyacak öğrencilerin yaş seviyelerinden yüksek çıkmıştır. Uluslararası geçerliliği olan FOG formülüne göre ders kitabından seçilen farklı metinler üzerinde yapılan ölçme işlemlerinde ders kitabının okunabilirlik yaşı 13–17 arasında bir değer çıkmıştır. Henüz 10 yaşında olan İlköğretim 4. sınıf seviyesindeki bir öğrenci için 13–17 yaş aralığında hazırlanan bir ders kitabını anlamak oldukça zordur. Dikkati çeken bir diğer husus 17 yaş seviyesinde çıkan metinlerin vatandaşlık konularında yer almasıdır. *Özgürlük, Bağımsızlık, Eşitlik* gibi soyut kavramların yer aldığı metinler öğrenciler için hayli zor seviyede olan metinlerdir. Aynı metinler Ateşman (1997) tarafından Türkçe için geliştirilen formülle de incelenmiş metinlerin *orta güçlükte* olduğu bulunmuştur. Türkiye genelinde kullanılan ve araştırmada da *Kontrol Grubu* öğrencileri tarafından kullanılan ders kitabının okunabilirlik durumunun seviyenin üstünde çıkması, *Kontrol Grubu* öğrencilerinin araştırmada kullanılan değerlendirme aracında *Deney Grubu* öğrencilerine göre başarısız çıkmalarının bir nedeni olarak gösterilebilir. Araştırmada kullanılan ünite hazırlanırken kelimelerin az heceli ve cümlelerin az kelimeli olmasına dikkat edilmiştir. Uluslararası geçerliliğe sahip FOG testi ve Ateşman'ın (1997) Türkçe için uyarladığı formüle göre ünite incelenmiş ve hedef seviyeye uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonunda yapılan ölçme değerlendirmede hazırlanan üniteyi kullanan öğrenciler MEB'in uygun gördüğü kitabı kullananlara göre daha başarılı bulunmuşlardır. Araştırma verilerinin aksine Kulantaş (2007) 4. ve 5. sınıf öğretmenleri, veliler ve öğrenciler ile yaptığı çalışmada ders kitabının dil ve anlatım yönünün beğenildiğini saptamıştır. Fakat Kulantaş'ın (2007) çalışmasında dikkati çeken bir nokta vardır ki; işin eğitimini alan, sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenler ders kitabının dil ve anlatımını beğenirken, lisans düzeyinde farklı branşlarda eğitim alıp sınıf öğretmenliği yapan öğretmenler ders

kitabının dil ve anlatımını uygun bulmamışlardır. Burada karşılaşılan çelişkinin sebebi okunabilirlik üzerine yeterli çalışmaların yapılmamış olması olarak belirtilebilir.

Türkçe dil yapısında zaman, şahıs, olumsuzluk gibi eklerin sondan eklenmesi, kelimelerin hece sayısının uzun olmasına sebep olmaktadır. Okunabilirliğin uygun olmasının özünde kelimenin hece sayısının az olması, cümlelerin az sayıda kelimedenden oluşması esastır. Ancak bahsedilen sebeplerden dolayı Türkçe kelimeler az heceli olamamaktadır. Bu sebeple uluslar arası geçerliliğe sahip olan okunabilirlik formülleri Türkçe dil bilgisi yapısı için uygun değildir. Türkçeye uyarlanan formüller ile yapılan ölçme işlemi sonucuyla metni kullanan bireylerin yorumlarına bakıldığında oluşan tutarsızlık ise henüz bazı eksikliklerin olduğunun göstergesidir. Doğası gereği vatandaşlık disiplinine sahip olan SBÖP’de bazı kavramlarda bu disiplinle ilgilidir. Ancak genellikle soyut içerikli olan bu kavramları öğrencilerin anlayabilmesinde bazı problemler yaşandığı araştırma sonucunda elde edilen bir bulgudur. Bu sebeple konuların yeniden gözden geçirilmesi ve programın hedef kitleye uyarlanması gerekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ile Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalarda elde edilen bulgularla İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının eksik olan yönleri aktarılmaya çalışılmıştır. Bu verilerin aksine Özsoy Sümengen (2010) bahsi geçen ders kitabını içerik, dil ve anlatım, hazırlık alıştırmaları ve değerlendirme bölümlerini pedagojik açıdan değerlendirmiş ve kitabın genel değerlendirme ortalamasını 8.68 oranı ile ders kitabı özelliklerine göre “çok iyi” olarak belirlemiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular ve yapılan tartışmalarda öğretim programına göre hazırlanan ders kitabının görsel materyallerinin ve metnin okunabilirliğinin hedef kitleye uygun olmadığı sonucu saptanmıştır. Söz konusu soyut kavramlar üzerine yapılan ve bulgular kısmında yer verilen sonuçlar, öğrencilerin üniteye yer alan kavramları çok iyi yüzdelerde anlayamadıklarını göstermektedir.

Başaran (2006), Vatandaşlık Eğitimi konusunda Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın eski programa oranla daha iyi olduğunu saptamıştır. Evin ve Kafadar (2004) ise değer eğitiminin program ve ders kitabında yer aldığını; ancak her ikisinde de verilen ağırlık bakımından farklılıklar olduğunu belirtiyor. Bu durum program ile ders kitaplarının farklılığını bir kez daha ortaya çıkarmaktadır. Kurtoğlu (2009), 1968, 1998 ve 2004 yılları programlarındaki kavramları “Demokratik Kavramlar”, “Devlete

Ait Kavramlar” ve “Dine İlişkin Kavramlar” başlıklarında incelemiş ve her programın kendine özgü özelliklerini saptamış. Araştırmanın muhatabı 2004 öğretim programında demokratik kavramların fazla, devlete ilişkin kavramların az, dine ilişkin kavramlarınsa (din, vicdan ve düşünceyi yayma, düşünceyi açıklama, ifade özgürlüğü) ilk defa bu programda yer aldığını saptamıştır. Ancak bulgular kısmında verilen ve az sonra tekrar bahsedilecek olan soyut kavramların ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin anlayamadığı sonucuna bu araştırmada varılmıştır.

Kavram ve kavram öğretimi üzerine yurtiçinde ve yurtdışında birçok yayın bulunmaktadır. Araştırmacılar kavram öğretiminin çok çeşitli yöntemlerini saptamışlar ve uygulamaya geçirmişlerdir. Ancak hangi kavramın hangi yaş düzeyinde verilmesi gerektiği kesinliğe kavuşturulamamış bir konudur. Civek (2008) ile Güven ve Alp (2008), çalışmalarında İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler “İnsanlar ve Yönetim” ünitesinde yer alan kazanımların öğrenci seviyesine uygun olduğunu saptamışlardır. Programın temelini oluşturan kazanımların öğrencilerin seviyelerine uygun olduğunun belirlenmesine karşın, kazanımlarla alakalı kavramların öğretiminde ne yazık ki aynı sonuç karşımıza çıkmamaktadır.

Araştırmanın kavramlarla ilgili bulguları Bal ve Akış’ın (2010) çalışmalarındaki verilerle karşılaştırılmıştır. Bal ve Akış (2010) çalışmalarında ‘İnsanlar ve Yönetim’ alt öğrenme alanında yer alan kavramlardan sadece altı kavram üzerinde durmuşlardır. Bu araştırmada ise toplam 12 kavram üzerinde çalışılmıştır. Bal ve Akış’ın (2010) incelediği kavramlarla bu araştırmada incelenen kavramların benzerlik ve farklılıkları şu şekildedir:

TBMM kavramı incelenen ders kitabında ve hazırlanan ünite de hem kısaltması hem de uzun açıklaması ile birlikte verilmiştir. Ancak hazırlanan değerlendirme ölçeğinde *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sadece %32 si bu kavrama *tam anlama* yaptıklarını gösterirken, *Deney Grubu* öğrencilerinin %92’si Türkiye Büyük Millet Meclisi cevabıyla *tam anlama* yaptıklarını göstermişlerdir. Bal ve Akış (2010) ise aynı kısaltmayı kullanarak meclisin yerini sormuş ve öğrencilerin %99’undan doğru cevap almıştır.

Soyut bir kavram olan *Egemenlik* kavramını, *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %24’lük bir oranla *tam anlama* yaptığını görüyoruz. *Deney Grubu* öğrencilerinde ise bu oran %60’a çıkmıştır. Bu oran beklenen başarının altında bir rakamdır. Öğrencilerin

düştüğü kavram karmaşalarını araştırdıkları çalışmalarında Bal ve Akış (2010), karmaşaya düşmeyen öğrencilerin oranını %67 olarak açıklamıştır. Bu oranlar öğrencilerin soyut bir kavramı algılamada problem yaşadığının göstergesidir.

Ünitede yer alan başka bir soyut kavram da *Bağımsızlık* kavramıdır. Araştırmada *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %28'i *tam anlama* yapmışken; *Deney Grubu* öğrencilerinin *tam anlama* yapmış oldukları oran %64'tür. Bu oran da yine hedeflenen oranın altındadır. Bal ve Akış (2010) çalışmalarında *Bağımsızlık* kavramı ile *Egemenlik* kavramlarını öğrencilerin birbirlerine karıştırıp karıştırmadıklarını incelemiş ve %29 oranında karışıklık yaşandığını belirtmişlerdir. Bu oran toplam öğrencilerin üç tanesinden bir tanesinin kavramı anlayamadığının göstergesidir. Aynı oran bu çalışmada da karşımıza çıkmaktadır. Hazırlanan ünite ile öğrenilen *Bağımsızlık* kavramını *Deney Grubu* öğrencilerinden üç kişiden iki tanesi *tam anlama* yapmışken, *Kontrol Grubu* öğrencilerinde bu oranların 1/3 olduğu görülmektedir. Tekrar söylemek gerekirse henüz somut işlem döneminde olan ilköğretim 4. Sınıf öğrencisi için *Bağımsızlık* ve *Egemenlik* gibi soyut kavramları anlamak zor gelmektedir.

Her iki çalışmada da ortak çalışılmış olan *Seçim* kavramının sonuçlarında, *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sonuçları ile Bal ve Akış'ın (2010) çalışmalarında saptadıkları sonuçlar benzer çıkarken; *Deney Grubu* öğrencilerinin sonuçlarının farklı olduğu saptanmıştır. Şöyle ki, Bal ve Akış'ın çalışmasında öğrenciler *Seçim* kavramını okula genellemişler ve sınıf temsilcisinin seçildiği bir yerde okul müdürünün de seçilmesi gerektiğini savunmuşlardır. *Kontrol Grubu* öğrencileri ise seçim kavramını anlayamamış, kavramın açıklaması olmayan şeyler yazmışlardır. Bu durum hali hazırda okutulmakta olan ders kitaplarının bazı kavramların öğretiminde yetersiz olduğunun göstergesidir. Araştırma için hazırlanan ünitenin uygulandığı öğrencilerde kavramlarla ilgili yapılan değerlendirmede öğrencilerin *Seçim* kavramını %56 oranında anladıkları saptanmıştır. Bu oranın beklenen değerlerin altında olduğu söylenebilmesine rağmen diğer gruplarla kıyaslandığında durumun iyi olduğu söylenilebilir.

Yerel Yönetim kavramında araştırmanın *Kontrol Grubu* tarafından %16 oranında *kısmen* anlama gerçekleştirilmiştir. Bu orana yakın oran Bal ve Akış tarafından da saptanmıştır. Bal ve Akış'ın çalışmalarında örneklem grupları Milli Eğitim Müdürlüğünü yerel yönetim birimi olarak göstermiş ve belediyelerin yasa çıkardığını savunmuşlardır. Bu durum MEB TTKB onaylı ders kitaplarını okuyan öğrencilerin

birbirine yakın öğrenmeler ya da öğrenme hataları yaptıklarını gösteriyor.

Kamuoyu kavramı, araştırmanın *Deney Grubu* öğrencileri tarafından %96 oranında *tam anlama* ile başarılı bir şekilde yorumlanmıştır. *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %76'lık kesimi *kısmen anlama* yapmışlardır. Bal ve Akış'ın çalışmasında ise öğrenciler *Kamuoyu* kavramını eşitlik olarak yorumlayarak anlayamadıklarını belli etmişlerdir.

TBMM, Egemenlik, Bağımsızlık, Seçim, Yerel Yönetim ve Kamuoyu kavramlarını öğrencilerin anlama düzeylerine bakıldığında; *Kontrol Grubu* öğrencileri ile Bal ve Akış'ın çalışmalarında yer alan örneklem grubun cevapları birbirine yakın durmaktadır. Bu durum yukarıda da belirtildiği üzere hali hazırda kullanılan ders kitaplarının bazı kavramların açıklanmasında yetersiz olduğu sonucunu doğurabilir. Hazırlanan ünite ile kavramları öğrenen *Deney Grubu* öğrencilerinin yarıdan fazlası ise kavramları *tam anlama* yaparak öğrendiklerini belli etmişlerdir. Her ne kadar somut işlem döneminde olan İlköğretim 4. Sınıf öğrenci kitlesi *Egemenlik* ve *Bağımsızlık* gibi soyut kavramları anlayamayacak gibi görünse de; *Deney Grubu* öğrencileri her iki kavramda da ortalama %60'lık başarıyla bu kavramların anlaşılabilirliğini göstermişlerdir.

Yukarıda bahsedilen durum *Demokrasi* kavramında karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın *Kontrol Grubu* öğrencilerinden sadece %4'ü yani araştırmaya katılan 25 öğrenciden sadece biri kavramı doğru yorumlamıştır. *Deney Grubu* öğrencilerinde ise durum yukarıdaki örneklere benzer şekilde, tam tersi durumdadır. Öğrencilerin %68'i *Demokrasi* kavramını *tam anlama* yaparak öğrenmişlerdir. Önemli olan soyut kavramın hedef kitleye verilmiş biçimidir.

Kamuoyu kavramında %76 oranında kısmen anlama yapan *Kontrol Grubu* öğrencileri Kamu kavramında bu oranı %24 ile *tam anlamaya* düşürmüştür. Aynı durum *Deney Grubu* öğrencilerinde de görülmüştür. *Kamuoyu* kavramına neredeyse öğrencilerin tamamı doğru cevap verirken; Kamu kavramına sadece öğrencilerin %68'i *tam anlama* yapmıştır. *Deney Grubu* ile *Kontrol Grubu* arasındaki öğrenme farkı yine dikkati çekmektedir.

Kavramların öğrenilmesinde *Deney Grubu* ile *Kontrol Grubu* arasında en çok farkın olduğu kavram *Milletvekili*'dir. *Kontrol Grubu* öğrencileri *Milletvekili* kavramını %12 oranında *tam anlama* yapmış olmalarına rağmen, *Deney Grubu* öğrencilerinde bu oran %84'e çıkmaktadır.

Belediye Başkanı kavramı İlköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin yakın çevresinden örnek olabilecek bir kavramdır. Ancak *Kontrol Grubu* öğrencilerinin sadece %8'i *tam anlama* yapmışlardır. *Deney Grubu* öğrencilerinde ise durum %60'a çıkmıştır.

Muhtar kavramı hem *Kontrol Grubu* öğrencilerinin hem de *Deney Grubu* öğrencilerinin aynı anda başarılı sayılabileceği tek kavramdır. Kavramı *Kontrol Grubu* öğrencilerinin %56'sı *tam anlama* yaparak anlamışken, *Deney Grubu* öğrencilerinin de %92'si *tam anlama* yapmışlardır.

5.2. Öneriler

- Ders kitaplarının ünite sonlarında yer alan değerlendirme sorularının bilgi, kavrama, uygulama, analiz ve sentez işlem basamaklarına hitap etmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca ünite sonu değerlendirme soruları öğrencilerin problem çözme, muhakeme yapma yeterliliklerini sağlayıcı düzeyde olmalıdır.
- Programda yer alan amaçlar ders kitabında açık ve net bir şekilde belirtilmelidir. Öğrencinin neyi bileceğini bilmesi motivesi açısından önemlidir.
- Ders kitaplarının içeriği hazırlanırken öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, algılama düzeyi gibi bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Vatandaşlık disiplini konuları tekrar gözden geçirilmeli ve hedef yaş seviyesine uygun halde sadeleştirilmelidir.
- Ders kitaplarında kullanılan dil açık, anlaşılır ve akıcı olmalı; cümle uzunlukları öğrencinin yaş seviyesine uygun olmalıdır.
- Türkçe dil yapısına uygun okunabilirlik formülleri geliştirilmelidir.
- Okunabilirlik üzerine yurt genelindeki çalışmalar artırılmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerine, branş öğretmenlerine, okul yöneticilerine ve velilere okunabilirlik üzerine bilgi verilmeli okuma kitabı seçerken okunabilirlik ilkelerine dikkat etmeleri gerektiği belirtilmelidir.
- TTKB'de program geliştirme uzmanları, hazırladıkları öğretim programlarının Türkiye'nin her yerindeki öğrenci profiline hitap edebilecek şekilde olmasına dikkat etmelidirler.

- Programda yer alan kavramların öğrenci seviyesine uygun olmaması ve kavramın öğrenciye verilirken onun yaşına, ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenerek verilmesi gerekmektedir.
- MEB ve TTKB' nin bir kez daha mevcut ders kitaplarını incelemesi, öğrencilerin yaşlarına, kültürlerine, sosyo-ekonomik yapılarına uygun ders kitapları hazırlamaları gerekmektedir.
- Ders kitaplarında kullanılan görseller konuyla alakalı ve albenili olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. (2009). Yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 77–94. 17.03.2010, <http://efd.mehmetakif.edu.tr/arsiv/haziran2009/77–94.html>.
- Alataş, F. (2008). *İlköğretim programında 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretiminde karşılaşılan sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alkan, H., Sezer, M., Köroğlu, H. ve Özçelik, A.Z., (1998). Matematik öğretiminde yararlanılan ders kitapları, III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu -23/25 Eylül 1998 KTÜ-, Bildiri Kitabı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s: 41–45.
- Altun, M., Arslan, Ç. ve Yazgan Y. (2004). Lise matematik ders kitaplarının kullanım şekli ve sıklığı üzerine bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2), 131–147, 11.03.2010, [kutuphane.uludag.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2004–17\(2\)/131–147.pdf](http://kutuphane.uludag.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2004–17(2)/131–147.pdf).
- Atasayar, A. (2008). *Kavram öğretimi sürecine yönelik içerik geliştirme aracının tasarlanması ve kullanılabilirliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ateşman, E. (1997). “Türkçe’de okunabilirliğin ölçülmesi”. *A.Ü. Tömer Dil Dergisi*, 58, 171–174.
- Atmaca, A.E. (2006). İlköğretim ders kitaplarında görsel tasarım ve resimleme. *Millî Eğitim Dergisi*, 171, 20.04.2010, yayim.meb.gov.tr/dergiler/171/index3-icindekiler.htm.
- Baki, A. (2006). *Kuramdan uygulamaya matematik eğitim*. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Bal, M. S. ve Akış, A. (2010). Sosyal bilgiler dersi ‘insanlar ve yönetim’ ünitesinde karşılaşılan kavram yanlışları. *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, Malatya.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Başaran, Z. (2006). *Demokratik yaşamın gelişmesinde sosyal bilgiler dersinin rolü ve önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baştürk, R. (2009). Deneme modelleri. A. Tanrıoğen, (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (31–57). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bümen, N. T. (2007). Çoklu zekâ kuramı ve eğitim. Ö. Demirel, (Ed.). *Eğitimde yeni yönelimler* içinde (1–38). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cengiz, C. ve Küçükali R., (2007). Piaget'in Somut ve Soyut İşlemler Dönemine Ait Olarak Saptadığı Bilişsel Özelliklerin Çocukların Çizimlerine Yansımaları. *1. Ulusal İlköğretim Kongresi*, Ankara.
- Civek, B. D. (2008). *Yeni sosyal bilgiler 4. ve 5. sınıf programlarında vatandaşlık eğitimi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakar Ö. ve Öner, Ü. (2007). Etkili bir sosyal bilgiler öğretimi için öğrenci gözüyle öğretmenden beklentiler. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, (ss. 414–422), Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çalışkan H. ve Yıldız, M. (2008). 1998 ve 2004 Programlarına göre hazırlanan ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki ünite değerlendirme sorularının analizi. *TSA*, 1. 15.02.2010,
http://wvt.ulakbim.gov.tr/wvt/index.php?cwid=3&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTM UH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&s_f=_5&detailed=1&keyword=8979.
- Çepni, S. (2001). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Erol Ofset.
- Çepni, S., Gökdere, M. ve Taş, E. (2001). Mevcut fen bilgisi kitaplarının bazı okunabilirlik formülleri ile değerlendirilmesi. *Yeni Bin Yılın Başında Türkiye'de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler*. Maltepe Üniversitesi.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi.
- Çetin, T. (2003). Sosyal bilgiler programındaki vatandaşlık ve insan hakları konularının öğretim süreçleri açısından değerlendirilmesi. C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde* (193–225). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Çetin, A. (2008). *6. sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitabının (2005) öğretmen görüşlerine göre incelenip değerlendirilmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demircioğlu, İ. H. (2005). Öğretim stratejileri. C. ÖZTÜRK ve D. DİLEK (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (157–264). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Kıroğlu, K. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirezen, A. (2007). *Yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarındaki anlatım teknikleri ve öğrencilerin akademik başarılarına etkileri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirkaya Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *TSA,1*, 25.04.2010, http://wvt.ulakbim.gov.tr/wvt/index.php?cwid=3&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTM UH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&s_f=_5&detailed=1&keyword=89802.
- Doğanay, A. (2005a). Sosyal bilgiler öğretimi. C. ÖZTÜRK ve D. DİLEK (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (18–49). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005b). Öğretimde kavram ve genellemelerin geliştirilmesi. C. ÖZTÜRK ve D. DİLEK (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (265–296). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A., Sarı, M. (2007). İlköğretim okullarında oluşturmaçılık ne kadar oluşturuldu?: sosyal bilgiler, fen ve teknoloji ve matematik derslerinde karşılaştırılmalı bir inceleme.. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, (ss. 149–172), Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Dönmez, C. (2003a). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde* (31–41). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Dönmez, C. (2003b). Sosyal bilgiler programının (1998) değerlendirilmesi ve ders kitapları. C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde* (85–95). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Duman, B. ve İkiel, C. (2002). Yapıcı öğrenme kuramına göre sosyal bilgiler öğretimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 245–262, 15.04.2010, <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt12/sayi2/245-262.pdf>.
- Duman, A. (2003). Sosyal bilgiler ders kitaplarında dil ve anlatım. C. Şahin (Ed.), *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde* (121–128). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Duman, T., Karakaya, N. ve Yavuz, N. (2003). *Vatandaşlık bilgisi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Dünya Bankası, (2010), 25.11.2010, http://www.google.com/publicdata?ds=wb-wdi&met=sp_pop_totl&idim=country:TUR&dl=tr&hl=tr&q=n%C3%BCfus+ka%C3%A7
- Evin, İ. ve Kafadar, O. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının ulusal ve evrensel değerler yönünden içerik çözümlemesi*. 04.03.2010, http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2004_cilt2/sayi_3/293-304.pdf.

- Fırıncı, T. (2006). *Küreselleşmenin öğretim programları üzerindeki etkisi (ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fraenkel, J.R. & Wallen N.E., (2003). *How to design and evaluate research in education fifth edition*, McGraw-Hill Higher Education, USA.
- Gençmehmetoğlu, R. (2009). *VIII. sınıf Türkiye cumhuriyeti inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan olgu, kavram ve genellemelerin öğretimi ve önemi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göncü, H. (2006). *Lise 2. sınıf kimyasal reaksiyonlar konusunda hazırlanan bilgisayar destekli ders sunumlarının öğrenci başarısına, kavram öğretimine ve öğrencilerin kimyaya karşı tutumlarına etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gökkaya, K. (2003). Sosyal bilgilere giriş. C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde (7–29)*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Gökkaya, K. ve Oruç, Ş. (2003). Sosyal bilgiler ders kitaplarında görsel materyallerin kullanımına bir örnek: fotoğraf. C. Şahin (Ed.), *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde (143–155)*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Güler, E. (2001). *İlköğretim okullarında 6. ve 7. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersinin işleniş ile ilgili öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güleryüz, H. (2008). *Hayat bilgisi öğretimi ve programı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Güven, S. (2008). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 177, 22.03.2010, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/177/16.pdf>.
- Güven, B. ve Alp, S. (2008). Yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 177, 15.02.2010, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/177/11.pdf>.
- Güvendi Kaptan, S., Kaptan, A.Y., (2004). Ders kitaplarındaki tasarım sorunları ve öğrencilerin öğrenme düzeyine etkisi. *8. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPPS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kalıpcı, G. (2008). *İlköğretim 1998 ve 2004 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına göre yazılmış 4. ve 5. sınıf ders kitaplarının öğrenme anlayışları, içerik ve kullanılabilirlik açılarından karşılaştırılması*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kamber, T. (2007). *2005–2006 yeni öğretim programında sosyal bilgiler dersi etkinliklerinin uygulanabilirliğinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisan tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadağ, E., Korkmaz, T. ve Çalışkan, N. (2006). Çoklu zekâ ve drama yönteminin bilişsel alan basamaklarına göre karşılaştırılması. *III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, Çukurova Üniversitesi.
- Karadüz, A. (2006). İlköğretim Türkçe dil bilgisi kitaplarının “öğreticilik” kavramı bağlamında eleştirisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 13–31, 26.02.2010, egitim.erciyes.edu.tr/personel/index.php?yazi=81.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2008). *Eğitimciler için insan hakları ve vatandaşlık*. Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Keser, H., (2004). İlköğretim 4. Sınıf Bilgisayar Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2 (3).
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu Alanı ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kılıç, A. (2006). İlköğretim ders kitaplarındaki resimlemelerin çocuğun görsel sanat eğitimine katkıları. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 24–29.
- Kılıç, D. (2005). Ders kitabının eğitimdeki yeri. Ö. Demirel ve K. Kiroğlu (Ed.), *Konu alanı ders kitabı incelemesi* içinde (37–53). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kılıçoğlu, G. (2007). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Kars ili örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırcaali-İftar, G. (1999). *Bilim ve araştırma*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kırtay, A. (2007). *2005–2006 Öğretim Yılı 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler programının uygulanmasında karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri (Kars ili örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılcıoğlu, A. (2003). Orta öğretim coğrafya ders kitapları değerlendirme ölçütleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 19–33.
- Köksal, M.S. (2006). Kavram öğretimi ve çoklu zekâ teorisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 2, 14.03.2010, www.kefdergi.com/pdf/14_2/473-480.pdf.
- Kulantaş, N. (2007). *4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanılan öğrenci ders ve çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitaplarının, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kurtoğlu, A. (2009). *Sosyal bilgiler ders kitaplarının sosyal kavramlar açısından incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuş, E. (2003). *Nitel-nitel araştırma teknikleri sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? nitel mi?* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (1994). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.
- Küçükahmet, L. (2009). *Program geliştirme ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2006). *Research in education evidence based inquiry*, Pearson Education, Printed in the United States of America.
- MEB, (2005a). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4–5. sınıflar müfredat programı tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Yönetmeliği.
- MEB, (2005b). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6–7. sınıflar müfredat programı tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Yönetmeliği.
- Merey, Z. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde vatandaşlık ve insan hakları eğitimi. M. Safran (Ed.), *sosyal bilgiler öğretimi içinde* (678–697). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Nalçacı, A. (2001). *Cumhuriyetten günümüze ilköğretim sosyal bilgiler programındaki değişmelerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oppenheim, A. W. (1966). *Questionnaire design and attitude measurement*. Heinemann, London.
- Öktem, G. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yer alan kavramları anlama ve kazanma düzeyleri (yeni programın pilot uygulaması Samsun ili örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önal, H. ve Kaya, N. (2006). *Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının (4 ve 5. Sınıf) Değerlendirilmesi*. 28.01.2010, <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c9s16/makale/c9s16m2.pdf>.
- Özkan, D. (2006). *Güvenirlilik ve Geçerlilik*. 23.08.2010, <http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/eay/b0506/dozkan.doc>.
- Öztürk, C. (2005). Ek:4 çoklu zekâ kuramı. C. ÖZTÜRK ve D. DİLEK (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (244–249), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım içinde* (22–52). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2009). *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Özsoy Sümengen, F. N. (2010). *2007–2008 öğretim yılı ilköğretim IV. ve V. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının pedagojik açıdan değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Palandökenler, İ. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin yaratıcı düşünme becerisi açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Safran, M. ve Köksal, H. (2003). Sosyal bilgiler ders kitapları ve sosyal bilgilerin mantığı. C. Şahin (Ed.), *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde* (43–60). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Safran, M. (Ed.). (2009). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Spot Matbaası.
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Semerci, Ç. (2004). İlköğretim Türkçe ve matematik ders kitaplarını genel değerlendirme ölçeği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 49–54, 21.03.2010, <http://egitim.cukurova.edu.tr/efdergi/download/115.pdf>.
- Sever, R. (2010). *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı Tasarım Örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soong, B. C. & Yager, R. E. (1993). The Inclusion of STS Material in the Most Frequently Used Secondary Science Textbooks in the U.S. *Journal of Research Science Teaching*. 30 (4), 339–349.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözbilir, M. (2009). *Araştırma yaklaşım-desen ve yöntemleri*. 12.03.2010, <http://msbay.files.wordpress.com/2009.10.3-hafta-arastirma-yaklasim-desen-ve-yontemleri.pdf>.
- Sprinthall, R.C. (2007). *Basic statistical analysis*. Prarson Education, USA.
- Soylu, H. (2004). *Keşif yoluyla öğrenme fen öğretiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şahin, T.Y. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tanrıoğen, A. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Taş, A. M. (2007). *Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi*. 18.01.2010,

http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Ay%C5%9Fe%20Menti%C5%9F%20TA%C5%9E/TA%C5%9E,%20AY%C5%9EE.pdf.

- Tay, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 209–225, 31.02.2010, http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt6Sayi1/JKEF_6_1_2005_209_225.pdf.
- Tay, B. ve Yangın, B. (2008). “4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sınıf ortamında kullandıkları öğrenme stratejileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 3, 30.03.2010, http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt9Sayi3/JKEF_9_3_2008_73_88.pdf.
- Taymaz, H. (2003). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Tekbıyık, A. (2006, Ekim). Fizik I Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu. *G.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:14 No:2, 17 Mayıs 2007 tarihinde http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/pdf/Cilt-14-No2-2006Ekim/441-46_%20Atekbiyik.pdf adresinden alınmıştır.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük 10. Baskı*. Ankara: TDK.
- Tezgel, E. (2006). Yeni ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programında insan hakları ve değer eğitimi, *II. Uygulamalı Etik Kongresi*, ODTÜ.
- Turan, İ. (2002). Lise coğrafya derslerinde kavram ve terim öğretimi ile ilgili sorunlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 2. 15.02.2010, <http://www.gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf/2002.2.2002-2-67-84-6ilhanturan.pdf>.
- Turan, İ. (2004). Açık öğretim lisesi coğrafya ders kitaplarının öğretim yöntem ve ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *8. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Turan, İ. ve Karabacak, N. (2008). “Sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının öğretimdeki yansımaları”. *Millî Eğitim Dergisi*, 177, 22.02.2010, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/177/10.pdf>.
- Türkiş, 2009. Dört Kişilik Ailenin Aylık Gıda Harcaması (Açlık Sınırı). 14.12.2010, <http://www.turkis.org.tr/source.cms.docs/turkis.org.tr.ce/docs/file/gidaharcama.pdf>.
- Tosunoğlu, M., Arslan, M. ve Karakuş, İ. (2001). *Konu alanı ders kitabı inceleme*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık.
- Uğur, N. (2008). *Algısal öğrenme stilleri açısından ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının ve öğretmen uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ulu Kalın, Ö. (2007a). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının okunabilirliğinin ölçülmesi ve görsel tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi. *III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, Çukurova Üniversitesi.
- Ulu Kalın, Ö. (2007b). *Sosyal bilgiler öğretim programı (2004) ve 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulu Kalın, Ö. ve Topkaya, Y. (2009). 9 sınıf coğrafya ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *I. Uluslar Arası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*. 18 Mart Üniversitesi.
- Ulusoy, K. (2005). Yeni ilköğretim sosyal bilgiler dersi (4. ve 5. sınıflar) programında demokratik değerlerin işlenişi. *II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Uzunöz, A., Engin, İ. ve Tenteriz, C. (2010). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin yeni ders kitapları hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18, 871–892, 21.01.2010, http://www.kefdergi.com/pdf/18_3/18_3_14.pdf.
- Yanpar, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknoloji ve materyal geliştirme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim I. Kademe Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğu. 26.02.2010, <http://www.google.com.tr/url?sa=t&source=web&ct=res&cd=1&ved=0CAYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.sosbil.aku.edu.tr%2Fdergi%2FVII1%2Fmyapici.pdf&rct=j&q=%C4%B0LK%C3%96GRET%C4%B0M+1.+KADEME+DERS+K%C4%B0TAPLARININ+%C3%96GRENC%C4%B0&ei=88KHS8akHpvs mwOioKjcCw&usq=AFQjCNHsiyr35LoaQSYa61xyV9-eksyQEA>.
- Yaşar, Ş. ve Gürdoğan Bayır, Ö. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla sosyal bilgiler. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5, 1214–1225.
- Yazıcı, A. İ. (2001). *İlköğretim okulları birinci ve ikinci kademe sosyal bilgiler öğretiminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazar, O. (2008). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2007). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Yel, S., Taşdemir, A. ve Yıldırım, K. (2008). Sosyal bilgilerde öğretim strateji, yöntem ve teknikleri. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (37–90). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurdakul, Ö. (2007). Yapılandırmacılık. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler* içinde (39–65). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Zorbaz, K.Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime – cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*. 3(1):87–101, 26.02.2010, <http://eku.comu.edu.tr/index/3/1/kzorbaz..pdf>.

EKLER

Ek-1 Uygulama Kitabı

HAZIRLAYANLAR

Yazar	: Özlem ULU KALIN
Dil Uzmanı	: Saadet AKMEN
Görsel Tasarımcı	: Abdulkadir KARADENİZ
Ölçme Değerlendirme Uzmanı	:Yrd. Doç. Dr. Fatih DEMİREL
Rehberlik Uzmanı	: Serpil ALTUNCU VAROL
Baskı ve Cilt	: Akınlar Kitap Kırtasiye Tel: 0 466 212 50 99

Artvin, 2010

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığam, taşarım.

Garbin afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş Yurduma alçakları uğatma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme, tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şühedal
Canı, cananı, bütün varımı alsın da hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden, ilahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, ilahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden naşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif Ersoy

Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi

“Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyeti’ni, ilelebed, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilful işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakr ü zarûret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!”

Mustafa Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ünite Bilgisi.....	7
Yerel Yönetimler- İl Özel İdaresi.....	8
Oyun Parkı İstiyoruz.....	9
Belediyemizin Bölümleri.....	10
Belediyemizin Gelirleri.....	11
Çevremizdeki Problemleri Çözüyoruz.....	12
Sen Olsan Hangi Sandığa Oy Atardın.....	14
Kim Seçilmiş Bulalım.....	15
Muhtarın Görevleri.....	16
Kelimeler ve Kavramlar.....	17
Doğruyu Yanlıştan Ayıralım.....	18
Boşlukları Tamamlayalım.....	18
Eşlerini Bulalım.....	19
Bizim Bayramımız.....	20
Sözcük Avı.....	21
Meclisi Tanıyalım.....	22
Sana Ankara'dan Bir Mektup Var.....	24
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.....	31
Dünya Çocuk Bayramı.....	33
Kelimeler ve Kavramlar.....	36
Öz Değerlendirme.....	37
Sözlük.....	38

KONULAR
Yerel Yönetimler
Muhtarlığımızı Tanıyalım
Belediyemiz
Bizim Bayramımız

ÖĞRENECEKLERİMİZ

- Mahalle ve köy muhtarımızın görevleri nelerdir?
- Yöneticilerimiz nasıl seçilir?
- Kamuoyu nasıl oluşur?
- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı niçin kutlanır?

KAVRAMLAR

Yerel Yönetim

Belediye

Seçim

Demokrasi

Çevre

Bağımsızlık

Belediye Başkanı

Muhtar

Oy vermek

Sorumluluk

İlçe

Yerel yönetimler; belediyeler, muhtarlıklar ve il özel idareleridir. Yerel yönetimlerin öncelikli amacı kamuya hizmet etmektir. Kamu, bir ülkede yaşayan insanların bütünüdür. Kamuya yönelik hizmetlerin bütünü kamu hizmetini oluşturur.

	KARAR GRUBU	YÖNETİCİ
İl Özel İdaresi	İl Genel Meclisi	Vali
Belediye	Belediye Meclisi	Belediye Başkanı
Köy İdaresi	İhtiyar Meclisi	Muhtar

İl özel idaresi, illerde bulunan bir yerel yönetim kuruluşudur. Bu yönetim birimi vali ve il genel meclisinden oluşur. İl genel meclisinin üyeleri seçimle belirlenir. İl özel idaresi illerin eğitim, sağlık, sosyal yardım, bayındırlık gibi ihtiyaçlarını karşılar.

OYUN PARKI İSTİYORUZ

Çamlık Mahallesi'nde bir oyun parkı yoktu. Bu durum mahalledeki çocukların sokaklarda oynamasına neden oluyordu. Bu kötü bir durumdu. Bu yüzden bazen kazalar olabiliyordu. Bazen de çocuklar diğer mahallelerdeki oyun parklarına gidiyorlardı. Aileler bu durum karşısında çok endişeleniyorlardı. Bunun için çözüm yolu arıyorlardı. Çocuklar kendi mahallelerinde de oyun parkı olsun istiyorlardı. Mahalledekiler bu durumu mahallenin yöneticisi olan **muhtara** iletmeye karar verdiler. İsteklerini muhtara anlattılar. Muhtar mahalle sakinlerinin bu talebinin bir ihtiyaç olduğunu söyledi. Fakat "Park, bahçe ve oyun parkı yapmak benim işim değil dedi. Bu iş **belediyenin** görevidir." dedi. Bu talebi belediyeye iletmeye karar verdiler. Birlikte bir girişimde bulundular.

Belediye başkanından randevu aldılar.

Onunla görüştüler. İsteklerini bildirdiler. Belediye başkanı gerekli incelemeleri yaptıracağını söyledi. İsteklerine en kısa sürede cevap vereceğini belirtti. Mahalle sakinleri başkana teşekkür ettiler. Makamından ayrıldılar.

Aradan bir hafta geçti. Bir sabah belediyeye ait iş makineleri mahalleye geldi. Binalar arasında kalmış boş bir arazide çalışmaya başladılar. Kısa bir süre sonra mahalle rengârenk, pırıl pırıl bir oyun parkına kavuştu. Bu duruma en çok çocuklar sevinmişti. Park, törenle hizmete açıldı. Mahalle sakinleri açılışa katılan belediye başkanına teşekkür etti.

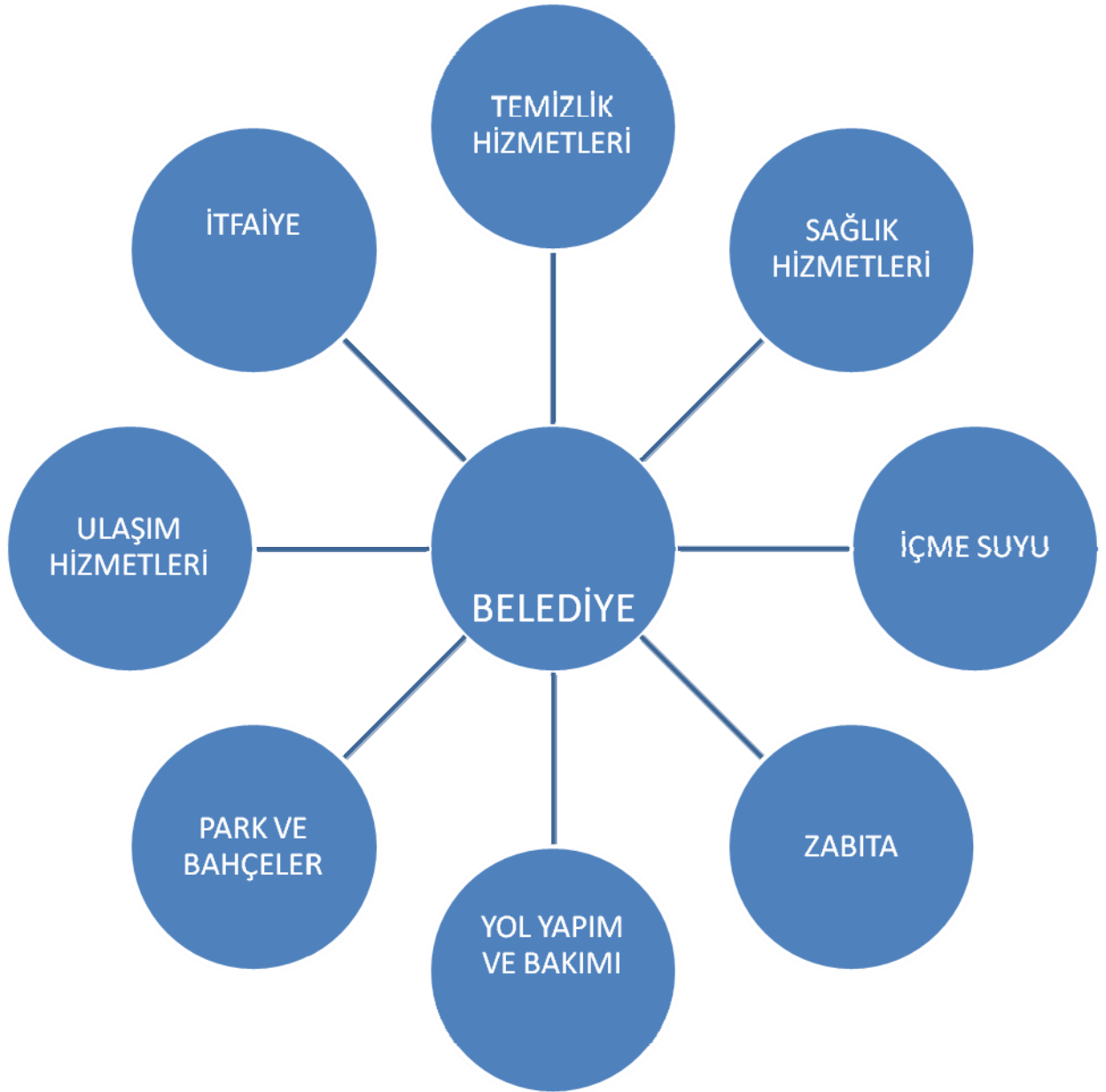
Mahallede yaşayan kadınlar belediye başkanının etrafında toplandı. Kendileri için Akşam Sanat Okulu istediklerini söylediler. Bu okula giderek çeşitli sanat dallarında kendilerini geliştirmek istediklerini anlattılar.

Belediye başkanı bunun mümkün olamayacağını söyledi. Çünkü Akşam Sanat Okulu açmak **İl Özel İdaresi**'nin görevidi. İkram edilen pastalar yendi. Belediye başkanı parktan ayrıldı.

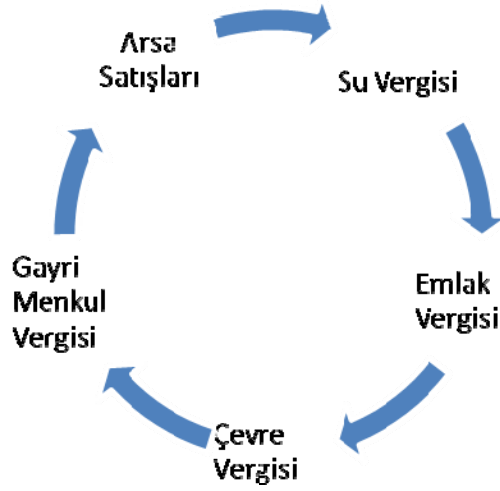
Ertesi gün ve daha sonraki günlerde çocuklar sevinçle parkta oynamaya başladılar.

BELEDİYEMİZİN BÖLÜMLERİ

BELEDİYEMİZİN GELİRLERİ

Belediyenin yeterli geliri olmasa hayatımızda neler değişir?

Çöplerimiz toplanmasaydı ne olurdu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÇEVREMİZDEKİ PROBLEMLERİ ÇÖZÜYORUZ

Yanda görmüş olduğunuz problemle ilgili çözüm önerisi hazırlayınız. Hazırladığınız çözüm önerisini aşağıdaki “öneri formuna” yazınız.

ÖNERİ FORMU

Problem:

.....

.....

.....

.....

Çözüm yolları:

.....

.....

.....

.....

Sunacağımız kuruluşun adı:

.....

.....

.....

.....

Son nüfus sayımına göre nüfusu iki bin ve daha fazla olan yerlerde, il ve ilçe merkezlerinde hükümetin kararıyla kurulan teşkilatlara belediye denir. Belediyelerin amacı, kamuya hizmet etmektir. Bu hizmetler çevremizi daha yaşanabilir hale getirir.

Her vatandaş gibi seçme hakkımı kullanmak için nüfus cüzdanımı da alarak oy vereceğim yere geldim. Az önce seçmek istediğim muhtar adayının isminin yazılı olduğu kâğıdı zarfa koydum. Şimdi de bu zarfı oy sandığına atacağım.

Ben de 18 yaşına gelince oy kullanacağım. Belediye başkanını ve muhtarı seçeceğim. 25 yaşına geldiğimde de Belediye Başkanı adayı olacağım. Seçilirim beş yıl boyunca belediye başkanlığı yapacağım.

KARINCA PARTİSİ	LALE PARTİSİ	PAPATYA PARTİSİ	UÇAK PARTİSİ	TOPRAK PARTİSİ

SEN OLSAN HANGİ SANDIĞA OY ATARDIN?

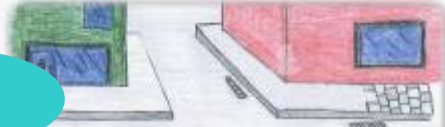
Pazar yeri kontrolleri düzenli yapılıyor.

Bu domateslerin içi geçmiş!
Zabıta yok mu burada?

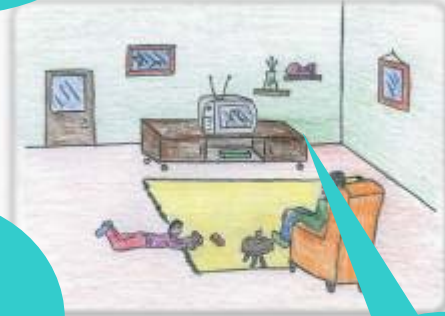
İMDAT!

Kaldırımlar harika görünüyor.

Belediye 18. Zeytin Festivali'ni başlattı.

İçme suyundan 35 kişi zehirlendi.

KİM SEÇİLMİŞ BULALIM

Belediye Başkan Adayları	Gedik Mahallesi	Güneşli Mahallesi	Saray Mahallesi	Hürriyet Mahallesi	Zafer Mahallesi
A ADAYI	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺
B ADAYI	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺
C ADAYI	☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺ ☺	☺ ☺ ☺ ☺

Yukarıdaki tabloda her bir ☺ işareti 1000 kişiyi temsil etmektedir. Tabloyu inceleyerek hangi belediye başkanı adayının seçildiğini aşağıdaki boşluğa yazınız. Ardından belediye başkanı adaylarının aldıkları oy oranlarını gösteren bir sütun grafiği hazırlayınız.

A adayının oyu:

B adayının oyu:

C adayının oyu:

KAZANAN ADAY: (.....)

SÜTUN GRAFİK:

- Sizce mahallemizi veya köyümüzü yöneten birisine ihtiyacımız var mı? Neden?
- Yaşadığınız mahallenin muhtarını tanıyor musunuz?

Muhtarın görevleri:

- Doğum belgesi onaylar.
- Ölüm olayları için belge verir.
- Askerlikle ilgili işleri takip eder.
- Sivil savunma hizmetlerini takip eder.
- Mahalle ile ilgili sorunları yetkililere bildirir.
- Mahallenin güzelleştirilmesi için çalışır.

Mahalle Halkı Kişi Bilgileri Giriş , Kimlik Kontrol Ve Düzenleme Penceresi

Yeni Kayıt Ekleme Düzenleme Ve Kontrol Penceresi

T.C. Numarası	<input type="text" value="25425424324"/>	Aile Sıra No	<input type="text" value="1"/>	Cep Telefonu	<input type="text" value="05552709178"/>
Adı	<input type="text" value="Emin"/>	Sıra No	<input type="text" value="5"/>	E-Mail	<input type="text" value="can_g@hotmail.com"/>
Soyadı	<input type="text" value="GÜVEN"/>	Verildiği Yer	<input type="text" value="Bodrum/MUĞLA"/>	Uyruğu	<input type="text" value="TC"/>
Seri	<input type="text" value="45"/>	Veriliş Nedeni	<input type="text" value="Yenileme"/>	Mesleği	<input type="text" value="Öğrenci"/>
No	<input type="text" value="A45"/>	Kayıt No	<input type="text" value="12"/>	İş Adresi	<input type="text" value=""/>
Cinsiyeti	<input type="text" value="Erkek"/>	Veriliş Tarihi	<input type="text" value="01/01/2020"/>	İş Telefonu	<input type="text" value=""/>
Baba Adı	<input type="text" value="Nurettin"/>	Mahalle	<input type="text" value="Yunus Emre"/>		
Ana Adı	<input type="text" value="Alime"/>	Cadde	<input type="text" value="Atatürk"/>		
Doğum Yeri	<input type="text" value="Sivas"/>	Sokak	<input type="text" value="10.Sokak"/>		
Doğum Tarihi	<input type="text" value="01/01/2020"/>	Apartman Adı	<input type="text" value="10.Şengül"/>		
	<input type="text" value="19.06.1991"/>	Kapı No	<input type="text" value="1"/>		
Medeni Hali	<input type="text" value="Bekar"/>	Daire No	<input type="text" value="4"/>		
Dini	<input type="text" value="İslam"/>	Ev Telefonu	<input type="text" value="02246142511"/>		
Kan Grubu	<input type="text" value="AB Rh (+)"/>	İkamet Ettiği İl	<input type="text" value="Bursa"/>		
İli	<input type="text" value="Sivas"/>	İkamet Ettiği İlçe	<input type="text" value="Mustafakemalpaşa"/>		
İlçe	<input type="text" value="Hafik"/>				
Mahalle/Köy	<input type="text" value="Tepe"/>				
Cilt No	<input type="text" value="45"/>				

Bilgi Penceresi : Son İŞLEM :

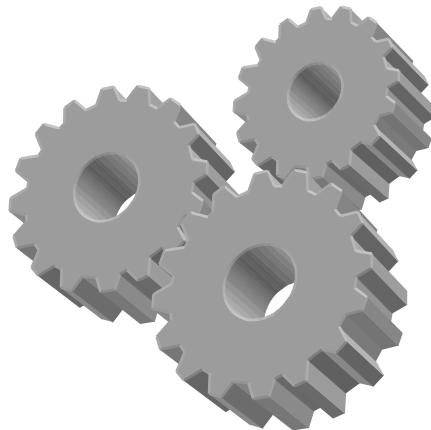
Muhtar 2005 B.01 Programı Giriş Sayfası

KELİMELER VE KAVRAMLAR

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayın.

belediye	sivil toplum örgütü	kamuoyu	halk	medya
beş	köydeki	kayıtsız	şartsız	
beş yüz bini	Karayolları Genel Müdürlüğü			

1. Belli bir bölgede yaşayan insanların bütününe denir.
2. Seçimler her yılda bir yapılır.
3. İletişim ve yayın organlarının bütününe denir.
4. , toplumu ilgilendiren bir konu üzerinde, halkın benimsediği temel bir düşüncedir.
5. Temizlik, alt yapı gibi işlerden..... sorumludur.
6. İnsanların ortak amaçlarına ulaşmak ve haklarını korumak için birlikte kurdukları örgütlere denir.
7. Muhtar, devletin temsilcisidir.
8. Egemenlik milletindir.
9. Nüfusu geçen illerde Büyükşehir Belediyesi kurulur.
- 10..... Belediyenin hizmet birimlerinden biri değildir.

DOĞRUYU YANLIŞTAN AYIRALIM

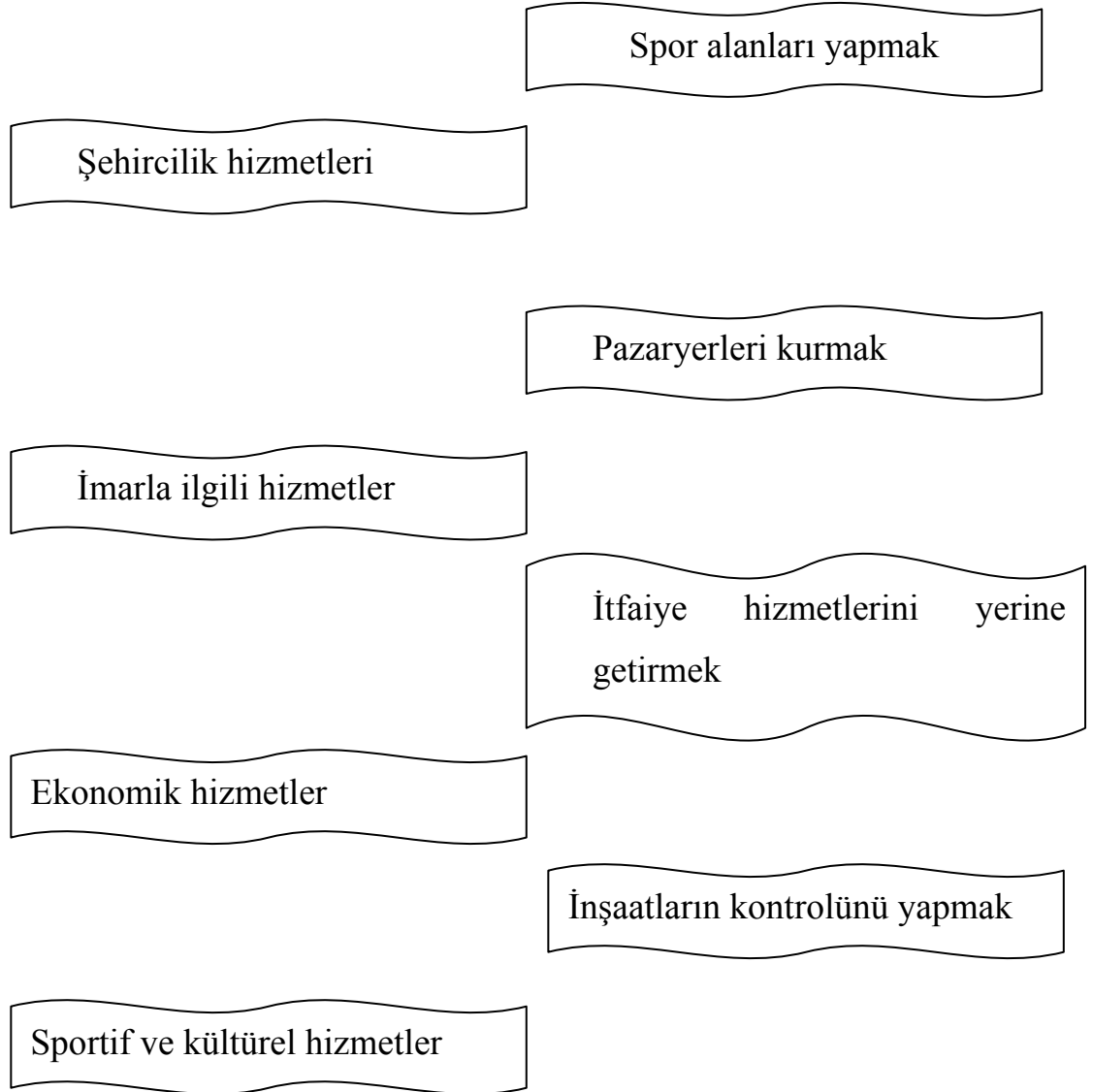
Aşağıdaki cümlelerden, doğru olanların başına 'D', yanlış olanların başına 'Y' yazınız.

- () İl, en büyük yerel yönetim birimidir.
- () Mahalle muhtarı atama yoluyla göreve gelir.
- () TBMM 23 Nisan 1920'de kurulmuştur.
- () İkinci TBMM binası bugün 'Kurtuluş Savaşı Müzesi' olarak kullanılmaktadır.
- () Muhtar, köy yönetiminin başıdır.
- () Belediye, merkezi yönetim birimidir.

BOŞLUKLARI TAMAMLAYALIM

Cumhuriyet	beş	köy korucusu	ihtiyar meclisi	belediye başkanı
TBMM	seçimle	eğitim ve kültür		

- Belediye encümeninin başkanı dır.
- Yerel seçimler yılda bir yapılır.
- Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri programını Milli Eğitim Bakanlığı ve Başkanlığı ortaklaşa hazırlamıştır.
- 29 Ekim 1923'te İlan edildi.
- Mahalle muhtarı ve mahalle yönetiminin çalışma organıdır.
- Yerel yöneticiler iş başına gelir.
- Belediyelerde Müdürlüğü kurs ve yayın etkinlikleri düzenler.

.....Şehircilik Hizmetleri..... =İtfaiye Hizmetlerini yerine getirmek...

..... =

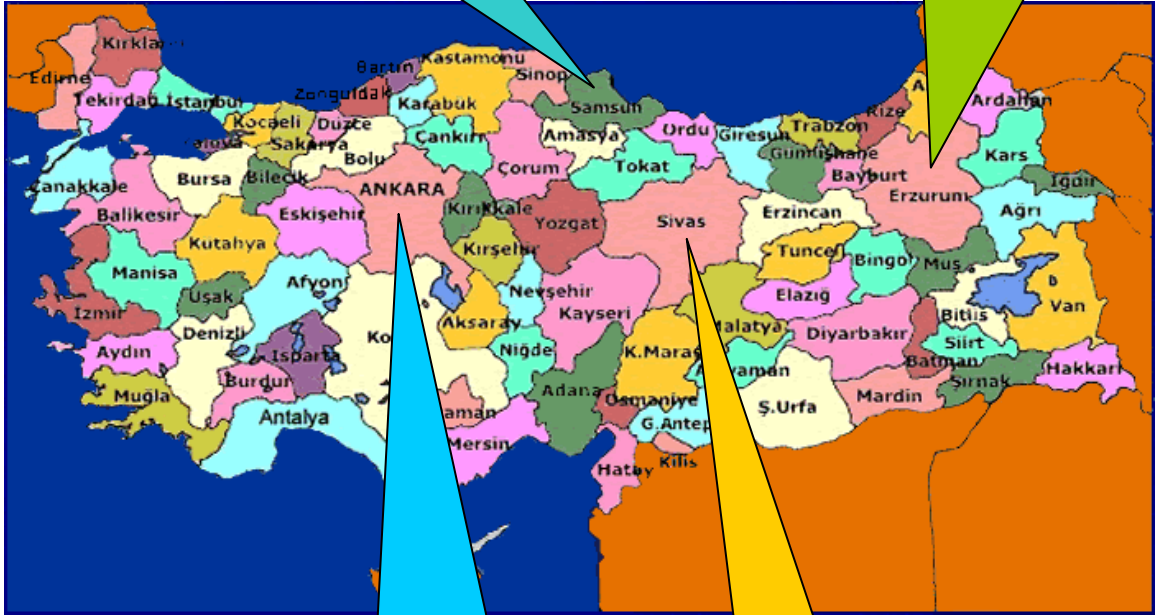
..... =

..... =

..... =

19 MAYIS 1919
SAMSUN'A ÇIKIŞ
MİLLİ MÜCADELENİN
BAŞLAMASI

23 TEMMUZ 1919
ERZURUM KONGRESİ
VATANIN BİRLİK VE
BÜTÜNLÜĞÜ
BOZULAMAZ.

23 NİSAN 1920
TBMM'NİN AÇILIŞI
MECLİSİN ÜSTÜNDE BİR
GÜÇ YOKTUR.

12 EYLÜL 1919
SİVAS KONGRESİ
MANDA VE HİMAYE
KABUL EDİLEMEZ.

SÖZCÜK AVI

Aşağıdaki bulmacada bulduğunuz sözcükleri yandaki satırlara yazınız.
Bütün kelimeler bulunduktan sonra arta kalan kelimelerden anlamlı bir
cümle çıkaracaktır. Kolay gelsin.

K	U	R	T	U	L	U	Ş	K	A	S
I	K	A	M	U	O	Y	U	A	E	G
L	E	A	M	E	S	E	Ç	M	E	N
Ş	N	L	T	E	Ç	L	İ	U	İ	K
A	Z	A	B	I	T	A	K	H	A	S
D	Y	I	B	E	L	E	D	İ	Y	E
N	Ö	T	S	I	Z	I	E	Z	Ş	Ç
A	N	R	A	T	H	U	M	M	A	İ
T	E	M	Ü	K	Ü	H	O	E	R	M
A	R	E	D	L	E	B	K	T	T	S
V	G	I	Z	M	İ	L	R	İ	L	E
T	E	İ	N	Y	A	S	A	M	A	D
Y	Ö	N	E	T	İ	M	S	İ	R	O
E	G	E	M	E	N	L	İ	K	Ö	Y

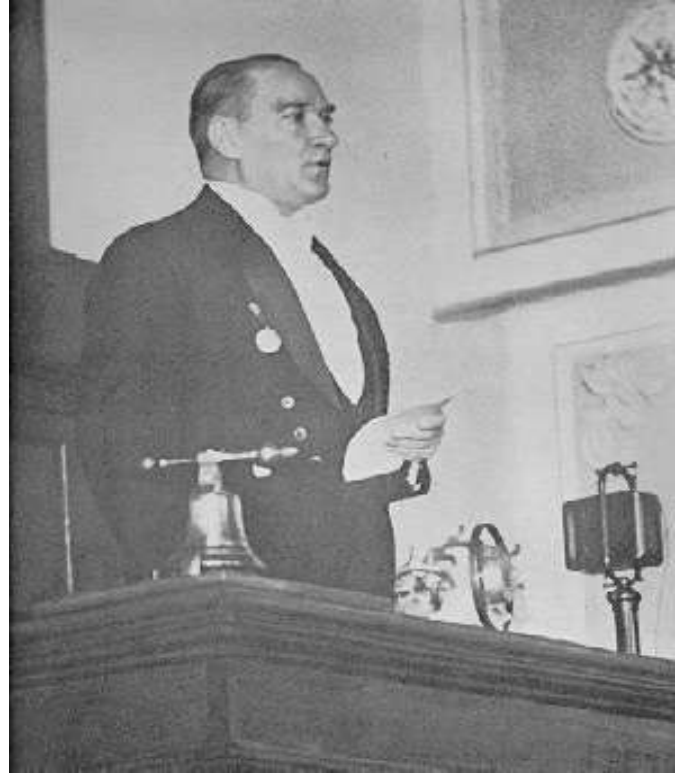
1. KURTULUŞ
2. KAMUHİZMETİ
3. KAS
4. KAMUOYU
5. SEÇMEN
6. BELDE
7. DEMOKRASİ
8. BELEDİYE
9. KÖY
10. İLÇE
11. EGEMENLİK
12. YÖNETİM
13. YASAMA
14. MUHTAR
15. HÜKÜMET
16. KATILIM
17. VATANDAŞLIK
18. SEÇİM
19. ÖNERGE
20. OY
21. ZABITA

23 Nisan 1920 Cuma Sabahı, Halk İlk Meclis Binasının önünde toplandı.

İtilaf Devletleri'nin, Mebusan Meclisi'ni basıp üyelerini tutuklamaları, Milli iradenin yönetimden uzaklaşması anlamına geliyordu. Bu yüzden Mustafa Kemal, hemen harekete geçerek Ankara'da olağanüstü yetkilerle donatılmış bir meclis kurulacağını bildirdi. Bunun için seçim yapılması kararlaştırıldı.

Mustafa Kemal dağıtılan Mebusan Meclisi üyelerinden Ankara'ya gelenlerin de meclise katılmalarını istedi. Seçimler yapıldıktan sonra bütün milletvekilleri Ankara'da toplandı ve **23 Nisan 1920**'de büyük bir törenle **Türkiye Büyük Millet Meclisi** açıldı.

Meclisin açılmasıyla millet egemenliği de sağlanmıştır. Aynı zamanda bu meclis tarihte TÜRK adını taşıyan ilk meclistir.

Mustafa Kemal, meclis açıldıktan hemen sonra, ülkenin içinde bulunduğu şartlar ve uygulanması gerekenlerle ilgili meclise bir önerge sundu.

Bu önergede yer alan konular şunlardır:

- Hükümet kurmak zorunludur.
- Geçici olduğu bildirilerek bir hükümet başkanı tanımak ya da bir padişah vekili ortaya çıkarmak uygun değildir.
- Mecliste yoğunlaşan milli gücün, vatanın alın yazısına doğrudan el koymasını kabul etmek temel ilkedir.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üstünde bir güç yoktur.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama ve yürütme yetkilerini kendisinde toplamıştır.
- Meclisten seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek bir kurul hükümet işlerine bakmalıdır. Meclis Başkanı, bu kurulun da başkanıdır.
- Padişah ve halife, baskı ve zordan kurtulduğu zaman, meclisin düzenleyeceği yasal ilkeler içinde yerini alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin İlk Binası

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı, egemenliğin millete geçmesini sağladığı için önemlidir.

TBMM'nin kurulması ile milli egemenlik gerçekleştirilmişti. Bu yüzden devletin adı Cumhuriyet oldu. Ancak o günler bu ifadenin kullanılması için uygun değildi. Çünkü asıl amaç ulusal bağımsızlığın sağlanması idi.

TBMM'nin açılışından bir gün sonra Mustafa Kemal, Meclis başkanı oldu. Mustafa Kemal, Avrupa devletlerine bir yazı yazdı. Yazı barış antlaşmaları ile ilgili idi. Yazıya diğer devletlerle İstanbul Hükümetinin yaptıkları antlaşmaları kabul etmediklerini yazdı. (30 Nisan 1920). Kısa bir süre sonra da TBMM Hükümeti kuruldu(3 Mayıs 1920).

Mustafa Kemal, 29 Ekim 1921 günü cumhurbaşkanı oldu. O güne kadar TBMM'nin başkanlığına devam etti. Meclis açıldıktan sonra Mustafa Kemal ülke için güzel şeyler yaptı. Bütün bunlar TBMM'nin ülke yönetiminde tek güç olduğunu belli eder. Mustafa Kemal yaptığı bir konuşmada '*Artık yüce Meclisin üzerinde bir güç yoktur.*' diyerek meclisin önemini vurgulamıştır.

Kurtuluş Savaşı, Gazi Mustafa Kemal'in başarılı yönetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde alınan kararlarla gerçekleştirilmiştir.

Mecliste Alınan Bazı Kararlar

- 20 Ocak 1921'de ilk anayasanın kabulü,
- 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'nın kabulü,
- 1 Kasım 1922'de Saltanat'ın kaldırılması,
- 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması,
- 13 Ekim 1923'te Ankara'nın başkent oluşu,
- 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı,
- 29 Ekim 1923 Atatürk'ün Cumhurbaşkanı seçilmesi.

Sana Ankara'dan bir mektup var.

Sevgili Arkadaşım,

Ben Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da yaşayan bir öğrenciyim. Senin gibi dördüncü sınıfa gidiyorum. Adım Özgür. Ablamla beraber 10 Nisan 2010 Cumartesi günü Ulus semtinde bir binaya gittik. Bu bina çevresinde bulunan yapılardan farklı bir görünümdeydi. Ablamla birlikte binanın çeşitli yönlerinden fotoğraflarını çektik.

Binanın girişinde tabelalar asılıydı. Tabelalarda;

“TÜRKİYE CUMHURİYETİ 29 EKİM 1923'TE BU BİNADA KURULDU.” yazıyordu.

Bu tarihi hepimiz biliyoruz değil mi? Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığımız gün. O halde Cumhuriyet ile bu binanın ilişkisi nedir acaba? Bu binada önceden kimler bulunmuştu? Cumhuriyet bu binada nasıl kurulmuş? Şimdi neden burayı müze yapmışlar? Aklıma birçok soru geldi.

Eski meclis binası girişi

Ablamla beraber merdivenleri çıktık. Binaya girdik. İlk önce uzun bir koridor gördüm. Koridorun iki tarafında tablolar asılıydı. Bir askerin uğurlanışını anlatan tablo beni duygulandırdı. Bu tabloda askerin annesi, babası, eşi ve çocukları vardı.

Henüz askere giden birini görmemiştim. Acaba anneler beni de böyle mi uğurlayacaklar? Sanırım daha değişik olur.

Bu koridora açılan odaların girişinde küçük levhalar asılıydı. Levhalarda anlamını bilmediğim bazı kelimeler yazıyordu. Bunları küçük defterime yazdım: “Reis Odası, Genel Kurul Salonu, Kulis, Riyaset Divanı Odası.”

Meclis binasının içi

Oldukça meraklanmışım. Artık ablamla konuşma zamanı gelmişti. “Özgürcüğüm” diye söze başladı.

—1914 yılında İngiltere, Fransa, Rusya ile Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya arasında bir savaş başladı. Bu savaşa Birinci Dünya Savaşı dendi.

Ablamın sözünü kestim ve savaşın günümüzden kaç yıl önce olduğunu sordum.

“Bunu sen de hesaplayabilirsin.” dedi.

2010–1914 = yıl önce bu savaş olmuştu.

Ablam devam etti:

— Osmanlı Devleti bu savaşta Almanya ile birlikte yer aldı. Birçok cephede İngiltere, Fransa ve Rusya'ya karşı savaştı. Bu cephelerde ordularımız kahramanca mücadele etmişlerdir; fakat Almanya'nın savaştan çekilmesi ile biz de savaşı kaybetmiş sayıldık. Daha sonra ülke topraklarımız yabancı askerler tarafından işgal edildi.

Mustafa Kemal bu işgallere karşı büyük tepki gösterdi. İşgalcileri ülkemizden kovmak istedi . Türk Milleti'ni bağımsızlık yolunda birleştirmek için 19 Mayıs 1919 günü Samsun'a gitti. Amasya'da halka, vatanın parçalanmasına izin verilmemesi gerektiğini söyledi. Türk halkının bunu başaracak güce sahip olduğunu anlattı. Erzurum'da (Temmuz-Ağustos 1919) ve Sivas'ta (Eylül 1919) halkın temsilcileriyle toplantılar yaptı. Bu toplantılarda alınan kararlarla “Misak-ı Milli” (Ulusal/Millî And) hazırlandı. İstanbul'da toplanan temsilciler ülkemizin sınırlarının belirlendiği bu belgeyi hazırladılar. Bu belge 28 Ocak 1920'de ilan edildi. İşgalciler buna tepki olarak temsilcilerin bulunduğu meclisi bastılar. İstanbul'u işgal ettiler. Bu durum karşısında, Mustafa Kemal Paşa yurdun her yerine telgraflar gönderdi. Bu telgraflarda şöyle yazıyordu:

(...)“Milletin bağımsızlığını ve devletin kurtarılmasını sağlayacak tedbirleri düşünmek ve uygulamak üzere, millet tarafından olağanüstü yetkiler taşıyan bir meclisin Ankara'da toplantıya çağırılması zorunluluk olmuştur. Bu bakımdan seçimlerin yapılması, yüksek ve derin vatanseverlik anlayışından beklenir.” (...)

Mustafa Kemal Paşa telgrafın bundan sonraki bölümünde seçimlerin nasıl yapılacağını ayrıntılarıyla anlatır. Kurtuluş mücadelesine katılmak isteyen halkın artık tek umudu Mustafa Kemal Paşa ve Ankara olmuştur.

Yavaş yavaş anlıyordum. Ablamın nisan ayında beni buraya getirmesi tesadüf değildi. Sen de anlıyorsun değil mi? Bu yüzden Meclis binası o gün çok kalabalıktı. Uzak illerden hatta Edirne'den bile gelen öğrenciler vardı. Öğretmenleriyle beraber gezerek fotoğraf çekiyorlardı.

Mustafa Kemal Paşa'nın telgrafı üzerine neler olmuş merak ediyordum. Ablam anlatmaya devam etti:

- Bütün ülkede seçimler yapıldı. Ankara'da toplanacak olan Millet Meclisi'nin hazırlıkları tamamlandı. Millet Meclisi 23 Nisan 1920 günü, bu binada toplandı. Milletin gerçek temsilcileri Mustafa Kemal Paşa'yı meclis başkanı seçtiler.

Daha sonra kapısında 'Reis Odası' yazan odaya gittik. 1920 yılında 'Meclis Başkanı'na 'Meclis Reisi' deniyormuş.

Yukarıdaki fotoğrafta görünen odanın duvarında birçok fotoğraf asılıydı. Anladım ki, bu fotoğraflar illerinde yaşayan halk adına konuşmak, kararlar almak için Ankara'ya gelen ilk milletvekillerinin fotoğraflarıydı. Hepsi sararmıştı. Bazılarının yüzleri zor seçiliyordu. İsimlerini saymak istiyorum: Mustafa Kemal Paşa (Ankara), Zamir Bey (Adana), Dr. Fuat Bey (Bolu), Hamdi Bey (Samsun), Hamdi Efendi (Diyarbakır), Dr. Adnan Bey (İstanbul), Refet Bey (İzmir), Sırrı Bey (İzmit), Haydar Bey (Van). Bunlar ve isimlerini sayamadığımız birçok milletvekili zor şartlar altında bu binada çalışmışlar.

Dosyaların saklandığı bir dolap.

Bu gözlük ilk milletvekillerinden birine ait.

Dosya dolabı, telefon, gözlük, şemsiye ve posta kutusu... Keşke o zamanlarda da cep telefonu ve bilgisayar olsaydı.

23 Nisan 1920'de kurulan meclisin ilk kararı kendi çalışma düzeni ile ilgilidir. Daha sonra meclis "Büyük Millet Meclisi'nin üstünde bir güç yoktur." ilkesini kabul etmiştir. "**EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR.**" cümlesinin bugünkü meclis binasının Genel Kurul Salonu'nda yazılı olduğunu hatırladım. Egemenlik, bir milletin kendini yönetmesi, kendini yönetecek kişileri seçmesi anlamına gelir. Atatürk de milli egemenlik ilkesini devletin temel öğelerinden biri haline getirmiştir. Osmanlı Devleti'nde ise egemenlik Osmanlı Hanedanı'ndaydı. Yani ülke ve halk, hanedanın mülkü olarak görülüyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nde ise halk eşit haklara sahip vatandaş

konumundadır. Meclisin açılmasıyla egemenlik millete geçmiştir.

Genel Kurul Salonu

Bizim gezdiğimiz meclisin en büyük odası 'Genel Kurul Salonu' idi. Burada Meclis Reisi Mustafa Kemal Paşa ve milletvekilleri konuşmalar yaparak vatanımızı düşmanlardan kurtarmak için kararlar almışlardır. Alınan bu kararlarla düşmanları yurttan kovarak tüm dünyaya bağımsızlık savaşının nasıl yapılacağı konusunda örnek olmuşlardır.

İşte yanda Genel Kurul Salonu'nun fotoğrafı. Kürsüye Atamızın büstünü koymuşlar. Bayrağımız da orada.

Milletvekilleri bir okuldan getirilen bu sıralarda oturmuşlar. Gaz lambası ile aydınlanmışlar. Soba ile ısınmışlar.

MÜHÜR BASKISI:
"TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
REİSİ MUSTAFA KEMAL"
Stamp Seal:
"Mustafa Kemal, The President of
Turkish Grand National
Assembly"

Bu da Atamızın kullandığı mühür. Meclis binası şimdi müze olarak kullanıldığı için eşyalarla ilgili İngilizce açıklamalarda yapılmış.

Ablamla ben ziyaretimizi tamamladık. Meclis binasından o yıllarda, ülkenin zor şartları altında çalışan ve önemli kararlar alan Mustafa Kemal Atatürk'e ve milletvekillerine karşı sevgi duyarak ayrıldım. İçimden onlara teşekkür ettim.

Atalarımın bana bıraktığı mirası ve onun önemini daha iyi anladım. Meclis binasını Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan herkesin görmesini isterim. Bu yüzden sana mektup yazdım.

Kısa bir süre sonra 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlayacağız. Yani Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü. Atamız tarafından bize armağan edilen bu günü artık dünya çocukları ile beraber kutluyoruz.

Sen de bana yazmak istersen adresim: Özgür Gündüz.
Yunus Emre İlköğretim Okulu. Yenimahalle/ Ankara.
Sevgilerimle...

Özgür sana ablası ile birlikte ilk Meclis binasına yaptıkları ziyareti anlattı. 23 Nisan 1920’de açılan Atamızın başkanı olduğu ilk meclisin adı daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi oldu. Günümüzde Meclis binası Ankara’nın Çankaya ilçesinde bulunuyor. Mecliste milletvekilleri ve meclis başkanı görev yapıyor. Onlarda ilk milletvekilleri gibi illerinde yaşayan halkı temsil etmek için seçildiler.

Özgür’ün mektubuna göre;

1. Mustafa Kemal Paşa neden Samsun, Amasya, Erzurum ve Sivas’a gidiyor?
2. Gittiği bu illerde halka ne anlatıyor?
3. Halk Mustafa Kemal Paşa’yı ve düşüncelerini nasıl karşılıyor?
4. Mustafa Kemal Paşa’nın telgrafı üzerine ülkede neler oluyor?
5. İlk meclis başkanı kimdir?
6. Aşağıdaki tarihleri sıralayarak, bu tarihlerde neler olduğunu karşlarına yazar mısın?

29 Ekim 1923, 23 Nisan 1920, 28 Ocak 1920

1-.....

2-.....

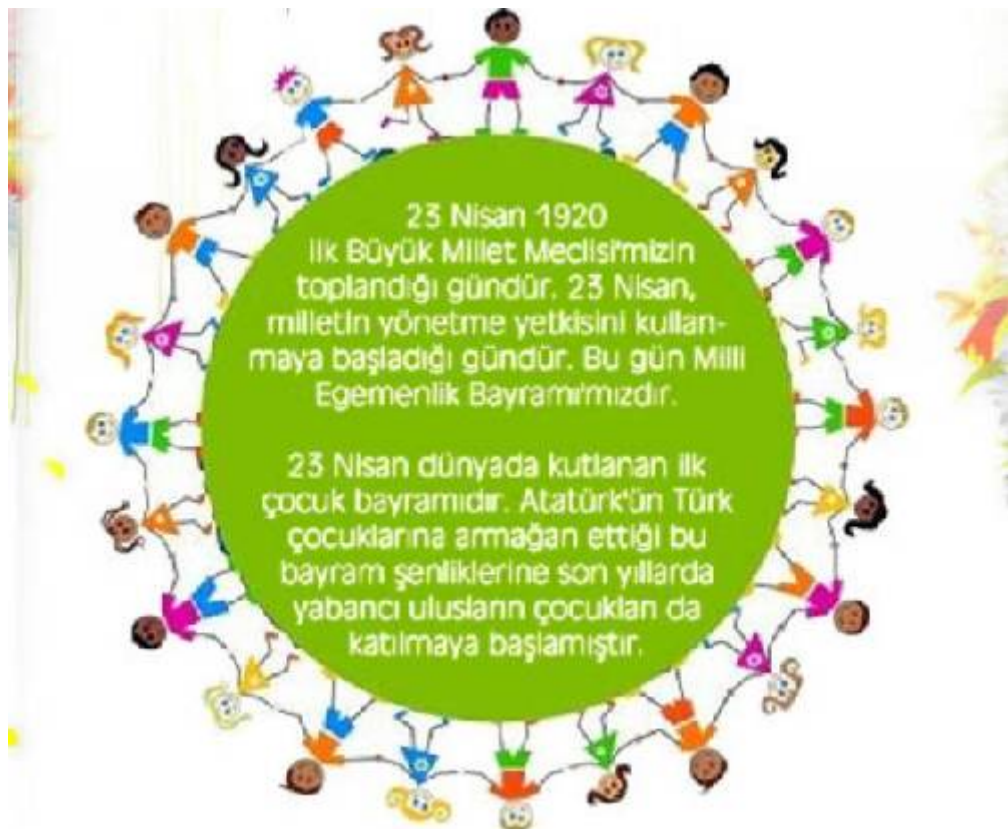
3-

23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

23 Nisan 1920, Büyük Millet Meclisi'nin açılış günüdür. Ülkemizde her 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlarız. Ulusal egemenlik yönetme yetkisinin ulusa ait olmasıdır.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dünyada kutlanan **ilk** çocuk bayramıdır. Bu bayram şenliklerine yabancı ulusların çocukları da katılmaktadır.

Her 23 Nisan'da yönetim birimleri, seçimle gelen kurullar bir süre için çocuklara bırakılır. Çocuklar yapılan törenlerde şiirler okur, konuşmalar yaparlar.

Ülkemizde her yıl 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı coşkuyla kutlanır.

DÜNYA ÇOCUK BAYRAMI

Kiminin saçı siyah,
Kiminin saçı sarı...
Ankara'da buluştu,
Dünya'nın çocukları.

Bu kocaman dünyada
Ülke sayısı çoktur.
Oysaki hiçbirinin
Çocuk Bayramı yoktur.

Her Yirmi Üç Nisan'da
Tekrarlanır bu olay.
Buluşma nedenini
Açıklamak çok kolay.

Dünyanın çocukları,
Yurdumuza koşuyor.
Her Yirmi Üç Nisan'da
Civıldaşıp coşuyor

Türkiye konuklarla,
Kalpler sevgiyle dolsun.
Dünya Çocuk Bayramı
Herkes kutlu olsun.

Altan ÖZYÜREK

Şiirin ikinci kıtası, dünyada, pek çok ülke olduğunu söylüyor. Bu ülkelerde senin gibi öğrenciler var. Birçok yönden birbirinize benziyorsunuz. Ancak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Mustafa Kemal Atatürk tarafından Türk çocuklarına armağan edildi.

İlk kez 1979 yılında, dünya çocukları Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından ülkemize davet edildi.

Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısısınız! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Bu yıl, daveti sen yapmak istersen aşağıda isimleri yazılı olan arkadaşlarına sonraki sayfayı kullanarak bir davet mektubu yazabilirsin. Bu mektupta yaşını, okulunu, hobilerini ve arkadaşlarını anlatabilirsin. Ancak Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın öneminden, Atatürk'ten ve yaşadığın yerin güzelliklerinden bahsetmeyi unutmamalısın.

Mektubunu aşağıda isimleri olan, başka ülkelerde yaşayan çocuklara yazabilirsin.

Azerbaycan'dan Ruslan, Bulgaristan'dan İvan, Türkmenistan'dan Şöhret, Irak'tan Ali, Kırgızistan'dan Gülnisa, İrlanda'dan Brian, Singapur'dan Harry, Nijerya'dan Olanike, Kanada'dan Rachel, Peru'dan Anna Patricia de Martinez, Almanya'dan Heinrich, İtalya'dan Oreste, Fransa'dan Brigitte, Yunanistan'dan Melina, İngiltere'den Diana, Bosna-Hersek'ten Zlata ve

Sevgili arkadaşım,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KELİMELER VE KAVRAMLAR

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazın.

- () Medya, yönetimi izleyerek yönetimin kamu yararı için çalışmasını sağlar.
- () Sivil toplum örgütlerinin, bir ülkede demokrasinin gelişmesinde önemli rolü vardır.
- () Yerel yönetimler kamu hizmetlerini yerine getirmediğinde, vatandaşlar etkili ve yönlendirici olabilirler.
- () Nüfusları 2000’in altında olan kırsal yerleşim birimlerine ilçe denir.
- () Belediye başkanı başbakan tarafından atanarak iş başına gelir.
- () Bir ülkede yaşayan insanların bütünü kamuoyunu oluşturur.
- () Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması egemenliğin halka geçişinin ilk aşamasıdır.
- () Mahallede oturanların kayıtlarını tutmak mahalle muhtarının görevidir.
- () İli yöneten idareci kaymakamdır.
- () Halkın kendi kendini yönetme biçimine demokrasi denir.
- () Mahalle ve köylerdeki yerel yönetim biriminin başındaki kişi muhtardır.

ÖZ DEĞERLENDİRME

“İnsanlar ve Yönetim” alt öğrenme alanının sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki soruları cevaplamalısınız. Sorularda size uygun olan şıklardan birini işaretleyiniz(X):

" Bunu çok iyi yapabiliyorum" için 😊,

" Bunu kısmen yapabiliyorum" için 😐,

" Bunu yapamıyorum" için ☹️

		😊	😐	☹️
1.	Yaşadığım yerin yerel yönetim birimini tanırım.			
2.	Yerel yönetim birimlerinin hizmetlerine örnekler verebilirim.			
3.	Kamuoyunun nasıl oluştuğunu ifade edebilirim.			
4.	Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verebilirim.			
5.	Bağımsızlığımızın kazanılması ve milli egemenliğin sağlanmasıyla, Büyük Millet Meclisinin açılışını ilişkilendirebilirim.			
6.	Muhtarımızın görevlerini biliyorum.			
7.	Ülkemizin yönetiminde ne zaman söz sahibi olacağımı biliyorum.			
8.	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımızı niçin kutladığımızı biliyorum.			
9.	Kamu hizmetlerini kimin yerine getirdiğini biliyorum.			
10.	Yerel seçimlerin kaç yılda bir yapıldığını biliyorum.			

Sonunda iki kez 😊 ya da bir kez ☹️ işaretlediyseniz, başarılı bir şekilde çalışmaya devam edebilmek için, bu konuları tekrar çalışmalısın.

SÖZLÜK

B

Bağımsızlık:	Bağımsız olma durumu veya niteliği.
Bayındırlık:	Yapı ve imar işlerinden sorumlu kurum.
Belde:	Belediye örgütünün bulunduğu en küçük yerleşim birimi.
Belediye:	İl, ilçe, kasaba, belde gibi yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan teşkilat.

C-Ç

Cumhuriyet:	Milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı devlet biçimi.
--------------------	---

D

Demokrasi:	Halkın kendi kendisini yönetmesi.
-------------------	-----------------------------------

E

Encümen:	Belediye kanununda belirtilmiş görevleri yerine getiren, özel kanunlarla belediye meclisi tarafından verilen görevleri belediye meclisi toplu bulunmadığı zaman tetkik eden ve karara bağlayan organ.
Egemenlik:	Hâkimiyet, hükümdarlık.

H

Halk:	Bir ulusu oluşturan, aynı ülkede yaşayan insan topluluğu.
Hanedan:	Tarihçe anılmış bir kimseye dayanan soy.
Hobi:	İnsanların zevk için uğraştıkları şey, şeyler.
Hükümet:	Ülke yönetiminde yürütme kuruluna verilen ad.

I-İ

İhtiyar Meclisi:	Köy yönetiminin yürütme, denetleme ve karar organı.
İlçe:	İlden sonra gelen yerleşim merkezi.
İşgal:	Bir yeri ele geçirme.

K

Kamu:	Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme.
Kamuoyu:	Bir sorun üzerine halkın genel düşüncesi, halkoyu.
Katılım:	Katılma işi, iştirak.
Kaymakam:	İlçenin en büyük yönetim görevlisi.
Kongre:	Bir kuruluşun, temel sorunları konuşmak üzere belli sürelerle yaptığı genel toplantı.
Köy:	Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yüzünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme birimi.

Kurtuluş: Tehlikeden sıyrılmak.

M

Mebusan Meclisi: Osmanlı Devleti'nde halk temsilcilerinden oluşan meclis.

Medya: Her çeşit bilgiyi, bireye ve topluluklara aktaran, eğlendirme, bilgilendirme ve eğitime gibi üç temel sorumluluğa sahip görsel, işitsel ve hem görsel, hem işitsel araçların tümü.

Muhtar: Köy veya mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimse.

Müze: Eskiden kalmış sanat ve bilim yapıtlarının korunduğu ve sergilendiği yer.

O-Ö

Oy: Bir konu hakkında yapılan bir öneriye ilişkin görüş belirtmek. Bir öneriyi kabul veya reddettiğini gösteren belge ya da işaret.

Önerge: Meclis, kongre gibi resmi bir toplantıda, her hangi bir konuyla ilgili olarak bir önermede bulunmak için üyelerden biri veya birçoğu tarafından başkanlığa verilen, oya konularak karar verilmesi istenen yazılı kâğıt.

P

Padişah: Osmanlı İmparatorluğu zamanında hükümdara verilen ad.

S-Ş

Saltanat: Sultanlık, bolluk, zenginlik.

Seçim: Kanunlar, yönetmelikler uyarınca bir veya daha çok aday arasından belli bir veya birkaçını oy vererek seçme.

Seçmen: Seçimde oy verme hakkı olan.

Sorumluluk: Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet.

Sosyal Örgüt: Toplumla ilgili ortak bir amaç veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat.

U-Ü

Ulus: Millet. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu.

V

Vatandaş: Yurttaş.

Vekil: Birinin işini görmesi, yetkilerini kullanması için görevlendirdiği kişi

Y

Yasama: Yasa koyma. Ulusal ya da uluslar arası konularla ilgili uyulması zorunlu olan yasaları oluşturmak.

Yerel Yönetim: İl, belediye veya köy halkının buradaki ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları buradaki halk tarafından seçilen kamu tüzel kişisi, mahalli idare.

Yönetim: Bir ülkeyi, şirketi vb. yetkisini kullanarak idare etme işi.
Yürütme: Yargıya ve yasalara bağlı olarak ülkenin ve hükümetin icraatını gerçekleştiren erk.

Öğrenme Alanı:

Güç, Yönetim ve Toplum

Kazanımlar:

- 1- Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanıır.
- 2- Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yerel yönetimlerin rolünü açıklar.
- 3- Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir.
- 4- Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ile Ulusal egemenliği ilişkilendirir.

*Fasikül kitap öğrencilere dağıtılır ve gösteri cihazından Yerel Yönetimler Sunusundan Slâyt 1 yansıtılır. Öğrencilere: ‘- Sizce bu ünite bizi neler bekliyor olabilir? — Bu çalışma bittiğinde neler öğrenmiş olacağız?’ soruları yöneltilir ve öğrencilerden cevaplar alınır.

* Gelen cevaplardan sonra fasikül kitap açılır ve ‘ÖĞRENECEKLERİ MİZ’ başlığı okutulur.

İNSANLAR VE YÖNETİM

KONULAR
Yerel Yönetimler
Muhtarlığımızı Tanıyalım
Belediyemiz
Bizim Bayramımız

ÖĞRENECEKLERİMİZ

- Mahalle ve köy muhtarımızın görevleri nelerdir?
- Yöneticilerimiz nasıl seçilir?
- Kamuoyu nasıl oluşur?
- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı niçin kutlanır?

KAVRAMLAR

Yerel Yönetim	Belediye
Seçim	Demokrasi
Çevre	Bağımsızlık
Belediye Başkanı	Muhtar
Oy vermek	Sorumluluk
İlçe	

7

*Öğrencilere yukarıdaki kavramlardan hangisini ya da hangilerini bildikleri sorulur. Bütün kavramların konu içerisinde geçtiği ve öğrenme sürecinde bunların öğretileceği söylenir.

- *Öğrencilerden 'kamu' kelimesinin anlamını bulmaları istenir.
- *Yandaki metin okutulur ve öğrencilerden yerel yönetimin ne olduğu ile ilgili yorumlar beklenir.
- *Slâyt 2 ve Slâyt 3 açılır.
- *Tablo öğrencilere açıklanır ve yakın çevrelerinde bu kurumlarda çalışan birilerinin varlığı sorulur, yorum alınır.
- *Karar grubu ve yönetici arasındaki ilişki den bahsedilir.
- * İhtiyar Meclisi'ne neden bu ismin verilmiş olabileceği sorulur.
- * Bu kurumların neler yapıyor olabilecekleri üzerine öğrencilerin düşünmesi sağlanır.

İNSANLAR VE YÖNETİM

YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler; belediyeler, muhtarlıklar ve il özel idaresidir. Yerel yönetimlerin öncelikli amacı kamuya hizmet etmektir. Kamu, bir ülkede yaşayan insanların bütünüdür. Kamuya yönelik hizmetlerin bütünü kamu hizmetini oluşturur.

	KARAR GRUBU	YÖNETİCİ
İl Özel İdaresi	İl Genel Meclisi	Vali
Belediye	Belediye Meclisi	Belediye Başkanı
Köy İdaresi	İhtiyar Meclisi	Muhtar

İl özel idaresi, illerde bulunan bir yerel yönetim kuruluşudur. Bu yönetim birimi vali ve il genel meclisinden oluşur. İl genel meclisinin üyeleri seçimle belirlenir. İl özel idaresi illerin eğitim, sağlık, sosyal yardım, bayındırlık gibi ihtiyaçlarını karşılar.

Yukarıdaki metin öğrencilere okutulur. Bahsi geçen ihtiyaçların neler olabileceği öğrencilere sorulur ve cevaplar tahtaya yazılır. Eksik yerler öğretmen tarafından tamamlattırılır.

Metin önce öğretmen tarafından bir kez okunur. Ardından iki defa öğrencilere okutulur. Mahallelinin istekleri tahtaya yazılır. Yazılan isteklerin hangi kurum tarafından karşılanabileceği belirtilir.

OYUN PARKI İSTİYORUZ

Çamlık Mahallesi'nde bir oyun parkı yoktu. Bu durum mahalledeki çocukların sokaklarda oynamasına neden oluyordu. Bu kötü bir durumdu. Bu yüzden bazen kazalar olabiliyordu. Bazen de çocuklar diğer mahallelerdeki oyun parklarına gidiyorlardı. Aileler bu durum karşısında çok endişeleniyorlardı. Bunun için çözüm yolu arıyorlardı. Çocuklar kendi mahallelerinde de oyun parkı olsun istiyorlardı. Mahalledekiler bu durumu mahallenin yöneticisi olan **muhtara** iletmeye karar verdiler. İsteklerini muhtara anlattılar. Muhtar mahalle sakinlerinin bu talebinin bir ihtiyaç olduğunu söyledi. Fakat "Park, bahçe ve oyun parkı yapmak benim işim değil dedi. Bu iş **belediyenin** görevidir." dedi. Bu talebi belediyeye iletmeye karar verdiler. Birlikte bir girişimde bulundular.

Belediye başkanından randevu aldılar.

Onunla görüştüler. İsteklerini bildirdiler. Belediye başkanı gerekli incelemeleri yapacağını söyledi. İsteklerine en kısa sürede cevap vereceğini belirtti. Mahalle sakinleri başkana **teşekkür** ettiler. Makamından ayrıldılar.

Aradan bir hafta geçti. Bir sabah belediyeye ait iş makineleri mahalleye geldi. Binalar arasında kalmış boş bir arazide çalışmaya başladılar. Kısa bir süre sonra mahalle rengârenk, pırıl pırıl bir oyun parkına kavuştu. Bu duruma en çok çocuklar sevinmişti. Park, törenle hizmete açıldı. Mahalle sakinleri açılışa katılan belediye başkanına teşekkür etti.

Mahallede yaşayan kadınlar belediye başkanının etrafında toplandı. Kendileri için Akşam Sanat Okulu istediklerini söylediler. Bu okula giderek çeşitli sanat dallarında kendilerini geliştirmek istediklerini anlattılar.

Belediye başkanı bunun mümkün olamayacağını söyledi. Çünkü Akşam Sanat Okulu açmak **İl Özel İdaresi**'nin görevidir. İkrâm edilen pastalar yendi. Belediye başkanı parktan ayrıldı.

Ertesi gün ve daha sonraki günlerde çocuklar sevinçle parkta oynamaya başladılar.

- * Slâyt 5 açılır. Köy ve belde ayrımı anlatılır. Bu farkı defterlerine yazmaları istenir.
- * Slâyt 6'ya geçilir. Tüzel kişinin tanımı okutulup benzer örnekler verilir.
- * Slâyt 3'e geri dönüp, belediyenin karar grubu ve yöneticisi tahtaya yazılır. Sırasıyla Slâyt 8-9 ve 10 okutulur
- * Belediye başkanı ile öğrenciler arasında bir anı olup olmadığı sorulur.
- * Belediyenin görevlerinin neler olabileceği öğrencilere sorulur.
- * Ünite de sayfa 10 üzerinde konunun tekrarı yapılır.

- * Slâyt 12 incelenir. Belediyenin parasal kaynaklarına yakın çevreden örnekler verilir.
- * Yandaki soru balonu öğrencilere sorulur ve cevap vermeleri beklenir.
- * Yandaki soru balonundan gelen cevaplar tahtaya yazılır ve öğrencilerden ‘Çöplerimiz toplanmasaydı ne olurdu?’ sorusuyla ilgili düşüncelerini yazmaları istenir.
- * Öğrencilere yeterli zaman verildikten sonra cevaplar istekli öğrencilere okutulur.

İNSANLAR VE YÖNETİM
BELEDİYEMİZİ TANIYALIM

BELEDİYEMİZİN GELİRLERİ

Belediyenin yeterli geliri olmasa hayatımızda neler değişir?

Çöplerimiz toplanmasaydı ne olurdu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11

Sırasıyla Slâyt 13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46 ve 47 izletilir.

- * Belediyenin görevleri görsel içerikli öğelerle öğrencilere izletilir.
- * Geri dönüşümün faydalarından bahsedilir.
- * Belediyenin görevleri başlıklar halinde tekrar tahtaya yazılır.
- * ‘Çevremizdeki Problemleri Çözüyoruz’ etkinliğine geçilir.
- * Etkinlikle ilgili öğrencilere gerekli zaman verilir ve öneriler gönüllü öğrencilere okutulur.

İNSANLAR VE YÖNETİM

ÇEVREMİZDEKİ PROBLEMLERİ ÇÖZÜYORUZ

Yanda görmüş olduğunuz problemle ilgili çözüm önerisi hazırlayınız. Hazırladığımız çözüm önerisini aşağıdaki “öneri formuna” yazınız.

ÖNERİ FORMU

Problem:

.....

.....

.....

.....

Çözüm yolları:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sunacağınız kuruluşun adı:

.....

.....

.....

12

İNSANLAR VE YÖNETİM

OY VERELİM

140

Son nüfus sayımına göre nüfusu iki bin ve daha fazla olan yerlerde, il ve ilçe merkezlerinde hükümetin kararıyla kurulan teşkilatlara belediye denir. Belediyelerin amacı, kamuya hizmet etmektir. Bu hizmetler çevremizi daha yaşanabilir hale getirir.

Yandaki metinler bir öğrenciye okutulur. Oy kullanma yaşı ile belediye başkanlığına adaylık yaşı üzerine vurgu yapılır.

Hervatandaş gibi seçme hakkımı kullanmak için nüfus cüzdanımı da alarak oy vereceğim yere geldim. Az önce seçmek istediğim muhtar adayının isminin yazılı olduğu kâğıdı zarfa koydum. Şimdi de bu zarfı oy sandığına atacağım.

Ben de 18 yaşına gelince oy kullanacağım. Belediye başkanını ve muhtarı seçeceğim. 25 yaşına geldiğimde de Belediye Başkanı adayı olacağım. Seçilirim beş yıl boyunca belediye başkanlığı yapacağım.

KARINCA PARTİSİ	LALE PARTİSİ	PAPATYA PARTİSİ	UÇAK PARTİSİ	TOPRAK PARTİSİ

13

Bu tablonun oy pusulası olduğu öğrencilere söylenir. Öğrencilerden gizli bir şekilde kutucuklardan herhangi birisine 'EVET' yazmaları istenir. Açık sayım sonuçları tahtaya yazılır ve kazanan parti belli olur.

- *‘Sen Olsan Hangi Sandığa Oy Atardın’ etkinliğinin amacı anlatılır.
- * Her iki belediye başkanının görevlerini nasıl yaptıkları okutulur.
- *Öğrencilerden bu konuda drama yapmaları istenir.
- * Oy kullanma bölümüne geçilir ve örnek başkan adayına oy vermeleri istenir. Sonuçlar tahtaya yazılır.

İNSANLAR VE YÖNETİM

SEN OLSAN HANGİ SANDIĞA OY ATARDIN?

ADAY

Pazar yeri kontrolleri düzenli yapılıyor.

Bu domateslerin içi geçmiş! Zabıta yok mu burada?

İMDAT!

Kaldırımlar harika görünüyor.

Belediye 18. Zeytin Festivali'ni başlattı.

İçme suyundan 35 kişi zehirlendi.

OY SANDIĞI

OY SANDIĞI

14

* İlköğretim 4. Sınıf Matematik dersi “Veri” öğrenme alanı “Sütun Grafiği” alt öğrenme alanı 1. kazanım olan: ‘Sütun grafiğini oluşturur’ kazanımıyla öğrencilerden bu etkinliği yapmaları istenir.
* Öğrencilere tanınan zamanın sonunda istekli bir öğrenciye sütun grafik tahtada çizdirilir.

İNSANLAR VE YÖNETİM

KİM SEÇİLMİŞ BULALIM

Belediye Başkan Adayları	Gedik Mahallesi	Güneşli Mahallesi	Saray Mahallesi	Hürriyet Mahallesi	Zafer Mahallesi
A ADAYI	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉
B ADAYI	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉
C ADAYI	☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉ ☉☉☉☉☉	☉☉☉☉☉

Yukarıdaki tabloda her bir ☉ işareti 1000 kişiyi temsil etmektedir. Tabloyu inceleyerek hangi belediye başkanı adayının seçildiğini aşağıdaki boşluğa yazınız. Ardından belediye başkanı adaylarının aldıkları oy oranlarını gösteren bir sütun grafiği hazırlayınız.

A adayının oyu:

B adayının oyu:

C adayının oyu:

KAZANAN ADAY: (.....)

SÜTUN GRAFİK:

- * Slâyt 3'e geri dönülür. İhtiyar meclisinin adının neden 'ihtiyar' olduğu tekrar hatırlatılır.
- * Sayfa başındaki sorular öğrencilere sorulur ve cevap verilmesi beklenir.
- * Sırasıyla Slâyt 48–49–50–51–52–53–54–55 ve 56. slâytlara bakılır.
- * Slâyt içerisinde geçen 'salma' ve 'imece' kavramlarının anlamlarına sözlükten baktırılır.
- * Muhtarın görevleri öğrencilere okutulur ve öğrencilerin defterlerine yazmaları istenir..
- * Yandaki tabloda var olan bilgiler sizce kimler tarafından kullanılıyor olabilir? Sorusu öğrencilere sorulur.

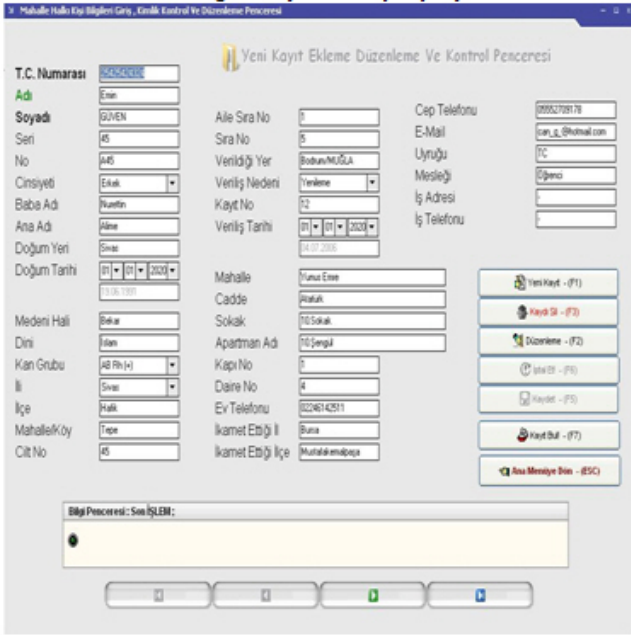
İNSANLAR VE YÖNETİM
MUHTARIMIZI TANIYALIM

143

- Sizce mahallemizi veya köyümüzü yöneten birisine ihtiyacımız var mı? Neden?
- Yaşadığınız mahallenin muhtarını tanıyor musunuz?

Muhtarın görevleri:

- Doğum belgesi onaylar.
- Ölüm olayları için belge verir.
- Askerlikle ilgili işleri takip eder.
- Sivil savunma hizmetlerini takip eder.
- Mahalle ile ilgili sorunları yetkililere bildirir.
- Mahallenin güzelleştirilmesi için çalışır.

Muhtar 2005 B.01 Programı Giriş Sayfası

16

Sınıf başkanının görevleri, başkanın bu görevleri yapıp yapmadığı ve sınıf başkanından memnun olup olmadıkları öğrencilere sorulur.

“Memnun olmama durumunda neler yapılabilir/yapılmalıdır?” sorusu öğrencilere sorulur.

Örnekleri mahallemize/ilçemize/ilimize uyarlayalım denir ve öğrencilerden cevaplar alınır.

Slâyt 57–58 ve 59 öğrencilere incelenir ve son değerlendirme slaytına geçilir.

Etkinliğin yapılması için öğrencilere süre verilir. Etkinlik öğrencilerle birlikte sınıfta yapılır.

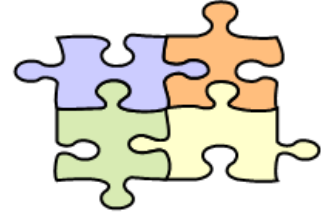
İNSANLAR VE YÖNETİM

KELİMELER VE KAVRAMLAR

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayın.

^belediye	^sivil toplum örgütü	^kamuoyu	^halk
^beş	^köydeki	^kayıtsız şartsız	
^beş yüz bini	^Karayolları Genel Müdürlüğü	^medya	

1. Belli bir bölgede yaşayan insanların bütününe denir.
2. Seçimler her yılda bir yapılır.
3. İletişim ve yayım organlarının bütününe denir.
4. , toplumu ilgilendiren bir konu üzerinde, halkın benimsediği temel bir düşüncedir.
5. Temizlik, alt yapı gibi işlerden sorumludur.
6. İnsanların ortak amaçlarına ulaşmak ve haklarını korumak için birlikte kurdukları örgütlere denir.
7. Muhtar, devletin temsilcisidir.
8. Egemenlik milletindir.
9. Nüfusu geçen illerde Büyükşehir Belediyesi kurulur.
10. Belediyenin hizmet birimlerinden biri değildir.

Yandaki etkinlikler öğrencilerle birlikte sınıf içinde çözülür. Burada yer alan 'Meclis'in Açılışı' konusu ile ilgili sorularla öğrencilerin ön bilgileri kontrol edilir.

İNSANLAR VE YÖNETİM

DOĞRUYU YANLIŞTAN AYIRALIM

Aşağıdaki cümlelerden, doğru olanların başına 'D', yanlış olanların başına 'Y' yazınız.

- () İl, en büyük yerel yönetim birimidir.
- () Mahalle muhtarı atama yoluyla göreve gelir.
- () TBMM 23 Nisan 1920'de kurulmuştur.
- () İkinci TBMM binası bugün 'Kurtuluş Savaşı Müzesi' olarak kullanılmaktadır.
- () Muhtar, köy yönetiminin başıdır.
- () Belediye, merkezi yönetim birimidir.

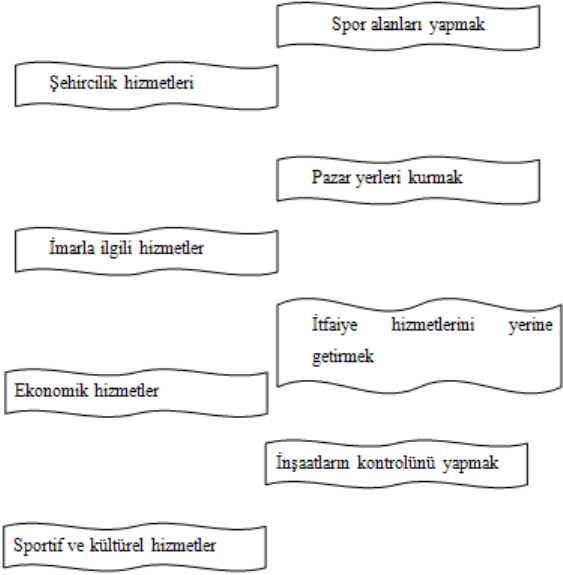
BOŞLUKLARI TAMAMLAYALIM

^Cumhuriyet	^beş	^köy korucusu	^ihtiyar meclisi
^belediye başkanı	^TBMM	^seçimle	^eğitim ve kültür

- Belediye encümeninin başkanı dır.
- Yerel seçimler yılda bir yapılır.
- Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri programını Millî Eğitim Bakanlığı ve Başkanlığı ortaklaşa hazırlamıştır.
- 29 Ekim 1923'te ilan edildi.
- Mahalle muhtarı ve mahalle yönetiminin çalışma organıdır.
- Yerel yöneticiler iş başına gelir.
- Belediyelerde Müdürlüğü kurs ve yayım etkinlikleri düzenler.

Eşleştirmeler tahtaya yazılır.

İNSANLAR VE YÖNETİM

.....Şehircilik Hizmetleri..... =İtfaiye Hizmetlerini yerine getirmek....
 =
 =
 =
 =

* Meclisin Açılışı konusuna geçmeden önce 'Geçmişimi Öğreniyorum' alt öğrenme alanında neler öğrenildiği sorulur.
 * Ülkenin içinde bulunduğu durum ana hatlarıyla özetlenir ve öğrencilerin konuyu hatırlamaları sağlanır.
 * Meclisin Açılışı konu slâytlarında ilk dört tanesi gösterilerek Bandırma Vapuru ve Atatürk'ün Samsun'a çıkışı anlatılır.

İNSANLAR VE YÖNETİM
BİZİM BAYRAMIMIZ

19 MAYIS 1919
 SAMSUN'A ÇIKIŞ
 MİLLİ MÜCADELENİN BAŞLAMASI

23 TEMMUZ 1919
 ERZURUM KONGRESİ
 VATANIN BİRLİK VE BÜTÜNLÜĞÜ BOZULAMAZ.

23 NİSAN 1920
 TBMM'NİN AÇILIŞI
 MECLİSİN ÜSTÜNDE BİR GÜÇ YOKTUR.

12 EYLÜL 1919
 SİVAS KONGRESİ
 MANDA VE HİMAYE KABUL EDİLEMEZ.

20

Sırasıyla Slâyt 5–6–7–8–9–10–11–12–13 ve 14 izletilerek konu Meclis'in açılışına kadar getirilir. Kongrelerin öneminden ve neden o şehirlerin seçilmiş olabileceğinden bahsedilir.

Etkinlik ev ödevi olarak verilir. Öğrencilerden yanda verilen kelimeleri tabloda bulduktan sonra geriye kalan harfleri yazarak anlamlı bir cümle bulmaları istenir.

*Egemenlik kavramı sözlükten anlamına bakılarak okutulur.

İNSANLAR VE YÖNETİM

SÖZCÜK AVI

Aşağıdaki bulmacada bulduğunuz sözcükleri yandaki satırlara yazınız. Bütün kelimeler bulunduğundan sonra arta kalan kelimelerden anlamlı bir cümle çıkaracaktır. Kolay gelsin.

K	U	R	T	U	L	U	Ş	K	A	S
I	K	A	M	U	O	Y	U	A	E	G
L	E	A	M	E	S	E	Ç	M	E	N
Ş	N	L	T	E	Ç	L	I	U	I	K
A	Z	A	B	I	T	A	K	H	A	S
D	Y	I	B	E	L	E	D	I	Y	E
N	O	T	S	I	Z	I	E	Z	Ş	Ç
A	N	R	A	T	H	U	M	M	A	I
T	E	M	U	K	U	H	O	E	R	M
A	R	E	D	L	E	B	K	T	T	S
V	G	I	Z	M	I	L	R	I	L	E
T	E	I	N	Y	A	S	A	M	A	D
Y	O	N	E	T	I	M	S	I	R	O
E	G	E	M	E	N	L	I	K	O	Y

1. KURTULUŞ
2. KAMUHİZMETİ
3. KAS
4. KAMUOYU
5. SEÇMEN
6. BELDE
7. DEMOKRASİ
8. BELEDİYE
9. KÖY
10. İLÇE
11. EGEMENLİK
12. YÖNETİM
13. YASAMA
14. MUHTAR
15. HÜKÜMET
16. KATILIM
17. VATANDAŞLIK
18. SEÇİM
19. ÖNERGE
20. OY
21. ZABITA

Konu okutulur ve gerekli açıklamalar yapılır.

23 Nisan 1920 Cuma Sabahı, Halk İlk Meclis Binasının önünde toplandı.

İtilaf Devletleri'nin, Mebusan Meclisi'ni basıp üyelerini tutuklamaları, Milli iradenin yönetimden uzaklaşması anlamına geliyordu. Bu yüzden Mustafa Kemal, hemen harekete geçerek Ankara'da olağanüstü yetkilerle donatılmış bir meclis kurulacağını bildirdi. Bunun için seçim yapılması kararlaştırıldı.

Mustafa Kemal dağıtılan Mebusan Meclisi üyelerinden Ankara'ya gelenlerin de meclise katılmalarını istedi. Seçimler yapıldıktan sonra bütün milletvekilleri Ankara'da toplandı ve 23 Nisan 1920'de büyük bir törenle Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı.

Meclisin açılmasıyla millet egemenliği de sağlanmıştır. Aynı zamanda bu meclis tarihte TÜRK adını taşıyan ilk meclistir.

* Önerge kavramının ne olduğuna sözlükten bakılır.

* Maddelerin sadeleştirilmesi yapılamadığı için bütün maddeler öğretmen tarafından açıklanır.

Mustafa Kemal, meclis açıldıktan hemen sonra, ülkenin içinde bulunduğu şartlar ve uygulanması gerekenlerle ilgili meclise bir önerge sundu.

Bu önergede yer alan konular şunlardır:

- Hükümet kumak zorunludur.
- Geçici olduğu bildirilerek bir hükümet başkanı tanımak ya da bir padişah vekili ortaya çıkarmak uygun değildir.
- Mecliste yoğunlaşan milli gücün, vatanın alın yazısına doğrudan el koymasını kabul etmek temel ilkedir.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üstünde bir güç yoktur.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama ve yürütme yetkilerini kendisinde toplamıştır.
- Meclisten seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek bir kurul hükümet işlerine bakmalıdır. Meclis Başkanı, bu kurulun da başkanıdır.
- Padişah ve halife, baskı ve zordan kurtulduğu zaman, meclisin düzenleyeceği yasal ilkeler içinde yerini alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin İlk Binası

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı, egemenliğin millete geçmesini sağladığı için önemlidir.

* ‘Milli Egemenlik’ ile ‘Ulusal Bağımsızlık’ kavramlarının ne olduğu önce öğrenciye sorulur. Aralarındaki farkın ne olduğu öğretmen tarafından açıklanır.

* ‘Artık yüce Meclisin üzerinde bir güç yoktur.’ cümlesi ile ne söylenmek istenmiştir? sorusu öğrencilere sorulur.

* Konu ana hatlarıyla bir kez daha özetlenir. Tahtaya tarih şeridi çizilir ve olayların akışı görsel olarak verilir.

* Sırasıyla Slâyt 15–16–17–18–19–20 ve 21 izlettirilir.

* Mektup bir öğrenciye okutulur.

TBMM'nin kurulması ile milli egemenlik gerçekleştirilmişti. Bu yüzden devletin adı Cumhuriyet oldu. Ancak o günler bu ifadenin kullanılması için uygun değildi. Çünkü asıl amaç ulusal bağımsızlığın sağlanması idi.

TBMM'nin açılışından bir gün sonra Mustafa Kemal, Meclis başkanı oldu. Mustafa Kemal, Avrupa devletlerine bir yazı yazdı. Yazı barış antlaşmaları ile ilgili idi. Yazıya diğer devletlerle İstanbul Hükümetinin yaptıkları antlaşmaları kabul etmediklerini yazdı. (30 Nisan 1920). Kısa bir süre sonra da TBMM Hükümeti kuruldu (3 Mayıs 1920).

Mustafa Kemal, 29 Ekim 1921 günü cumhurbaşkanı oldu. O güne kadar TBMM'nin başkanlığına devam etti. Meclis açıldıktan sonra Mustafa Kemal ülke için güzel şeyler yaptı. Bütün bunlar TBMM'nin ülke yönetiminde tek güç olduğunu belli eder. Mustafa Kemal yaptığı bir konuşmada ‘Artık yüce Meclisin üzerinde bir güç yoktur.’ diyerek meclisin önemini vurgulamıştır.

Kurtuluş Savaşı, Gazi Mustafa Kemal'in başarılı yönetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde alınan kararlarla gerçekleştirilmiştir.

Mecliste Alınan Bazı Kararlar

- 20 Ocak 1921'de ilk anayasanın kabulü,
- 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı'nın kabulü,
- 1 Kasım 1922'de Saltanat'ın kaldırılması,
- 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması,
- 13 Ekim 1923'te Ankara'nın başkent oluşu,
- 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı,
- 29 Ekim 1923 Atatürk'ün Cumhurbaşkanı seçilmesi.

Sana Ankara'dan bir mektup var.

“Bahsedilen tarihte ne olmuştu?” sorusu öğrencilere sorulur.

Sevgili Arkadaşım,

Ben Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da yaşayan bir öğrenciyim. Senin gibi dördüncü sınıfa gidiyorum. Adım Özgür. Ablamla beraber 10 Nisan 2010 Cumartesi günü Ulus semtinde bir binaya gittik. Bu bina çevresinde bulunan yapılardan farklı bir görünümdeydi. Ablamla birlikte binanın çeşitli yönlerinden fotoğraflarını çektik.

Binanın girişinde tabelalar asılıydı. Tabelalarda;

“TÜRKİYE CUMHURİYETİ 29 EKİM 1923'TE BU BİNADA KURULDU.” yazıyordu.

Bu tarihi hepimiz biliyoruz değil mi? Cumhuriyet Bayramı'nı kutladığımız gün. O halde Cumhuriyet ile bu binanın ilişkisi nedir acaba? Bu binada önceden kimler bulunmuştu? Cumhuriyet bu binada nasıl kurulmuş? Şimdi neden burayı müze yapmışlar? Aklıma birçok soru geldi.

Eski meclis binası girişi

Ablamla beraber merdivenleri çıktık. Binaya girdik. İlk önce uzun bir koridor gördüm. Koridorun iki tarafında tablolar asılıydı. Bir askerın uğurlanışını anlatan tablo beni duygulandırdı. Bu tabloda askerın annesi, babası, eşi ve çocukları vardı.

Henüz askere giden birini görmemişim. Acaba anneler beni de böyle mi uğurlayacaklar? Sanırım daha değişik olur.

Bu koridora açılan odaların girişinde küçük levhalar asılıydı. Levhalarda anlamını bilmediğim bazı kelimeler yazıyordu. Bunları küçük defterime yazdım: “Reis Odası, Genel Kurul Salonu, Kulis, Riyaset Divanı Odası.”

Meclis binasının içi

Oldukça meraklanmışım. Artık ablamla konuşma zamanı gelmişti. “Özgürçüğüm” diye söze başladı.

—1914 yılında İngiltere, Fransa, Rusya ile Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya arasında bir savaş başladı. Bu savaşa Birinci Dünya Savaşı dendi.

Öğrencilerden yandaki işlemi yapmaları beklenir ve birkaç cevap alınır.

* Son paragrafta kahramanın ne anlamış olabileceği öğrencilere sorulur.

Ablamın sözünü kestim ve savaşın günümüzden kaç yıl önce olduğunu sordum.

"Bunu sen de hesaplayabilirsin." dedi.

2010-1914 = yıl önce bu savaş olmuştu.

Ablam devam etti:

— Osmanlı Devleti bu savaşta Almanya ile birlikte yer aldı. Birçok cephede İngiltere, Fransa ve Rusya'ya karşı savaştı. Bu cephelerde ordularımız kahramanca mücadele etmişlerdir; fakat Almanya'nın savaştan çekilmesi ile biz de savaşı kaybetmiş sayıldık. Daha sonra ülke topraklarımız yabancı askerler tarafından işgal edildi.

Mustafa Kemal bu işgallere karşı büyük tepki gösterdi. İşgalcileri ülkemizden kovmak istedi. Türk Milleti'ni bağımsızlık yolunda birleştirmek için 19 Mayıs 1919 günü Samsun'a gitti. Amasya'da halka, vatanın parçalanmasına izin verilmemesi gerektiğini söyledi. Türk halkının bunu başaracak güce sahip olduğunu anlattı. Erzurum'da (Temmuz-Ağustos 1919) ve Sivas'ta (Eylül 1919) halkın temsilcileriyle toplantılar yaptı. Bu toplantılarda alınan kararlarla "Misak-ı Milli" (Ulusal/Millî And) hazırlandı. İstanbul'da toplanan temsilciler ülkemizin sınırlarının belirlendiği bu belgeyi hazırladılar. Bu belge 28 Ocak 1920'de ilan edildi. İşgalciler buna tepki olarak temsilcilerin bulunduğu meclisi bastılar. İstanbul'u işgal ettiler. Bu durum karşısında, Mustafa Kemal Paşa yurdun her yerine telgraflar gönderdi. Bu telgraflarda şöyle yazıyordu:

(...) "Milletin bağımsızlığını ve devletin kurtarılmasını sağlayacak tedbirleri düşünmek ve uygulamak üzere, millet tarafından olağanüstü yetkiler taşıyan bir meclisin Ankara'da toplantıya çağırılması zorunluluk olmuştur. Bu bakımdan seçimlerin yapılması, yüksek ve derin vatanseverlik anlayışından beklenir." (...)

Mustafa Kemal Paşa telgrafın bundan sonraki bölümünde seçimlerin nasıl yapılacağını ayrıntılarıyla anlatır. Kurtuluş mücadelesine katılmak isteyen halkın artık tek umudu Mustafa Kemal Paşa ve Ankara olmuştur.

Meclis Reisi odasının sahibinin kim olabileceği öğrencilere sorulur.

Yavaş yavaş anlıyordum. Ablamın Nisan ayında beni buraya getirmesi tesadüf değildi. Sen de anlıyorsun değil mi? Bu yüzden Meclis binası o gün çok kalabalıktı. Uzak illerden hatta Edirne'den bile gelen öğrenciler vardı. Öğretmenleriyle beraber gezerek fotoğraf çekiyorlardı.

Mustafa Kemal Paşa'nın telgrafı üzerine neler olmuş merak ediyordum. Ablam anlatmaya devam etti:

— Bütün ülkede seçimler yapıldı. Ankara'da toplanacak olan Millet Meclisi'nin hazırlıkları tamamlandı. Millet Meclisi 23 Nisan 1920 günü, bu binada toplandı. Millet'in gerçek temsilcileri Mustafa Kemal Paşa'yı meclis başkanı seçtiler.

Daha sonra kapısında 'Reis Odası' yazan odaya gittik. 1920 yılında 'Meclis Başkanı'na 'Meclis Reisi' deniyormuş.

Yandaki fotoğrafta görünen odanın duvarında birçok fotoğraf asılıydı. Anladım ki, bu fotoğraflar illerinde yaşayan halk adına konuşmak, kararlar almak için Ankara'ya gelen ilk milletvekillerinin fotoğraflarıydı. Hepsi sararmıştı. Bazılarının yüzleri zor seçiliyordu. İsimlerini saymak istiyorum: Mustafa Kemal Paşa (Ankara), Zamir Bey (Adana), Dr. Fuat Bey (Bolu), Hamdi Bey (Samsun), Hamdi Efendi (Diyarbakır), Dr. Adnan Bey (İstanbul), Refet Bey (İzmir), Sırrı Bey (İzmit), Haydar Bey (Van). Bunlar ve isimlerini sayamadığımız birçok milletvekili zor şartlar altında bu binada çalışmışlar.

‘Egemenlik, bir milletin kendini yönetmesi, kendini yönetecek kişileri seçmesi anlamına gelir.’ cümlesinin ne demek olduğu sorulur. Sözlükte öğrenilen anlam ile bu anlam arasındaki benzerlikler sorulur.

Dosyaların saklandığı bir dolap.

Bu gözlük ilk milletvekillerinden birine ait.

Dosya dolabı, telefon, gözlük, şemsiye ve posta kutusu... Keşke o zamanlarda da cep telefonu ve bilgisayar olsaydı.

23 Nisan 1920’de kurulan meclisin ilk kararı kendi çalışma düzeni ile ilgilidir. Daha sonra meclis “Büyük Millet Meclisi”nin üstünde bir güç yoktur.” ilkesini kabul etmiştir. **“EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR.”** cümlesinin bugünkü meclis binasının Genel Kurul Salonu’nda yazılı olduğunu hatırladım. Egemenlik, bir milletin kendini yönetmesi, kendini yönetecek kişileri seçmesi anlamına gelir. Atatürk de milli egemenlik ilkesini devletin temel öğelerinden biri haline getirmiştir. Osmanlı Devletinde ise egemenlik Osmanlı Hanedanı’ndaydı. Yani ülke ve halk, hanedanın mülkü olarak görülüyordu. Türkiye Cumhuriyeti’nde ise halk eşit haklara sahip vatandaş

konumundadır. Meclisin açılmasıyla egemenlik millete geçmiştir.

Genel Kurul Salonu

Bizim gezdiğimiz meclisin en büyük odası 'Genel Kurul Salonu' idi. Burada Meclis Reisi Mustafa Kemal Paşa ve milletvekilleri konuşmalar yaparak vatanımızı düşmanlardan kurtarmak için kararlar almışlardır. Alınan bu kararlarla düşmanları yurttan kovarak tüm dünyaya bağımsızlık savaşının nasıl yapılacağı konusunda örnek olmuşlardır.

İşte yanda Genel Kurul Salonu'nun fotoğrafı. Kürsüye Atamızın büstünü koymuşlar. Bayrağımız da orada.

Milletvekilleri bir okuldan getirilen bu sıralarda oturmuşlar. Gaz lambası ile aydınlanmışlar. Soba ile ısınmışlar.

MÖHÜR BASKISI:
"TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
REİSİ MUSTAFA KEMAL"
Stamp Seal:
"Mustafa Kemal, The President of
Turkish Grand National
Assembly"

Bu da Atamızın kullandığı mühür. Meclis binası şimdi müze olarak kullanıldığı için eşyalarla ilgili İngilizce açıklamalarda yapılmış.

Ablamla ben ziyaretimizi tamamladık. Meclis binasından o yıllarda, ülkenin zor şartları altında çalışan ve önemli kararlar alan Mustafa Kemal Atatürk'e ve milletvekillerine karşı sevgi duyarak ayırdım. İçimden onlara teşekkür ettim. Atalarımın bana bıraktığı mirası ve onun önemini daha iyi anladım. Meclis binasını Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan herkesin görmesini isterim. Bu yüzden sana mektup yazdım.

Kısa bir süre sonra 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlayacağız. Yani Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü. Atamız tarafından bize armağan edilen bu günü artık dünya çocukları ile beraber kutluyoruz.

Sen de bana yazmak istersen adresim: Özgür Gündüz.
Yunus Emre İlköğretim Okulu, Yenimahalle/ Ankara.
Sevgilerimle...

Okuma parçasının hemen ardından yandaki etkinliği yapmaları için öğrencilere süre verilir.

Etkinliğin ardından öğrencilerden o dönemde yaşayan milletvekilleri ile empati kurmaları istenilir.

Hikâye oluşturabilecek birisi olup olmadığı sorulur; varsa hikâye dinlenir.

İNSANLAR VE YÖNETİM

158

Özgür sana ablası ile birlikte ilk Meclis binasına yaptıkları ziyareti anlattı. 23 Nisan 1920'de açılan atamızın başkanı olduğu ilk meclisin adı daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi oldu. Günümüzde Meclis binası Ankara'nın Çankaya ilçesinde bulunuyor. Mecliste Milletvekilleri ve Meclis Başkanı görev yapıyor. Onlarda ilk milletvekilleri gibi illerinde yaşayan halkı temsil etmek için seçildiler.

Özgür'ün mektubuna göre;

1. Mustafa Kemal Paşa neden Samsun, Amasya, Erzurum ve Sivas'a gidiyor?
2. Gittiği bu illerde halka ne anlatıyor?
3. Halk Mustafa Kemal Paşa'yı ve düşüncelerini nasıl karşılıyor?
4. Mustafa Kemal Paşa'nın telgrafı üzerine ülkede neler oluyor?
5. İlk Meclis Başkanı kimdir?
6. Aşağıdaki tarihleri sıralayarak, bu tarihlerde neler olduğunu karşılarna yazar mısın?

29 Ekim 1923, 23 Nisan 1920, 28 Ocak 1920

1-.....

2-.....

3-.....

* Konuya geçmeden önce 23 Nisan kutlamaları öğrencilere sorulur. Anılar dinlendikten sonra Atatürk'ün çocuklara verdiği değerden ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın dünya çapındaki öneminden bahsedilir.

* Konu okutulurken Slâyt 22 yansıtılır.

23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

23 Nisan 1920, Büyük Millet Meclisi'nin açılış günüdür. Ülkemizde her 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlarız. Ulusal egemenlik yönetme yetkisinin ulusa ait olmasıdır.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dünyada kutlanan **ilk** çocuk bayramıdır. Bu bayram şenliklerine yabancı ulusların çocukları da katılmaktadır.

* Slâyt 23'teki çocuk şarkısı öğrencilerle birlikte söylenilir.

Her 23 Nisan'da yönetim birimleri, seçimle gelen kurullar bir süre için çocuklara bırakılır. Çocuklar yapılan törenlerde şiirler okur, konuşmalar yaparlar.

Ülkemizde her yıl 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı coşkuyla kutlanır.

* Şiir okutturulur ve anlamı üzerine konuşulur.

DÜNYA ÇOCUK BAYRAMI

Kiminin saçı siyah,
Kiminin saçı sarı...
Ankara'da buluştun,
Dünya'nın çocukları.

Bu kocaman dünyada
Ülke sayısı çoktur.
Oysaki hiçbirinin
Çocuk Bayramı yoktur.

Her Yirmi Üç Nisan'da
Tekrarlanır bu olay.
Buluşma nedenini
Açıklamak çok kolay.

Dünyanın çocukları,
Yurdumuza koşuyor.
Her Yirmi Üç Nisan'da
Cıvıldaşıp koşuyor

Türkiye konuklarla,
Kalpler sevgiyle dolsun,
Dünya Çocuk Bayramı
Herkes kutlu olsun.

Altan ÖZYÜREK

Şiirin ikinci kıtası, dünyada, pek çok ülke olduğunu söylüyor. Bu ülkelerde senin gibi öğrenciler var. Birçok yönden birbirinize benziyorsunuz. Ancak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Mustafa Kemal Atatürk tarafından Türk çocuklarına armağan edildi.

İlk kez 1979 yılında, dünya çocukları Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından ülkemize davet edildi.

“Atatürk bu sözü sizler için söylemiştir. Büyüdüğünüzde ülkemiz için yapmayı hedeflediğiniz şeyler nelerdir?” diye öğrencilere sorulur.

Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepimiz geleceğin gücü, yıldızı, bir mutluluk parıltısısınız! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Bu yıl, daveti sen yapmak istersen aşağıda isimleri yazılı olan arkadaşlarına bir davet mektubu yazabilirsin. Bu mektupta yaşını, okulunu, hobilerini ve arkadaşlarını anlatabilirsin. Ancak Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın öneminden, Atatürk'ten ve yaşadığın yerin güzelliklerinden bahsetmeyi unutmamalısın.

Mektubunu aşağıda isimleri olan, başka ülkelerde yaşayan çocuklara yazabilirsin.

Azerbaycan'dan Ruşlan, Bulgaristan'dan İvan, Türkmenistan'dan Şöhret, Irak'tan Ali, Kırgızistan'dan Gülnisa, İrlanda'dan Brian, Singapur'dan Harry, Nijerya'dan Olanike, Kanada'dan Rachel, Peru'dan Anna Patricia de Martinez, Almanya'dan Heinrich, İtalya'dan Öreste, Fransa'dan Brigitte, Yunanistan'dan Melina, İngiltere'den Diana, Bosna-Hersek'ten Zlata ve

Öğrencilere mektup ev ödevi olarak verilir. Gönüllü olanlara okutulur.

Konu tekrarı maksadıyla bu etkinlik sınıf içerisinde yaptırılır. Önce öğrencilere zaman verilir; ardından öğrencilerden sorulara cevap vermeleri istenir.

KELİMELER VE KAVRAMLAR

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazın.

- () Medya, yönetimi izleyerek yönetimin kamu yararı için çalışmasını sağlar.
- () Sivil toplum örgütlerinin, bir ülkede demokrasinin gelişmesinde önemli rolü vardır.
- () Yerel yönetimler kamu hizmetlerini yerine getirmediginde, vatandaşlar etkili ve yönlendirici olabilirler.
- () Nüfusları 2000'in altında olan kırsal yerleşim birimlerine ilçe denir.
- () Belediye başkanı başbakan tarafından atanarak iş başına gelir.
- () Bir ülkede yaşayan insanların bütünü kamuoyunu oluşturur.
- () Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması egemenliğin halka geçişinin ilk aşamasıdır.
- () Mahallede oturanların kayıtlarını tutmak mahalle muhtarının görevidir.
- () İli yöneten idareci kaymakamdır.
- () Halkın kendi kendini yönetme biçimine demokrasi denir.
- () Mahalle ve köylerdeki yerel yönetim biriminin başındaki kişi muhtardır.

Öğrencilerden bütün samimiyetleri ile yandaki formu değerlendirmeleri istenilir. ⊗ işaretinin olduğu maddelerin öğretmenle paylaşılmasının istendiği ve konu tekrarının yapılacağı söylenir.

İNSANLAR VE YÖNETİM

165

ÖZ DEĞERLENDİRME

"İnsanlar ve Yönetim" alt öğrenme alanının sonunda neleri, ne kadar öğrendiğinizi anlamak için kendinizi değerlendirebilirsiniz. Bunu yapabilmek için aşağıdaki soruları cevaplamalıyız. Sorularda size uygun olan şıklardan birini işaretleyiniz(X):

"Bunu çok iyi yapabiliyorum" için ⊕,
 "Bunu kısmen yapabiliyorum" için ⊖,
 "Bunu yapamıyorum" için ⊗

	⊕	⊖	⊗
1. Yaşadığım yerin yerel yönetim birimini tanırım.			
2. Yerel yönetim birimlerinin hizmetlerine örnekler verebilirim.			
3. Kamuoyunun nasıl oluştuğunu ifade edebilirim.			
4. Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verebilirim.			
5. Bağımsızlığımızın kazanılması ve milli egemenliğin sağlanmasıyla, Büyük Millet Meclisinin açılışını ilişkilendirebilirim.			
6. Muhtşamızın görevlerini biliyorum.			
7. Ülkemizin yönetiminde ne zaman söz sahibi olacağımı biliyorum.			
8. 23 Nisan Ulusal egemenlik ve Çocuk Bayramımızın niçin kutladığımızı biliyorum.			
9. Kamu hizmetlerini kimin yerine getirdiğini biliyorum.			
10. Yerel seçimlerin kaç yılda bir yapıldığını biliyorum.			

Sonunda iki kez ⊖ ya da bir kez ⊗ işaretlediyseniz, başarılı bir şekilde çalışmaya devam edebilmek için, bu konuları tekrar çalışmalısınız.

	KARAR GRUBU	YÖNETİCİ
İL ÖZEL İDARESİ	İL GENEL MECLİSİ	VALİ
BELEDİYE	BELEDİYE MECLİSİ	BELEDİYE BAŞKANI
KÖY İDARESİ	İHTİYAR MECLİSİ	KÖY MUHTARI

3

İL Özel İdareleri
Belirli ve sınırlı görevleri yerine getirmekle yükümlü olan resmi kurumdur. İl özel idarelerinin seçilmiş organı il genel meclisidir.

İL Genel Meclisi:
Valinin başkanlığında görev yaparlar. Halk tarafından seçilirler.

4

Belediye, nüfusu 2000'i aşan yerleşim yerlerinde yaşayanların ortak gereksinimlerini karşılamakla görevli, kamu **tüzel kişiliğine** sahip ve karar organları halk tarafından oluşturulmuş yerel yönetim birimleridir.

5

Tüzel kişi, gerçekte kişilik sahibi olmayan ancak varsayımsal olarak kişilik sahibi olduğu kabul edilen kişi veya mal topluluklarıdır. ...

6

BELEDİYE MECLİSİ

Belediyenin üst düzey karar organıdır. Halk tarafından beş yılda bir seçilirler. Belediye başkanı belediye meclisine başkanlık eder. Belediye meclisi, yılda üç defa toplanarak acil ve önemli kararları alır.

BELEDİYE ENCÜMENİ

Encümenlerin bir kısmı belediyenin hizmet bölümünün yöneticilerinden (personel, hukuk, mimar) bir kısmı ise belediye meclisinin kendi içinden seçtiği üyelerden oluşur.

Belediye Encümenlerinin Görevleri

- Yeni park ve yolların yapımı için tasarımlar hazırlar.
- Belediye hizmetleri karşılığında alınacak ücretleri belirler (şehir içi dolmuş fiyatları, su...)
- Belediye meclis kararına sunulmak üzere bütçe ve hesapları inceler.

BELEDİYE BAŞKANI

Belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi ve yürütme organıdır. Temel görevi, belediye meclisi ve encümeninin kararları doğrultusunda belediye hizmetlerinin gerekli şekilde yürütülmesini sağlamaktır. 5 yıl süre için seçilir.

YEREL
İDARELER
5 YILDA BİR
YAPILIR

Belediyenin Parasal Kaynakları

- Belediyeye ait taşınmaz malların kira gelirleri
- Ulaşım hizmetlerinden elde edilen gelirler
- Belediyeler tarafından toplanan vergiler (çöp, emlak vs)
- Bağış ve yardımlar
- İnşaat ve iş yeri ruhsat gelirleri

BELEDİYENİN GÖREVLERİ

13

Şehrin temizliğini sağlamak

14

GERİ DÖNÜŞÜM ATIK ÜNİTELERİ

15

GERİ DÖNÜŞÜM ATIK ÜNİTELERİ

16

GERİ DÖNÜŞÜM ATIK ÜNİTELERİ

17

Şehir içinde yol ve kaldırım yapmak

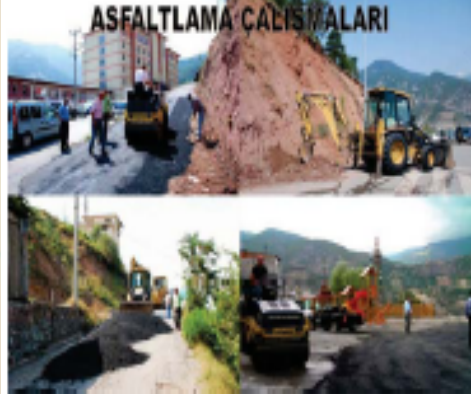
18

Şehir içinde yol ve kaldırım yapmak

19

Şehir içinde yol ve kaldırım yapmak

20

Konut üretmek

21

Konut üretmek

22

İtfaiye teşkilatı kurmak

23

Alt yapı çalışmaları yapmak

24

Kültür hizmetleri sağlamak

31

Şehir içi ulaşım hizmetlerini sağlamak

32

Esnafı denetlemek

33

Resmî nikâh işlemlerini yapmak

34

Park ve oyun bahçeleri yapmak

35

Park ve oyun bahçeleri yapmak

36

Kültürel ve sportif tesis yapmak

Turizmci Projesi

Turizmci Projesi, Kütahya'dan çıkan Fıstık
Bakırın Turizm amaçlı bir kenti haline getirecektir.

43

Kültürel ve sportif tesis yapmak

44

Kültürel ve sportif tesis yapmak

ATABARI KAYAK MERKEZİ

45

İnşaat ruhsatları vermek

46

Sosyal yardım yapmak

47

İhtiyar meclisi

Belediye encümeni gibi iki tür üyeden oluşur. Üyelerin bir kısmı "seçilenler," bir kısmı da "doğal" üyelerdir.

Seçilenler, beş yıl süre için köy derneği tarafından seçilirler.

Doğal üyeler, köy öğretmeni gibi üyelerdir.

48

İhtiyar meclisi

Görevleri,

köy illerini sıraya koyar,
imece ve salmaya karar verir,
köy muhtarının harcamalarını denetler.
köy bütçesini kabul eder.

49

MUHTAR

- Görev süresi beş yıldır.
- İhtiyar heyeti ile köyün işlerini yürütür.
- Aynı zamanda muhtar, genel yönetimin temsilcisi sıfatıyla da yasanın ve hükümet emirlerini halka duyurur.
- Köy içinde düzen ve düzeni sağlar. Köyde genel yönetime ilgili işlerin uygulanmasına yardımcı olur.

50

Muhtarın Görevleri

Seçim zamanlarında sandık seçim kurullarına sağlık ocağı ve sağlık merkez kurullarına ve emlak vergisi ile ilgili olarak arsaların bedel tespit komisyonu gibi kurul ve komisyonlara katılmak

51

Muhtarın Görevleri

- Askerlik çağına girmiş olanların kimlik çizelgelerinin askıya çıkarılması gibi ilan işlerini yapmak, seferberlik ilanı yapmak

52

Muhtarın Görevleri

- Cadde, sokak ve meydan levhalarını zaman zaman kontrol ederek eksik ve bozulmuş olanları belediyeye bildirecek yapılmasını sağlamak

53

Muhtarın Görevleri

- Salgın ve bulaşıcı hastalıklardan şüpheli kimseleri ilgili kuruluşlara bildirmek

54

Muhtarın Görevleri

- Muhtaç, yaşlı, sakat ve kimsesizlere "Yeşil Kart" verileceklerin ve afet zamanlarında yardım yapılacakların tespiti gibi işlerde idareye yardımcı olmak,

55

Muhtarın görevleri

- Okul çağına gelmiş çocukları okul müdürlüğü ile birlikte tespit eder.

56

KAMUOYU

57

Kamuoyu, herhangi bir konu ya da olayla ilgili halkın düşüncesi, görüşüdür.

58

KAMUOYU

- İnsanlar, yasalar çerçevesinde düşüncelerini ve görüşlerini özgürce söyleme hakkına sahiptirler.
- Halk, seçtiği yöneticinin çalışmalarından, hizmetinden memnuniyetini ya da memnuniyetsizliğini açıklayabilir.
- Yönetimden başka hizmetler isteyebilir.
- Halk seçtiği yöneticiyi değiştirebilir.

59

DEĞERLENDİRME

- ZABITA HİZMETİ VERMEK →
- FAKİRLİK İLMUHABERİ YAPMAK →
- ÇÖP TOPLAMAK →
- KÜLTÜR MERKEZİ AÇMAK →
- BULAĞICI HASTALIKLARI HÜKÜMETE BİLDİRMEK →
- ŞEHİR İÇİ YOLLAR YAPMAK →
- ALT VE ÜST GEÇİTLERİN ONARIMINI YAPMAK →
- MAHALLEDE OTURANLAR HAKKINDA RESMİ MAKAMLARCA İSTENİLEN BİLGİLERİ VERMEK →

60

Ek-4: Meclisin Açılışı Konusu Sunu Slâytları

Bandırma Vapurı Mustafa Kemal Atatürk'ü 9.Ordu Müfettişi olarak kurmayları ile birlikte İstanbul'dan Samsun'a getiren ve Kurtuluş Savaşı'nın başlamasına vesile olan gemi.

3

4

5

6

ERZURUM KONGRE BİNASI 23 TEMMUZ 1919

KONGREDE ALINAN KARARLAR

- Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür parçalanamaz.
- Kuvay-i Milliyeyi etken ve ulusal iradeyi hakim kılmak esastır.

SİVAS KONGRE BİNASI 12 EYLÜL 1919

SİVAS KONGRESİNDE ALINAN KARARLAR

- MANDA VE HİMAYE KABUL EDİLEMEZ.
- VATANIN BİRLİK VE BÜTÜNLÜĞÜ BOZULAMAZ

ALINAN KARARLAR

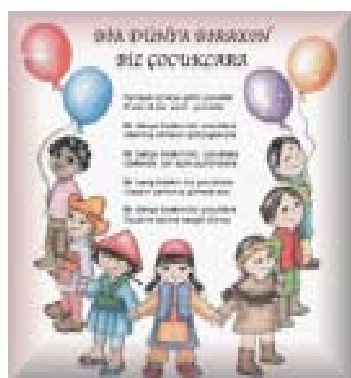
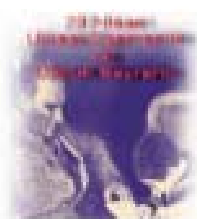
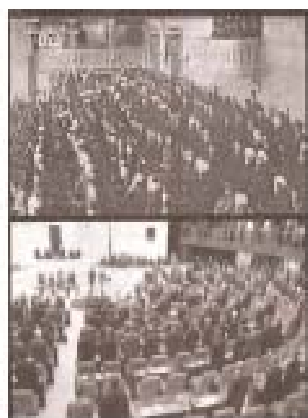
- 20 OCAK 1921'de ilk anayasamızın kabulü
- 12 MART 1921'de İstanbul Meclisi'nin kabulü
- 1 KAŞIM 1922'de saltanatın kaldırılması

- 24 TEMMUZ 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanması
- 13 EKİM 1923'te Ankara'nın başkent olması

- 29 EKİM 1923'te Cumhuriyetin ilan
- Atatürk'ün Cumhurbaşkanlığı seçilmesi vardır.

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ART.0.00.00.00/ 2582
KONU : Araştırma

13/11/2009

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : T.C.Artvin Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün B.08.4.MEM.4.08.00.11.010/8342 sayılı yazısı.

Fakülteniz Araştırma Görevlisi Özlem ULU KALIN tarafından hazırlanan ve Artvin İli Merkez ilçedeki ilköğretim okullarında "Yeniden Tasarlama İnsanlar ve Yönetim Ünitesinin Öğrenci Başarılarına Etkisi" konulu araştırma izin başvurusu kabul edilmiş olup, araştırmada kullanılacak mühürlü veri toplama araçları ve tamamlandıktan sonra araştırmanın iki örneğinin CD ortamında en geç iki hafta içinde bildirilmesi gerektiğine dair yazı ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet DUMAN
Rektör

EKLER:

- 1-Yazı (1 Adet)
- 2-İl Makamının Oluru (1 Adet)
- 3-Araştırma Değerlendirme Formu 2 (1 Adet)
- 4-Veri Toplama Araçları (18 Sayfa)

Geresi
17.11.2009

EK-1

ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA, ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE İLİŞKİN TAAHHÜTNAME TUTANAĞI

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Özlem ULU KALIN
Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum	Artvin Çoruh Üniversitesi
Araştırmanın konusu	"Yeniden Tasarlanma, İnançlar ve Yönetim Üniversitesinin Öğrencisi Başarısına etkisi"
Teslim edilen araştırma örneği türü ve sayısı	(2) Adet elektronik ortamda CD / Basılı materyal
Araştırmayı teslim alan kurum	EARGED Başkanlığı ARTVİN İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Yukarıda yazılı araştırma örneğini EARGED Başkanlığı/Millî Eğitim Müdürlüğüne teslim ettim./...../200..

Teslim Eden
Özlem Ulu Kalın
.....
.....

Teslim Alan
.....
.....

UYGUNDUR
...../...../200..

EK-2

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI HER TÜR OKUL ve KURUMLARDA
YAPILMASINA İZİN VERİLEN ARAŞTIRMA UYGULANMASINDA, OLABİLECEK FİZİKİ
ZARARLARI KARŞILAMA TAAHHÜDÜ

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Özlem YILMAZ KAYI
Bağlı bulunduğu Üniversite/Kurum	Artvin Çoruh Üniversitesi
Araştırmanın konusu	"Yeniden Tasarlama Jansetas ve Yönetim Üzerindeki Etkisi" Zorunlu Etkisi"
Uygulanacak veri toplama araçları ve sayısı	18 Adet
Veri toplama araçlarının uygulanacağı sınıf vb. yer	☒ Sınıf ☐ Laboratuvar ☐ Salon ☐ Diğer
Uygulama yapılan yerin mevcut durumu	
Uygulama sonu mevcut durum	

Yukarıda yazılı araştırma uygulamasında meydana gelen fiziki zararı ilgili kuruma ödemeyi taahhüt ederim. 10.../11.../2009

Özlem YILMAZ KAYI
ARAŞTIRMACI

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Eğitimi Araştırma ve
Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Özlem ULU KALIN
Kurumu / Üniversitesi	ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
Araştırma yapılacak iller	ARTVIN (MERKEZ İLÇE)
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	İLKÖĞRETİM OKULLARI 4.ve 5. SINIFLAR
Araştırmanın konusu	“Yeniden Tasarlama İnsanlar ve Yönetim Ünitesinin Öğrenci Başarısına Etkisi”
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Araştırma Önerisi
Veri toplama araçları	Veri formları, Değerlendirme ölçekleri, Çalışma kâğıtları
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesine uygundur.	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi:

KOMİSYON

03 /11/2009
Komisyon Başkanı

Mustafa YUKSEL
Millî Eğitim Şube Müdürü

İbrahim TABAK

Ali KABLAN

Ek-6 Başarı Testi

Adı-soyadı:
Numarası:

Okulu:

Aşağıda verilen sorulardaki doğru olan seçenekleri işaretleyiniz.

1.S. Aşağıdakilerden hangisi yerel yönetim birimlerindeki seçilmişlerden biri değildir?

- a-) Köy muhtarı
b-) Belediye başkanı
c-) Mahalle muhtarı
d-) Vali

2.S. Aşağıdakilerden hangisi belediye hizmetleri arasında yer almaz?

- a-) Şehirlerarası yollar yapmak
b-) Şehrin içme suyunu sağlamak.
c-) Yeni açılacak işletmelere ruhsat vermek.
d-) Park yapmak.

3.S. Fırınlara sağlığa uygun üretim yapıp yapmadığını kim denetler?

- a-) Belediye
b-) Valilik
c-) Maliye
d-) Emniyet

4.S. Yerel yönetim birimlerinin başındaki kişiler göreve nasıl gelirler?

- a-) Valinin atamasıyla
b-) Seçimle
c-) Kura çekerek
d-) Sınavla

5.S. Aşağıdakilerden hangisi muhtarın görevlerinden biridir?

- a-) Fakir aileleri tespit etmek.
b-) İçme suyu temin etmek.
c-) Askere gidecekleri askere almak.
d-) Evlenme çağına gelenleri hükümete bildirmek.

6.S. İlçedeki yerel yönetim birimi aşağıdakilerden hangisidir?

- a-) Belediye
b-) Muhtarlık
c-) Kaymakamlık
d-) Valilik

7.S. Toplumun büyük bir kesimi tarafından benimsenmiş ortak düşünceye ne denir?

- a-) Yerel yönetim hizmeti
b-) Kamu
c-) Kamuoyu
d-) Kamu hizmeti

8.S. Basın ve yayın kuruluşlarına ne denir?

- A) Belediye B) Televizyon
C) Kamuoyu D) Medya

9.S. Aşağıdakilerden hangisi kamuoyu oluşturmak için kullanılan bir yoldur?

- A) Toplantı ve gösteri yapmak
B) Yöneticilerle iyi geçinmek
C) Hükümeti eleştirmek
D) Seçimlerde oy kullanmak

10.S. Hangi olay 'Egemenlik Ulusundur' deyişinin hayata geçirilmesidir?

- A) Atatürk'ün Samsun'a çıkışı
B) Başkomutanlık Meydan Savaşı
C) TBMM'nin açılması
D) Harf İnkılâbı

11.S. Hangisinde belediye teşkilatı kurulmaz?

- A) Köy B) İlçe
C) İl D) Büyük Şehir

12.S. İlin en büyük idari amiri kimdir?

- A) Belediye Başkanı B) Muhtar C) Vali D) Kaymakam

13.S. Belediye başkanına ait aşağıdaki özelliklerden hangisi vali için de geçerlidir?

- A) Belediye başkanı seçimle iş başına gelir.
B) Belediye başkanı ilin sorunlarıyla ilgilenir.
C) Belediye başkanı belirli bir süreliğine seçilir.
D) Belediye başkanı bir siyasi parti üyesi olabilir.

14.S. Kamuoyu oluşmasında aşağıdakilerden hangisi etkili değildir?

- A) Halkın ortak Düşüncesi
B) Fikirleri aynı olanların ortak görüşü
C) Toplumun sorunları
D) İnsanların kişisel çıkarları

15.S. Köydeki kamu hizmetlerini devlet adına kim yürütür?

- A) İhtiyar heyeti
B) Belediye başkanı
C) Muhtar
D) Cumhurbaşkanı

16.S. Devleti kendi malı sayan krallardan bu yana çok şey değişti. Artık devlet bir tek kişinin keyfine göre idare edilmemektedir. Yönetim, halkın seçtiği kişilerce yönetilmektedir.

Yukarıdaki metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Krallar devleti daha iyi yönetir.
- B) Artık halk yönetime katılmaktadır.
- C) Bir tek kişinin devleti yönetmesi işleri kolaylaştırır.
- D) Halk krallık yönetimini zlemektedir

17.S. TBMM aşağıdaki tarihlerden hangisinde açılmıştır?

- A) 23 Mayıs 1920
- B) 29 Ekim 1923
- C) 20 Nisan 1923
- D) 23 Nisan 1920

18.S. Mahallemizin temizliğinden ve yolların yapımından aşağıdaki kurumların hangisi sorumludur?

- A) Muhtar
- B) Vali
- C) Cumhurbaşkanı
- D) Belediye

19.S. Aşağıdakilerden hangisi bulunduğu makamı elde etme yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) Belediye encümeni
- B) Vali
- C) Muhtar
- D) Belediye başkanı

20.S. Kamuoyunun yerel yönetimler üzerine etkisi aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Kamu görevlilerini denetler, yanlışları denetler,
- B) Belediye başkanlarını görevden alır
- C) Vermiş oldukları oylarla yönetimi belirler
- D) Yerel yöneticilerin vermiş olduğu görevleri yaparlar.

21.S. Aşağıdakilerden hangisi demokrasinin özelliklerinden biri değildir?

- A) zgrlk
- B) Eşitlik
- C) lene dek yönetimde kalma
- D) Ulusal egemenlik

22.S. M. Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde, bağımsızlığımızı kazanmak için yaptığımız savaş, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Malazgirt Savaşı
- B) Kurtuluş Savaşı
- C) Körfez Savaşı
- D) Kore Savaşı

23.S. TBMM aşağıdaki kentlerimizin hangisinde açılmıştır?

- A) İzmir
- B) İstanbul
- C) Ankara
- D) Kütahya

24.S.Atatürk'ün İstanbul'dan Bandırma Vapuru ile ayrılmasından sonraki tarihsel olaylar hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Samsun'a çıkışı- Amasya Genelgesi- Erzurum Kongresi- Sivas Kongresi
- B) Amasya Kongresi- Sivas Kongresi- Samsun'a çıkışı- Ankara'ya gelişi
- C) Erzurum Kongresi- Sivas Kongresi- TBMM'nin açılması- Ankara'ya gelişi
- D) Amasya Genelgesi- Sivas Kongresi- Samsun'a çıkışı- Ankara'ya gelişi

25.S. Aşağıdakilerden hangisi halkın kendini yönetme yetkisine sahip olmasıdır?

- A) Milli egemenlik
- B) Padişahlık
- C) Yerel yönetimler
- D) Saltanat

Ek-7 Kitap Değerlendirme Ölçeği

İçerik	Evet	Hayır	Kismen
İçerik sosyal bilgiler programına göre düzenlenmiş mi?			
Kullanılan kavramlar sınıf düzeyine uygun mu?			
Kullanılan dil sınıf düzeyine uygun mu?			
Üniteler birinin ön koşulu olacak nitelikte sıralanmış mı?			
Ünitelerin işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları ilgi, yetenek ve ihtiyaçları dikkate alınmış mı?			
Sosyal hayattan yeterli örnekler verilmiş mi?			
Üniteler için kullanılacak araç gereçler içeriğe eklenmiş mi?			
Sosyal bilgilerle ilgili deneyler açıklanmış mı?			
Gezi-gözlem etkinlikleri ayrıntılı olarak verilmiş mi?			
Derste uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerine öğretmen kılavuzunda yer verilmiş mi?			
Ünite hazırlık çalışmaları , öğrencileri araştırmaya yeterince sevk ediyor mu?			
Ünite konuları öğrencilerin problem çözme ve karar verme yeteneğini geliştirecek nitelikte mi?			
Üniteler öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiş mi?			
Ünite sonlarında yeterli değerlendirme soruları var mı?			
Değerlendirmede bilgi basamağı yanında kavrama ve uygulama basamağı gibi farklı davranışları ölçen sorulara yer verilmiş mi?			
İçerikte yer alan tarihi olgular somutlaştırılarak verilmiş mi?			
Güncel yaşamla Sosyal Bilgiler üniteleri arasındaki ilişki içerikte dikkate alınmış mı?			
Sosyal Bilgiler alanındaki yeni gelişmeler içerikte bulunmakta mıdır?			
Sosyal Bilgilerle ilgili deneyler açıklanmış mı?			
Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk ediyor mu?			
Üniteler yeterli uzunlukta mı?			
Ünitenin başında genel bir tanıtım var mı?			
Ünitenin başında amaçlar belirtilmiş mi?			
Amaçlar (Bilişsel/ Duyuşsal/ Devinişsel) olarak ayırt edilmiş mi?			
Amaçlar programın amaçlarıyla tutarlı mı?			
Parçalar çağdaş yaşam anlayışını yansıtıyor mu?			
Verilen bilgilerde cinsiyet, milliyet, ırk, tarih ayrımı yapılmış mı?			
Kitapta kullanılan kaynaklar güncel mi?			
Üniteler birbirini bütünlüyor mu?			
Yeteri kadar alıştırma var mı?			
Ara değerlendirmeler yer verilmiş mi?			
Gerekli yerlerde uygulamaya dönük sorular var mı?			
Pratik çalışmalar yer alıyor mu?			
Üniteler yaşamla ilişkili mi?			
Ünite içerikleri somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru mu sıralanmış?			
Konular öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap ediyor mu?			

Okuma parçalarının seçimi ve sıralanması mantıklı bir sıra izliyor mu?			
Proje ve araştırmaya yönelik çalışmalar var mı?			
Ünite sonlarında ödev veriliyor mu?			
Ünitenin sonunda özet var mı?			
Ünite sayısı haftalık ve dönemlik ders saati sayısı ile orantılı mı?			
Yardımcı kitler (CD, Görey..) bulunuyor mu?			
İçerik müfredata uygun mu?			
Konuların işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları , ilgi, yetenek ve ihtiyaçları dikkate alınmış mı?			
Bireysel farklılıklar ve öğrenme tarzları göz önünde bulundurulmuş mu?			
Yeni kavramlar daha önceki kavramların üzerine kurulmuş mu?			
Problem çözme, kritik düşünme ve mantıksal muhakeme vurgulanmış mı?			
Sorular, öğrencinin kendi kendisini değerlendirmesine olanak sağlıyor mu?			
Kaynak metinlerde şu an için önem taşıyan ve gelecekte de önemini kaybetmeyecek problem çalışmaları yer alıyor mu?			
Ünite başlarında işlem basamaklarına ilişkin yönerge var mı?			
İşlenecek konuyu destekler okuma parçaları var mı?			
Okuma parçaları öğrenci seviyesine uygun mu?			
İçerik uygun bir geliştirilmiş mi?			
Birbiriyle ilişkili kavramlar bir bütün halinde verilmiş mi?			
Araştırma, inceleme deney ve gözlem konuları öğrencilerin farklı ilgi düzeyleri ve çevreleri dikkate alınarak mı belirlenmiş?			

Çalışma için gerekli gördüğünüz düşünceleriniz varsa lütfen paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-8 Kavram Değerlendirme Anketi

Sevgili öğrenciler!

Aşağıdaki çalışma ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabınızda yer alan terimleri kavrama düzeyinizi ölçmek için hazırlanmıştır. Sizden istediğimiz altı çizili kelimenin anlamını altındaki boş satıra yazmanızdır

- Türk Milleti, egemenliğini, **Anayasa**'nın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanır.

Anayasa:.....

- Yerel yönetimlerin öncelikli amacı **kamuya** hizmet etmektir.

Kamu:.....

- Seçimler yapıldıktan sonra bütün **milletvekilleri** Ankara'da toplandı.

Milletvekili:.....

- 23 Nisan 1920'de büyük bir törenle **TBMM** açıldı.

TBMM:.....

- Meclisin açılmasıyla millet **egemenliği** de sağlanmıştır.

Egemenlik:.....

- TBMM'nin kurulmasıyla milli egemenlik gerçekleştirilmişti. Şimdi öncelikli amaç ulusal **bağımsızlığın** sağlanmasıydı.

Bağımsızlık:.....

- Her 23 Nisan'da yönetim birimleri ile **seçimle** gelen kurullar bir süre için çocuklara bırakılır.

Seçim:.....

- **Yerel yönetim** seçimleri beş yılda bir tekrarlanır.

Yerel yönetim:

- Mahalle halkı **kamuoyu** oluşturarak isteklerini dile getirdiler.

Kamuoyu:.....

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti **demokrasi** ile yönetilir.

Demokrasi:.....

- **Belediye Başkanı, muhtarın** talebini dikkate alarak mahallemize park yapılmasına karar verdi.

Belediye başkanı:

Muhtar: